ОШ „ЈЕЛЕНА ЋЕТКОВИЋ“
БЕОГРАД

АНЕКС V

ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА 2018/19-2021/22. ГОД.

ЈУН, 2020.

Садржај

Уводне напомене 5

ИЗМЕНЕ ПРОГРАМА 7
-ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ- 7

СРПСКИ ЈЕЗИК 8

Трећи разред 10
Седми разред 15

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК 18

Трећи разред 19
Седми разред 21

Ликовна култура 24

Трећи разред 24
Седми разред 26

Музичка култура 29

Трећи разред 29
Седми разред 31

Природа и друштво 33

Трећи разред 34

ИСТОРИЈА 37

Седми разред 37

ГЕОГРАФИЈА 40

Седми разред 40

БИОЛОГИЈА 43

Седми разред 43

ХЕМИЈА 50

Седми разред 50

ФИЗИКА 54

Седми разред 55

Математика 59

Трећи разред 60
Седми разред 63

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО 67

Осми разред 68

ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА 69

Осми разред 69

ДИГИТАЛНИ СВЕТ 76

Први разред 76

ПРОЈЕКТНА НАСТАВА 78
Трећи разред 78
ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ 82
Трећи разред 83
Осми разред 85
ИЗМЕНЕ ПРОГРАМА ИЗБОРНИХ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА 88
НЕМАЧКИ ЈЕЗИК 90
Седми разред 90
Грађанско васпитање 94
Трећи разред 94
Седми разред 97
ВЕРСКА НАСТАВА 99
Трећи разред 99
Седми разред 102
ОБАВЕЗНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ 106
СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ 107
Седми разред 107
Седми разред 107
Осми разред 109
ХОР И ОРКЕСТАР 110
Осми разред 111
ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ И ВАЈАЊЕ 111
Осми разред 112
ИЗМЕНЕ КРИТЕРИЈУМА ОЦЕЊИВАЊА 114
ПРВИ РАЗРЕД 115
Дигитални свет 115
ТРЕЋИ РАЗРЕД 117
Српски језик 117
Енглески језик 122
Ликовна култура 134
Музичка култура 136
Природа и друштво 138
Математика 143
Пројектна настава 147
Физичко и здравствено васпитање 149
Веронаука 152
СЕДМИ РАЗРЕД 154
Српски језик 154
Енглески језик 159
Ликовна култура 166

Музичка култура....175
Историја....177
Географија....183
Биологија....186
Хемија....190
Физика....198
Математика....203
Немачки језик....208
Грађанско васпитање....211
Веронаука....213
Свакодневни живот у прошлости....215

ОСМИ РАЗРЕД....217

Информатика и рачунарство....217
Техника и технологија....219
Физичко и здравствено васпитање....221
Свакодневни живот у прошлости....226
Хор и оркестар....228
Цртање, сликање и вајање....229

Уводне напомене

Анекс V Школског програма за 2018/19-2021/22. годину доноси се због допуне Школског програма.
Анекс V Школског програма за 2018/19-2021/22. годину садржи:

- Измене програма обавезних наставних предмета
- Измене програма изборних наставних предмета
- Измена програма слободних наставних акривности
- Измене критеријума оцењивања

Анекс V Школског програма за 2018/19-2021/22. годину усвојен је на седници Школског одбора ОШ „Јелена Ћетковић“, 13.7.2020. године, дел.бр. II -715

ИЗМЕНЕ ПРОГРАМА
-ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ-

СРПСКИ ЈЕЗИК

Циљ учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности. У старијим разредима циљеви учења Српског језика и књижевности јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

Задаци наставе српског језика су:

- Овладавање техником читања и писања на оба писма;
- Савладавање просте реченице (појам, главни делови);
- Стицање основних појмова о именицама, придевима и глаголима;
- Постепено увођење у тумачење основне предметности књижевног дела (осећања, догађаји, радње, ликови, поруке, језичко-стилске карактеристике);
- Овладавање усменим и писменим изражавањем према захтевима програма (препричавање,причање, описивање, извештавање);
- Постепено упознавање методологије израде писменог састава.

Језик

Граматика

- Именице: заједничке и властите; род и број именица.
- Глаголи: радња, стање, збивање; разликовање облика којима се означава садашњост, прошлост и будућност. Разликовање лица и броја глагола. Потврдни и одрични облик глагола.
- Придеви: род и број придева; описни и присвојни придеви.
- Реченица: појам реченице; врсте реченица по значењу: обавештајне, упитне, узвичне и заповедне; главни делови реченице - предикат и субјекат; речи које означавају место, време и начин вршења радње; потврдни и одрични облик реченице.
- Уочавање управног говора у тексту.
- Речи које значе нешто умањено и увећано.
- Речи истог облика, а различитог значења.
- Речи различитог облика, а истог или сличног значења.

Правопис

- Обнављање и вежбе у примени правописних правила.
- Употреба великог слова у писању имена народа, вишечланих географских имена, празника, наслова књига, часописа и новина.
- Писање датума.
- Писање назива улица.
- Писање бројева словима.
- Писање речце НЕ уз глаголе, придеве и именице.
- Писање речце ЛИ.
- Азбука и абецеда - изговор напамет и уочавање примене у списковима ученика и сл. Интерпункцијски знак на крају обавештајних, упитних, узвичних и заповедних реченица.

- Писање сугласника ј у речима (отклањање грешака ако их ученици чине) - између самогласника и - о / о - и;
- Писање скраћеница типа: бр., уч., стр., год. и скраћенице за мере.

Ортоепија

- Правилно изговарање гласова Ч, Ћ, Џ, Ђ и Х.
- Интонација реченице: тон и јачина гласа у изговарању реченице; истицање речи у реченици (реченични акценат); интонационо подешавање гласа у изговарању обавештајне, упитне, узвичне и заповедне реченице; изговарање потврдног и одричног облика реченице; значај брзине и паузе у говору.

Књижевност

Читање текста

- Поступно и систематично навикавање ученика на доживљајно читање текста као значајног предуслова за његово ваљано тумачење на часу (са одговарајућим и примереним подстицањем).

27

- Усмерено/истраживачко читање у функцији продубљивања доживљаја текста и непосредне припреме за његово тумачење. Читање одломака из текста ради доказивања/образлагања сопствених ставова.
- Систематске вежбе у изражајном читању и казивању различитих врста текста (постепено и функционално овладавање основним елементима/чиниоцима добре дикције). Читање драмског и драматизованог текста по улогама ради учења напамет и сценског импровизовања.
- Подстицање и охрабривање ученика да записује своје утиске о прочитаним текстовима. Повремено читање и коментарисање таквих записа.

Тумачење текста

- Слободно и спонтано саопштавање личног доживљаја и првих утисака о прочитаном тексту.
- Запажање и образлагање основне предметности прочитаног текста (осећања, песничке слике, фабула, радња, информација). Тумачење књижевних ликова. Откривање и слободно образлагање порука књижевноуметничког текста.
- Уочавање и доказивање повезаности/међузависности композицијских делова текста. Постепено увођење у разумевање стилогене функције језика као средства изражавања у књижевноуметничком тексту (нарочито у лирској песми).
- Симултано усвајање и употреба књижевних и функционалних појмова. Даље неговање ученичких навика да своје ставове доказују појединостима из текста.

Књижевни појмови

- Лирика-ритам; наглашени и ненаглашени слогови; рима. песничка слика као саставни чинилац композиције лирске песме; поређење - препознавање стилског средства; породичне народне лирске песме, шаљива песма, родољубива песма - основна обележја.
- Епика-фабула: повезаност догађаја с местом, временом и ликовима; књижевни лик: изглед; говорна карактеризација књижевног лика; односи међу ликовима; пишчев говор и говор ликова; разговор, опис - на нивоу препознавања и именовања; народна и ауторска бајка-препознавање.
- Драма-радња у драми. развој драмског сукоба; драмски лик и глумац; сценски простор - на нивоу препознавања и спонтаног увођења у свет драмске/сценске уметности

Функционални појмови

- Подстицање ученика да схватају и усвајају следеће појмове: слично, различито, супротно, изражајно; запажање, понашање, поступак, убедљиво, неочекивано; сналажљивост, радозналост.

Језичка култура

Основни облици усменог и писменог изражавања

- Препричавање садржине текстова, играних и анимираних филмова, позоришних представа, радијских и телевизијских емисија за децу - детаљно (опширно), по заједничком и индивидуалном плану; сажето препричавање по заједничком и самостално сачињеном плану за препричавање.
- Причање о доживљајима и догађајима, стварним и измишљеним (нарочито у функцији стварања погодне атмосфере за читање и тумачење текста). Причање према слици са целовитим догађајем по заједничком и самостално сачињеном плану. Причање по задатим речима. Настављање приче подстакнуто датим почетком.

- Описивање људи и природе: спољашња обележја особе која се описује (физички портрет), њене основне карактерне црте (духовни профил) и понашање у конкретним животним околностима (поступци, реакције, говор). Колективна и самостална посматрања природе (шетња, излети, посете, документарни филмови) на основу којих се увежбава описивање уочљивих и занимљивих појединости које су међусобно повезане. Самостално бирање мотива и издвајање детаља који ученика посебно заокупљају и подстичу на описивање - најчешће у писменом облику. Увежбавање планског приступа у описивању (заједнички и индивидуални планови/подсетници за описивање).
- Извештавање - сажето информисање о себи (кратка аутобиографија).

Усмена и писмена вежбања

- Ортоепске вежбе: увежбавање правилног изговора речи, исказа, реченица, пословица, краћих текстова; слушање звучних записа, снимање читања, анализа снимка и одговарајуће вредновање.
28
- Ортографске вежбе: преписивање текста са ћирилице на латиницу. Увежбавање читког и уредног рукописа, уз примену правописних правила. Преписивање текста са датим задатком.
- Диктати: са допуњавањем, аутодиктат, изборни диктат, контролни диктат.
- Лексичке и семантичке вежбе: основно и пренесено/фигуративно значење речи, грађење речи - формирање породица речи; изналажење синонима и антонима, уочавање семантичке функције акцента; некњижевне речи и њихова замена језичким стандардом.
- Синтаксичке и стилске вежбе: допуњавање исказа различитим могућностима у складу са понуђеном говорном ситуацијом, проширивање реченице уношењем личног тона, сажимање реченице ради појачања њене информативне моћи и др.
- Интонационо подешавање гласа у изговору појединих реченица (обавештајне, упитне, узвичне и заповедне) или неких њихових делова (реченични акценат). Увежбавање подешавања реда речи према комуникативним потребама у контексту.
- Казивање напамет научених текстова (лирских, епских и драмских).
- Сценско приказивање драмског и драматизованог текста.
- Загонетање и одгонетање, састављање и решавање ребуса и укрштених речи. Служење речником и енциклопедијом за децу и писање сопственог речника.
- Неговање културе слушања саговорника; писање писма, честитке и разгледнице.
- Слушање и вредновање говора и разговора у емисијама за децу на радију и телевизији.
- Систематско увођење у начин планирања (израда подсетника) и писања тзв. слободних писмених састава.

- Два писмена задатка - један у првом и један у другом полугодишту.

Трећи разред

Исходи

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- чита са разумевањем различите текстове;
- опише свој доживљај прочитаних књижевних дела;
- изнесе своје мишљење о тексту;
- разликује књижевне врсте: лирску и епску песму, причу, басну, бајку, роман и драмски текст;
- одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту;
- именује главне и споредне ликове и разликује њихове пози- тивне и негативне особине;
- уочи основне одлике лирске песме (стих, строфа и рима);
- разуме пренесено значење пословице и басне и њихову поучност;
- разуме идеје књижевног дела;

- уочи основне одлике народне бајке;
- разликује народну од ауторске бајке;
- представи главне особине јунака;
- уочи основне одлике народне епске песме;
- уочи поређење у књижевном делу и разуме његову улогу;
- разликује опис од приповедања у књижевном делу;
- покаже примере дијалога у песми, причи и драмском тексту;
- уочи хумор у књижевном делу;
- чита текст поштујући интонацију реченице/стиха;
- изражајно рецитује песму и чита прозни текст;
- изводи драмске текстове;
- разликује врсте (и подврсте) речи у типичним случајевима;
- одреди основне граматичке категорије именица, придева и глагола;
- примењује основна правописна правила;
- јасно и разговетно изговори обавештајну, упитну и заповедну реченицу, поштујући одговарајућу интонацију и логички акце- нат, паузе, брзину и темпо;
- споји више реченица у краћу и дужу целину;
- препричава, прича и описује и на сажет и на опширан начин;
- извештава о догађајима водећи рачуна о прецизности, тачно- сти, објективности и сажетости;
- варира језички израз;
- попуни једноставан образац у који уноси основне личне податке;
- разликује формални од неформалног говора (комуникације);
- учествује у разговору поштујући уобичајена правила комуни- кације и пажљиво слуша саговорника.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова
1.	КЊИЖЕВНОСТ/ Лирска поезија • **Душан Костић: Септембар** • **Григор Витез: Какве је боје поток/** • **Десанка Максимовић: Вожња** • **Душан Васиљев: Зима** • **Мирослав Антић: Шта је највеће/** • **Ф. Г. Лорка: Луцкаста песма** • **Драган Лукић: Свакога дана/ Шта је отац** • **Бранислав Црнчевић: Љутито мече/** • **Љубивоје Ршумовић: Аждаја своме чеду тепа** • **Милован Данојлић: Љубавна песма** • **Љубивоје Ршумовић: Домовина себрани лепотом** • **Химна Светоме Сави**	1CJ.3.5.1. 1CJ.3.5.2. 1CJ.3.5.3.	**80**	**47**	**33**

	• **Бранко Стевановић: Занимање Марка Краљевића** КЊИЖЕВНОСТ/ Епска поезија • **Народне песме: Марко Краљевић и бег Костадин, Орање Марка Краљевића** КЊИЖЕВНОСТ/ Проза • **Ла Фонтен: Цврчак и мрав/Езоп: Корњача и зец** • **Народна приповетка: Свети Сава и сељак без среће** • **Народна бајка: Чардак ни на небу ни на земљи** • **Народна приповетка: Свијету се не може угодити** • **Бранко Ћопић: Изокренута прича** • **Оскар Вајлд: Себични џин** • **Светлана Велмар Јанковић: Златно јагње (одломак)** • **Бранко В. Радичевић: Прича о дечаку и Месецу** • **Ијан Макјуен: Реч-две о Питеру (одломак)** • **Јохана Шпири: Хајди (одломак)** • **Народна бајка: Баш-Челик (читање у наставцима)** • **Јасминка Петровић: Од читања се расте (читање у наставцима)** КЊИЖЕВНОСТ/ Драмски текстови • **Душан Радовић: А зашто он вежба** • **Александар Поповић: Лед се топи** • **Јованка Јоргачевић: Никад два добра** • **Лаза Лазић: Суђење**				
	КЊИЖЕВНОСТ/ Популарни и информативни текстови • **Избор из илустрованих енциклопедија и часописа за децу о значајним личностима српског језика, књижевности и културе (Милева Ајнштајн, Михаило Пупин), знаменита завичајна личност и др.** КЊИЖЕВНОСТ/ Домаћа лектира • **Бранко Ћопић: Доживљаји Мачка Тоше** • **Избор из поезије Душана Радовића (Замислите, Да ли ми ве- рујете, Страшан лав, Кад је био мрак, Тужне ђачке**				

	исповести, Здравица, Плави зец и друге песме) • **Браћа Грим: Бајке (по избору)**				
2.	ЈЕЗИК/Граматика, правопис и ортоепија • **Врсте речи:именице (градивне, збирне);** **придеви (присвојни, градивни); род и број придева; заменице (личне заменице);** **глаголи; лице и број глагола.** • **Подела речи на крају реда (граница на самогласник). Управни говор (први и други модел). Неуправни говор.** • **Велико слово: писање имена народа, вишечланих географских назива (планина, река, језера, мора и сл.), празника, наслова књига и часописа;** • **Писање присвојних придева изведених од властитих имена (суфикси: -ов, -ев,-ин; -ски, -чки, -шки).** • **Речца не уз именице и придеве.** • **Наводници (у управном говору, насловима дела, називима школа).** • **Сугласник ј (између самогласника и-о и о-и).** • **Скраћенице (мерне јединице за масу, дужину, време и запремину течности).**	1CJ.3.4.1. 1CJ.3.4.4.	**60**	**18**	**42**
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА • **Краћи и дужи текстови – књижевни и некњижевни, као и нелинеарни текстови.** • **Причање о догађајима и доживљајима, стварним и измишљеним (усмено и писано).** • **Описивање људи, животиња и природе (плански приступ) – усмено и писано.** • **Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.).** • **Богаћење речника: речи истог или сличног значења; речи супротног значења; речи које значе нешто умањено и увећано (уз одговарајуће текстове из лектире).** • **Правописне вежбе: вежбе допуњавања и избора правилног облика речи; диктат, аутодиктат.**	1CJ.3.3.1. 1CJ.3.3.2. 1CJ.3.3.3. 1CJ.3.3.4. 1CJ.3.3.5. 1CJ.3.3.6. 1CJ.3.2.1. 1CJ.3.2.2. 1CJ.3.2.3. 1CJ.3.2.4. 1CJ.3.2.5. 1CJ.3.2.6. 1CJ.3.2.7.	**40**	**5**	**35**

	• **Језичке вежбе: проширивање и допуњавање реченица различитим врстама речи, промена реда речи у реченици, промена дужине реченице.** • **Лексичко-семантичке вежбе: речи који припадају различитим тематским скуповима; речи супротног значања али исте врсте и истог рода и броја, промена граматичког лица у тексту; основно и пренесено значење речи и друго.** • **Стилске вежбе: састављање прича на основу задатих речи; сажимање или проширивање познате приче (текста), мењање краја приче (текста); настављање приче на основу датог почетка; промена становишта (нпр. увести у текст нове ликове; сместити бајку у далеку будућност...).** • **Говорне вежбе: рецитовање, изражајно читање, сценско приказивање драмског/драматизованог текста и сл.**				
		укупно:	**180**	**70**	**110**

Начин реализације

Методе рада

- монолошка
- дијалошка
- текстуална
- хеуристичка
- дискусија
- илустративна
- писани радова
- демонстрација
- посматрања
- практичних активности(радови ученика)
- истраживачка

Технике рада

- технике учења
- технике памћења(симболизација и упрошћавање, асоцијативна, брејнсторминг, когнитивно мапирање)

Активности ученика

- усвајање знања
- понављање
- опажање
- откривање и увиђање законитости и процеса
- вежбање
- израда и презентовање самосталних, експерименталних и практичних радова
- посматрање

- стварање
- изражавање својих мисли, осећања, закључака
- учешће у дискусији
- анализирање података, чињеница и информација

Активности наставника

- саопштава наставне садржаје
- организује и усмерава процес учења
- процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања
- преноси културне вредности
- преноси теоријска и практична знања
- формира правилан поглед на свет
- развија карактер ученика и црте личности
- упознаје ученике са методама и техникама учења

Оцењивање

- степен усвојености ученикових знања, умења и навика
- однос према учењу
- испуњавање одређених норми
- (При оцењивању узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима. Врши се бројчано.)

Седми разред

Исходи

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:
– користи књижевне термине и појмове обрађиване у претходним разредима и повезује их са новим делима која чита;
– истакне универзалне вредности књижевног дела и повеже их са сопственим искуством и околностима у којима живи;
– чита са разумевањем различите врсте текстова и коментарише их, у складу са узрастом;
– разликује народну од ауторске књижевности и одлике књижевних родова и основних књижевних врста;
– разликује основне одлике стиха и строфе – укрштену, обгрљену и парну риму; слободни и везани стих; рефрен;
– тумачи мотиве (према њиховом садејству или контрастивности) и песничке слике у одабраном лирском тексту;
– локализује књижевна дела из обавезног школског програма;
– разликује етапе драмске радње;
– разликује аутора књижевноуметничког текста од наратора, драмског лица или лирског субјекта;
– разликује облике казивања (форме приповедања);
– идентификује језичко-стилска изражајна средства и разуме њихову функцију;
– анализира идејни слој књижевног дела служећи се аргументима из текста;
– уочи разлике у карактеризацији ликова према особинама: физичким, говорним, психолошким, друштвеним и етичким;
– разликује хумористички од ироничног и сатиричног тона књижевног дела;
– критички промишља о смислу књижевног текста и аргументовано образложи свој став;
– доведе у везу значење пословица и изрека са идејним слојем текста;
– препозна националне вредности и негује културноисторијску баштину;
– размотри аспекте родне равноправности у вези са ликовима књижевно-уметничких текстова;
– препоручи књижевно дело уз кратко образложење;
– упореди књижевно и филмско дело настало по истом предлошку, позоришну представу и драмски текст;

– разликује глаголске начине и неличне глаголске облике и употреби их у складу са нормом;
– одреди врсте непромењљивих речи у типичним случајевима;
– уочи делове именичке синтагме;
– разликује граматички и логички субјекат;
– разликује сложени глаголски предикат од зависне реченице са везником да;
– препозна врсте напоредних односа међу реченичним члановима и независним реченицама;
– идентификује врсте зависних реченица;
– искаже реченични члан речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и реченицом;
– примени основна правила конгруенције у реченици;
– доследно примени правописну норму;
– разликује дугосилазни и дугоузлазни акценат;
– говори на задату тему поштујући књижевнојезичку норму;
– разликује књижевноуметнички од публицистичког функционалног стила;
– састави кохерентан писани текст у складу са задатом темом наративног и дескриптивног типа;
– напише једноставнији аргументативни текст позивајући се на чињенице;
– користи технички и сугестивни опис у изражавању;
– препозна цитат и фусноте и разуме њихову улогу;
– пронађе потребне информације у нелинеарном тексту;
– напише електронску (имејл, SMS) поруку поштујући нормативна правила;
– примени различите стратегије читања (информативно, доживљајно, истраживачко и др.);
– састави текст репортажног типа (искуствени или фикционални);
– правилно употреби фразеологизме и устаљене изразе који се јављају у литерарним и медијским текстовима намењеним младима.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова
4.	КЊИЖЕВНОСТ	СЈ.1.4.1. СЈ.1.4.2. СЈ.1.4.4. СЈ.1.4.5. СЈ.1.4.6. СЈ.1.4.7. СЈ.1.4.8. СЈ.1.4.9. СЈ.2.4.1. СЈ.2.4.2. СЈ.2.4.4. СЈ.2.4.5. СЈ.2.4.6. СЈ.2.4.7. СЈ.2.4.8. СЈ.2.4.9. СЈ.3.4.1. СЈ.3.4.2. СЈ.3.4.3.	56	50	6

5.	**ЈЕЗИК**	СЈ.1.3.4. СЈ.1.3.6. СЈ.1.3.8. СЈ.1.3.10. СЈ.2.3.1. СЈ.2.3.5. СЈ.2.3.6. СЈ.3.3.5.	62	27	35
6.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	СЈ.1.1.8. СЈ.1.2.1. СЈ.1.2.2. СЈ.1.2.3. СЈ.1.2.7. СЈ.1.2.8. СЈ.2.1.2. СЈ.2.2.5. СЈ.3.2.1. СЈ.3.2.3. СЈ.3.2.5.	26	0	26
		укупно:	144	77	67

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	**НАЗИВ ПРОЈЕКТА**	Предмети	број часова по теми
1.	Мали принц – Егзипери	Српски језик и књижевност	3
2.	Крвава бајка-Десанка Максимовић	Српски језик и књижевност	2

Начин реализације

Окосницу програма књижевности чине текстови из лектире. Лектира је разврстана по књижевним родовима – лирика, епика, драма и обогаћена избором нефикционалних, научнопопуларних и информативних текстова. Избор дела је у највећој мери заснован на принципу прилагођености узрасту. Уз текстове које је потребно обрадити на часу дат је и списак домаће лектире. Циљ обраде дела у оквиру домаће лектире је формирање, развијање или неговање читалачких навика код ученика. Обимнија дела ученици могу читати преко распуста, чиме се подстиче развијање континуиране навике читања. Уз обавезни списак дела за обраду додат је допунски избор текстова. Изборни део допушта наставнику већу креативност у достизању исхода. Уз доминантан корпус текстова канонских писаца којим се утиче на формирање естетског укуса ученика, изграђује и богати свест о природи националне књижевности (и вредностима класика светске књижевности), али и културном и националном идентитету.

У настави језика ученици се оспособљавају за правилну усмену и писану комуникацију стандардним српским језиком. Отуда захтеви у овом програму нису усмерени само на усвајање језичких правила и граматичке норме, већ и на разумевање њихове функције и правилну примену у усменом и писменом изражавању. Када се у садржајима програма наводе наставне јединице које су ученици већ обрађивали у претходним разредима, подразумева се да се степен усвојености и способност примене раније обрађеног градива проверава, а понављање и увежбавање на новим примерима претходи обради нових садржаја, чиме се обезбеђује континуитет рада и систематичност у повезивању новог градива

са постојећим знањима.
Основни програмски захтев у настави граматике јесте да се ученицима језик представи и тумачи као систем. Ниједна језичка појава не би требало да се изучава изоловано, ван контекста у којем се остварује њена функција (у свакој погодној прилици могу се знања из граматике ставити у функцију тумачења текста, како уметничког тако и научнопопуларног). Један од изразито функционалних поступака у настави граматике јесу вежбања заснована на коришћењу примера из непосредне говорне праксе, што наставу граматике приближава животним потребама у којима се примењени језик појављује као свестрано мотивисана људска активност. На овај начин се код ученика развија и свест о важности културе говора, која је неопходна за свакодневни живот као део опште културе, а не само као део наставног програма. Настава морфологије подразумева заокруживање знања о грађењу глаголских облика. Као нови садржаји усвајају се: грађење и значење футура II, императива и потенцијала; трпног глаголског придева, глаголског прилога садашњег и глаголског прилога прошлог.
Један од основних задатака наставе језичке културе односи се на усавршавање језичкоизражајних средстава код ученика, а њен крајњи циљ је да ученици буду оспособљени за успостављање квалитетне и сврсисходне комуникације. Иако је област језичке културе програмски конституисана као посебно подручје, предвиђено је да се у целокупној настави српског језика и књижевности повезује са другим двема областима: са књижевношћу и са језиком. Област Језичка култура обухвата усмено и писмено изражавање. Притом, једнаку пажњу би требало посветити усменом и писаном изражавању. На овом узрасту требало би разматрати специфичности два функционална стила: књижевноуметничког и публицистичког. Ученике би требало подстицати да у задатом наменски креираном мешовитом тексту проналазе и разврставају реченице с обзиром на то да ли припадају књижевноуметничком или публицистичком стилу. Потом, да пронађу реченицу написану публицистичким стилом у тексту који је написан књижевноуметничким стилом и обрнуто.
Праћење и вредновање резултата напредовања ученика је у функцији остваривања исхода, а започиње иницијалном проценом достигнутог нивоа знања, у односу на који ће се одмеравати даљи напредак и формирати оцена. Сваки наставни час и свака активност ученика је прилика за формативно оцењивање, односно регистровање напретка ученика и упућивање на даље активности. Формативно вредновање је саставни део савременог приступа настави и подразумева процену знања, вештина, ставова и понашања, као и развијања одговарајуће компетенције током наставе и учења. Формативно мерење подразумева прикупљање података о ученичким постигнућима, при чему се најчешће примењују следеће технике: реализација практичних задатака, посматрање и бележење ученикових активности током наставе, непосредна комуникација између ученика и наставника, регистар за сваког ученика (мапа напредовања) итд. Резултати формативног вредновања на крају наставног циклуса треба да буду исказани и бројчаном оценом. Рад сваког наставника састоји се од планирања, остваривања, праћења и вредновања. Важно је да наставник, поред постигнућа
ученика, континуирано прати и вреднује властити рад. Све што се покаже добрим и ефикасним, наставник ће користити и даље у својој наставној пракси, а оно што буде процењено као недовољно делотворно, требало би унапредити.

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Циљ учења страног језика у основном образовању и васпитању јесте да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену, а од трећег разреда и писану комуникацију, и да стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Задаци наставе енглеског језика су да:
• подстакне потребу за даљим учењем енглеског језика;
• подстакне развијање свести о сопственом напредовању ради јачања мотивације за учење језика;
• олакша разумевање других и различитих култура и традиција
• стимулише машту, креативност и радозналост;
• подстиче употребу енглеског језика у личне сврхе и из задовољства.

Трећи разред

Исходи

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- поздрави и отпоздрави, примењујући једноставна језичка средства;
- представи себе и другог;
- разуме једноставна питања личне природе и одговара нањих;
- разуме једноставна упутства и налоге и реагује нањих;
- саопшти једноставна упутства иналоге;
- разумепозивназајединичкуактивностинаприкладанначин реагује нањега;
- упути позив на заједничкуактивност;
- разуме кратке и једноставне молбе и реагује нањих;
- упути кратке и једноставнемолбе;
- искаже и прихвати захвалност и извињење најједноставан начин;
- разуме једноставно исказане честитке и одговори нањих;
- упути једноставне честитке;
- разуме и, примењујући једноставна језичка средства, наведе најуобичајеније активности које се односе на прославерођенда- на ипразника;
- препозна и именује бића, предмете и места из непосредног окружења;
- разуме једноставне описе бића, предмета иместа;
- опише бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства;
- разумесвакодневнеисказеувезисанепосреднимпотребама, осетима и осећањима и реагује нањих;
- изрази основне потребе, осете и осећања једноставним језич- кимсредствима;
- разуме једноставна обавештења о положају у просторуи реагује нањих;
- тражи и пружи једноставна обавештења о положају упро- стору;
- разуме и саопшти једноставне исказе који се односе нахроно- лошко и метеоролошковреме;
- разумејединственеисказекојимасеизражаваприпадање/не- припадање, поседовање/непоседовање и реагује нањих;
- тражи и даје једноставне исказе којима се изражаваприпада- ње/неприпадање,поседовање/непоседовање;
- разуме једноставне исказе за изражавањедопадања/недопада- ња и реагује нањих;
- тражи мишљење и изражава допадање/недопадање једностав- ним језичкимсредствима;
- разуме једноставне текстове у којима се описују радњеи способности у садашњости;
- размениинформацијекојесеоднесенадатукомуникативну ситуацију;
- опише радње и способности користећи једноставна језичка средства;
- разуме и саопшти једноставне исказе који се односе наброје- ве иколичине.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова

7.	Лични идентитет	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	2		2
8.	Школа и школски живот	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	4	2	2
9.	Млади – живот деце и омладине, слободно време	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	4	2	2
10.	Лични идентитет, здравље и хигијена	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	3	2	1
11.	Окружење, уметност за децу	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	4	2	2
12.	Слободно време – забава, разонода, хобији	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	4	2	2
13.	Породица	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	3	2	1
14.	Мода и облачење	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	4	2	2
15.	Становање	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	4	2	2
16.	Исхрана	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	3	2	1
17.	Млади, пријатељи	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	4	2	2
18.	Живи свет - природа, љубимци, очување животне средине	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	4	2	2
19.	Исхрана и гастрономске навике	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	3	2	1
20.	Становање, породица, хигијена	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	4	2	2
21.	Породица, млади	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	4	2	2
22.	Спорт	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	3	2	1

23.	Обичаји и традиција, фолклор, прославе (рођендани, празници)	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	4	2	2
24.	Пројектна настава • Project 1: A puppet • Project 2: A park poster • Project 3: A Clothes Cube • Project 4: A food plate • Project 5: A bedroom poster	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	5		5
25.	Провере знања	П.С.Т. 2.1.22 П.С.Т. 2.2. 3 П.С.Т. 2.3.1.	6		6
		укупно:	72	32	40

Начин реализације

Слушање и реаговање на упутства наставника на страном језику или са аудио-записа (слушај, пиши... али и активности у вези са радом у учионици: нацртај, исеци, обој, отвори/затвори свеску, итд.) кроз певање и драматизацију.

Рад у паровима, малим и великим групама (мини-дијалози, игра по улогама, симулације, итд.)
Мануелне активности (израда паноа, презентација, зидних новина, постера и сл.)

Вежбе слушања (према упутствима наставника или са аудио-записа повезати појмове, додати делове слике, допунити информације, селектовати тачне и нетачне исказе, утврдити хронологију и сл.)

Игре примерене узрасту и дидактичком захтеву (за загревање, развијање пажње и концентрације, јачање мотивације, увођење нове језичке грађе или пак утврђивање).

Класирање и упоређивање (по количини, облику, боји, годишњим добима, волим/не волим, компарације...).

Решавање „проблем-ситуација” у разреду, тј. договори и мини-пројекти.

„Превођење” исказа у гест и геста у исказ.

Заједничко прављење илустрованих материјала (планирање различитих активности, рекламни плакат, програм приредбе или неке друге манифестације).

Седми разред

Исходи

Ученици ће моћи да:
- разумеју једноставније текстове у којима се описују радње у садшњости и прошлости;
- размене појединачне информације и/или неколико информација које се односе на радње у садшњости и прошлости; опишу радње у садашњости и прошлости користећи неколико везаних исказа;

- разумеју и описују сличности и разлике у свакодневним активностима тинејџера у земљама циљне културе и код нас.
- разумеју једноставније текстове који се односе на изражавање интересовања, допадања и недопадања; размене информације које се односе на интересовања, допадање и недопадање;
- разумеју једноставније текстове који се односе на изражавање допадања, недопадања и препорука;
- размене информације које се односе на допадање, недопадање и препоруке;
- разумеју и упуте позив на заједничку активност и реагују на њега уз одговарајуће образложење;
- разумеју једноставније текстове који описују искуство које је почело у прошлости и још увек траје;
- опишу искуство које је почело у прошлости и још увек траје користећи једноставнија језичка средства;
- разумеју једноставније текстове који се односе на појава, радњи, стања и збивања;
- опишу појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства;
- поштују правила учтиве комуникације.
- разумеју једноставније текстове који се односе на опис места;
- опишу место користећи једноставнија језичка средства;
- опишу познату личност из циљне културе.
- изразе мишљење, слагање и неслагање и дају кратко образложење;
- разумеју једноставније текстове који се односе на опис предмета;
- упореде и опишу предмете користећи једноставнија језичка средства;
- разумеју једноставније исказе који се односе на количне, димензије и цене;
- размене информације у вези са количинама, димензијама и ценама;
- разумеју и објасне сличности и разлике у потрошачким навикама људи у циљној култури и код нас.
- разумеју и опишу сличности и разлике у еколошким навикама у циљној култури и код нас.
- разумеју једноставнији текст који се односи на изражавање претпоставки, могућности, и исказивање обећања, планова и намера у будућности;
- размене једоставније исказе који се односе на изражавање претпоставки, могућности, обећања, планова и намера у будућности;
- саопште шта они или неко други планира, намерава, предвиђа;
- разумеју и саопште своје или туђе мишљење или предлог и реагују на њих;

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова
1.	**STARTER UNIT**	ПСТ1.1.1. ПСТ1.1.2. ПСТ1.1.3. ПСТ1.1.4. ПСТ1.1.5. ПСТ1.1.6. ПСТ1.1.7. ПСТ1.1.8. ПСТ1.1.9. ПСТ1.1.10. ПСТ1.1.11. ПСТ1.1.12. ПСТ1.1.13. ПСТ1.1.14. ПСТ1.1.15. ПСТ1.1.16. ПСТ1.1.17. ПСТ1.1.18. ПСТ1.1.19 ПСТ1.1.20. ПСТ1.1.21. ПСТ1.1.22.	2	0	2
2.	**UNIT 1 - FADS AND FASHION**		7	4	3
3.	**TEST 1**		2	0	2
4.	**UNIT 2 - SENSATIONS**		10	4	6
5.	**UNIT 3 - ADVENTURE**		7	3	4
6.	**THE FIRST WRITTEN TEST**		3	0	3
7.	**UNIT 4 - MATERIAL WORLD**		10	4	6
8.	**UNIT 5 - YEARS AHEAD**		7	3	4
9.	**UNIT 6 - LEARN**		7	3	4
10.	**TEST 2**		2	0	2
11.	**UNIT 7 - BIG IDEAS**		5	2	3

12.	**THE SECOND WRITTEN TEST**	ПСТ1.1.23. ПСТ1.2.1. ПСТ1.2.2. ПСТ1.2.3. ПСТ1.2.4. ПСТ1.3.1. ПСТ1.3.2. ПСТ1.3.3. ПСТ1.3.4. ПСТ 2.1.1. ПСТ 2.1.2. ПСТ 2.1.3. ПСТ 2.1.14. ПСТ 2.1.6. ПСТ 2.1.7. ПСТ 2.1.8. ПСТ 2.1.12. ПСТ 2.1.13. ПСТ 2.1.14. ПСТ 2.1.15. ПСТ 2.1.16. ПСТ 2.1.17. ПСТ 2.1.18. ПСТ 2.1.19. ПСТ 2.1.20. ПСТ 2.1.22. ПСТ 2.1.23. ПСТ 2.1.24. ПСТ 2.1.25. ПСТ 2.1.26. ПСТ 2.2.1. ПСТ 2.2.2. ПСТ 2.2.3. ПСТ 2.2.4. ПСТ 2.3.1. ПСТ 2.3.2. ПСТ 2.3.4.	3	0	3
13.	**UNIT 8 - ON SCREEN**		7	3	4
		укупно:	72	26	46

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	**НАЗИВ ПРОЈЕКТА**	Предмети	број часова по теми
1.	**A Class Blog – writing about famous person**	Српски језик и књижевност, рачунарство и информатика, географија	4
2.	**A Photo Album – fashion during time**	Српски језик и књижевност, историја	3

Начин реализације

Како би се постигли постављени циљеви и исходи настава ће се организовати на следећи начин:
Дијалошка метода, дискусија, метода демонстрације, метода графичких радова, истраживачка метода, ИКТ метода. Фронтални, индивидуални и рад у пару. Интернет, библиотека, старе фотографије, рачунар, пројектор.

Ликовна култура

Циљ учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

Трећи разред

Задаци:

- настава ликовне културе има задатак да развија способност ученика за опажање облика, величина, светлина, боја, положаја облика у природи;
- да развија памћење, повезивање опажених информација, што чини основу за увођење у визуелно мишљење;
- стварање услова за разумевање природних законитости и друштвених појава;
- стварати услове да ученици на сваком часу у процесу реализације садржаја користе технике и средства ликовно-визуелног изражавања;
- развијање способности за препознавање традиционалне, модерне, савремене уметности;
- развијати ученикове потенцијале у области ликовности и визуелности, те му помагати у самосталном изражавању коришћењем примерених техника и средстава;
- развијати љубав према вредностима израженим у делима свих облика уметности;
- да ствара интересовање и потребу за посећивањем изложби, галерија, музеја и чување културних добара;
- да осетљивост за ликовне и визуелне вредности коју стичу у настави, примењују у раду и животу;
- развијати сензибилитет за лепо писање;
- развијати моторичке способности ученика.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- разликују и повезују дводимензионалне и тродимензионалне облике;
- граде искуства и критеријуме према захтевима програма, ликовних уметности и ликовних појава у животу;
- усвоје знања о боји, ликовним техникама и креативно практично раде са односима боја;
- ускладе ликовни рад са другим медијима (звуком, покретом, литерарним изразом и сценским амбијентима);
- препознају ликовне технике.

Исходи

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- поштује инструкције за припремање, коришћење, одржавање и одлагање материјала иприбора;
- повеже уметничко занимање и уметнички занат са одговарајућим продуктом;
- преобликује, самостално или у сарадњи са другима, амбалажу и предмете за рециклажу мењајући им употребну функцију;
- изрази своје доживљаје, емоције, имагинацију изапажања одабраним материјалом, прибором итехникама;
- користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад;
- протумачи једноставне визуелне информације и поруке из свакодневног живота;
- укаже на сличности и разлике које опажа у уметничким делима и традицији различитих народа;
- изрази одабране садржаје изразом лица, положајем тела, покретима или кретањем;

- распореди облике, боје, линије и/или текстуре креирајући оригиналне композиције;
- разговара са вршњацима о доживљају простора, дизајна, уметничких и ученичких радова, уважавајући различитости;
- учествује у обликовању и уређењу простора у школи,код кође или у окружењу;
- разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова
1.	МАТЕРИЈАЛИ		28	21	7
2.	СПОРАЗУМЕВАЊЕ		12	4	8
3.	КОМПОЗИЦИЈА		24	16	8
4.	ПРОСТОР		8	6	2
		укупно:	72	47	25

Начин реализације

Методе рада:

- монолошка
- дијалошка
- демонстрација (показивање)
- посматрања
- практичне активности
- илустративна
- дискусија
- текстуална
- практичних активности (радови ученика)
- истраживачка

Технике рада:

- технике учења
- технике памћења (симболизација и упрошћавање, асоцијативна, брејнсторминг, когнитивно мапирање)

Активности ученика:

- усвајање знања
- понављање
- опажање
- откривање и увиђање законитости и процеса
- вежбање
- израда и презентовање самосталних, експерименталних и практичних радова
- посматрање

- стварање
- учешће у дискусији
- анализирање података, чињеница и информација

Активности наставника:

- саопштава наставне садржаје
- организује и усмерава процес учења
- процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања
- преноси културне вредности
- преноси теоријска и практична знања
- формира правилан поглед на свет
- развија карактер ученика и црте личности
- упознаје ученике са методама и техникама учења

Оцењивање:

- степен усвојености ученикових знања, умења и навика
- однос према учењу
- испуњавање одређених норми
  (При оцењивању узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима.)

Седми разред

Задаци:

Задаци образовно-васпитног рада у настави ликовне културе састоје се у стварању разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе ликовне културе сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе предмета ликовна култура буду у пуној мери реализовани развијању ученикове способности за:
- коришћење свих ликовних елемената
- ликовни стваралачки рад
- коришћење различитих материјала и медијума
- усвајање естетских критеријума за креативно мишљење
- доживљавање ликовних уметничких дела у оквиру културне баштине за препознавање савремених кретања у уметности свог и другог народа
- визуелну перцепцију и аперцепцију
- критичко мишљење
- оплемењивање животног радног простора
- активно стваралачко деловање у културном и уметничком животу средине
- активно естетско унапређивање своје околине и очување природе и баштине завичаја и домовине
- неговање укупних људских достигнућа
- будућа занимања, професионалну оријентацију
- еманципацију личности ученика
- културу рада.

Оперативни задаци:

Ученици треба да:
- проширују искуства у ликовном изражавању и развију ликовно-естетски сензибилитет за: арабеску, пропорције, композицију и простор, обједињавање покрета игре и звука и фотографију
- упознају основне елементе ликовне организације и припреме се за самостално и колективно преобликовање одређеног простора
- се оспособе да повезују ликовни рад са литерарним и сценским изразом, звуком и покретом
- упознају вредности споменика културе и своју културну баштину.

Исходи

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- користи традиционалне технике и одабрана савремена средства за ликовна истраживања;
- изражава, одабраним ликовним елементима, емоције, стање или имагинацију;
- обликује композиције примењујући основна знања о пропорцијама и перспективи;
- користи, сам или у сарадњи са другима, одабране изворе, по- датке и информације као подстицај за стваралачки рад;
- разговара о одабраним идејама, темама или мотивима у уметничким остварењима различитих култура и епоха;
- уважава себе и друге када снима, обрађује и дели дигиталне фотографије;
- учествује у заједничком креативном раду који обједињује различите уметности и/или уметност и технологију;
- прави, самостално или у тиму, презентације о одабраним темама повезујући кључне текстуалне податке и визуелне информације;
- представи своје и радове других, кратко, аргументовано и афирмативно;
- предлаже идеје за уметничку рециклажу, хуманитарне акције кроз ликовно стваралаштво или обилазак места и установа културе;

разматра своја интересовања и могућности у односу на занимања у визуелним уметностима.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова
1.	ПРОСТОР И КОМПОЗИЦИЈА	Л.К.3.1.1 Л.К.3.1.2. Л.К.3.2.2. Л.К.3.2.3. Л.К.3.2.4. Л.К.3.3.1. Л.К.3.3.2. Л.К.3.3.3. Л.К.2.1.1. Л.К.2.1.2. Л.К.2.2.1. Л.К.2.2.2.	17	5	12
2.	КОМУНИКАЦИЈА	Л.К.3.1.1 Л.К.3.1.2. Л.К.3.2.2. Л.К.3.2.3.	11	4	7

		Л.К.3.2.4. Л.К.3.3.1. Л.К.3.3.2. Л.К.3.3.3. Л.К.2.1.1. Л.К.2.1.2. Л.К.2.2.1. Л.К.2.2.2.			
3.	УМЕТНОСТ ОКО НАС	Л.К.3.3.1. Л.К.3.3.2. Л.К.3.3.3. Л.К.3.3.4. Л.К.2.3.1 Л.К.2.2.2.	6	2	4
4.	Пројектна настава **(реализује се кроз наставну тему Уметност око нас)**	Л.К.3.3.1. Л.К.3.3.2. Л.К.3.3.3. Л.К.3.3.4. Л.К.2.3.1 Л.К.2.2.2.	2	1	1
		укупно:	36	12	24

Начин реализације часова Ликовне културе

Часови Ликовне културе су конципирани тако се свака наставна тема конкретизује кроз различите практичне задатке. Задатак представља реализацију одређене наставне јединице, чешће групе наставних јединица кроз које се обрађује и увежбава наставни садржај. Кроз израду задатка и изражавање мишљења о свом раду и радовима других ученик долази до исхода и потребних компетенција. На почетку сваког задатка обрађује се наставна јединица кроз дискусију са ученицима у којој је увек присутна илустративна метода помоћу различитих наставних средстава од којих су најчешћа илустрације уметничких дела као и радови ученика из школске збирке. Када ученици усвоје нове садржаје и разумеју шта се тражи у задатку прелазе на практичан рад (метода сазнавања кроз праксу) у коме је увек на почетку присутна брејн-сторминг метода како би се створили услови за индивидуално и креативно решавање задатка. Сходно томе, наставник прати индивидуално сваког ученика. Методом сазнавања кроз праксу ученици уопштавају, понављају и вежбају усвојена знања и усавршавају вештине и навике како би се оспособили за самосталан рад. То подразумева експериментисање ликовним материјалима, при чему ученици пробају, истражују, откривају, стичу искуство које касније могу успешно да примењују у ликовном изражавању и животу уопште. Неретко се у изради задатка користи хеуристички приступ како би се појаве и процеси схватили и савладали темељно и у потпуности.

У пројектима и тимском раду користи се откривачка и проблемска метода уз помоћ којих ученик развија шире димензије своје личности, постепено оспособљавање за самообразовање-ученик треба да има активну улогу у сопственом развоју.

На крају сваког задатка одвија се естетска анализа радова и од стране наставника и од стране ученика, развија се критичко мишљење и повезују наставни садржаји предмета са другим садржајима, изводе се закључци како би се дошло до циљева предмета и компетенција. После сваког задатка ради се евалуација.

Музичка култура

Циљ учења Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.

Задаци:

- неговање способности извођења музике (певање/свирање);
- стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;
- подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике);
- упознавање традиционалне и уметничке музике свог и других народа;
- развијање критичког мишљења;
- упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности.

Трећи разред

Оперативни задаци
Ученици треба да:

- певају песме по слуху;
- слушају вредна дела уметничке и народне музике;
- изводе дечје, народне и уметничке игре;
- свирају на дечјим музичким инструментима;
- усвајају основе музичке писмености.

Исходи
По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

- опише своја осећања у вези са слушањем музике;
- примењује правилан начин држања тела и дисања при певању;
- изговара бројалице у ритму, уз покрет;
- пева по слуху и са нотног текста песме различитог садржаја и расположења;
- наведе особине тона и основне музичке изражајне елементе;
- разликује инструменте по боји звука и изражајним могућностима;
- повезује карактер дела са избором инструмента и музичким изражајним елементима;
- препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу;
- повезује почетне тонове песама – модела и једноставних наменских песама са тонском висином;
- комуницира са другима кроз извођење традиционалних и музичких игара уз покрет;
- свира по слуху и из нотног текста ритмичку и мелодијску пратњу;
- осмисли и изведе једноставну ритмичку и мелодијску пратњу;

- осмисли музички одговор на музичко питање;
- осмисли једноставну мелодију на краћи задати текст;
- изабере одговарајући музички садржај (од понуђених)према литерарном садржају;
- поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике;
- коментарише своје и туђе извођење музике;
- самостално или уз помоћ одраслих, користи предности дигитализације;
- учествује у школским приредбама и манифестацијама.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова
1.	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ		7	4	3
2.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ		25	20	5
3.	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО		4	3	1
		укупно:	36	27	9

Начинреализације

Методе рада:

- монолошка
- дијалошка
- демонстрација (показивање)
- посматрања
- практичне активности
- илустративна
- дискусија
- текстуална
- практичних активности (радови ученика)
- истраживачка
- хеуристичка
- писаних радова

Технике рада:

- технике учења
- технике памћења (симболизација и упрошћавање, асоцијативна, брејнсторминг, когнитивно мапирање)

Активности ученика:

- усвајање знања
- понављање
- опажање
- вежбање
- израда и презентовање самосталних радова
- посматрање

- стварање
- учешће у дискусији
- анализирање података, чињеница и информација
- изражавање својих мисли, осећања, закључака при слушању музике
- извођење (певање, свирање)
- слушање и стварање музике

Активности наставника:

- саопштава наставне садржаје
- организује и усмерава процес учења
- процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања
- преноси културне вредности
- преноси теоријска и практична знања
- формира правилан поглед на свет
- развија карактер ученика и црте личности
- упознаје ученике са методама и техникама учења

Оцењивање:

- степен усвојености ученикових знања, умења и навика
- однос према учењу
- испуњавање одређених норми

  (При оцењивању узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима. Врши се бројчано.)

Седми разред

Задаци:

- Развијање љубави према музичкој уметности
- Развијање способности ученика за извођење музике
- Упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности
- Упознавање народне и уметничке музике свога и других народа
- Упознавање карактеристика музичких праваца барок и класицизам
- Упознавање музичких облика барока и класицизма
- Упознавање дела композитора барока и класицизма
- Упознавање српске црквене музике
- Упознавање жичаних инструмената

Исходи

Ученици ће моћи да:

-наведу изражајна средстава музичке уметности карактеристична за период барок и класицизам
-уоче основне карактеристике музичког стваралаштва у бароку и класицизму
-опишу улогу црквене музике Србији;
-уоче разлике између вокално-инструменталних и инструменталних композиција
-одреде врсту музичког жичаног инструмента по изгледу и звуку;

-опишу разлику у начину добијања звука код жичаних исктрумената ,

-препознају инструмент или групу

-идентификују репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника барока и класицизма

- коментаришу слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте

-изводе музичке примере користећи глас и/ или инструмент

-учествују у креирању школских приредби, догађаја и пројеката;

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова
1.	Човек и музика **МУЗИКА БАРОКА И КЛАСИЦИЗМА:** • **Барок (Опера, Ораторијум и Кантата)** • **Инструменталана музика Барока** • **Најзначајнији барокни композитори** • **Музика Класицизма (класична соната и симфонија)** • **Остали жанрови класичне музике** • **Бечки класичари: Хајдн, Моцарт, Бетовен** • **Развој српске црквене музике**	М.К.2.1.3.	9	5	4
2.	Музички инструменти **ЖИЧАНИ ИНСТРУМЕНТИ:** • **Гудачки (виолина, виола, виолончело, контрабас)** • **Трзалачки (харфа, гитара, мандолина)** • **Народни жичани инструменти** • **Инструментални састави**	М.К.3.2.3.	9	5	4
3.	Извођење музике певањем и свирањем са елементима музичке писмености • **Химне: државна, школска и Светосавска** • **Певање и свирање дечјих и народних песама из разних крајева света и Србије** • **Лествице: Де-дур, де- мол, а- мол и Це- дур.** **Прости исложени тактови, пунктиран ритам, шеснаестине и четвртинска триола.**	М.К:3.3.1. М.К.3.1.4.	12	7	5
4.	Слушање музике:	МК.3.2.3.	6	4	2

	• **Слушање композиција барокних и класичних композитора** • **Слушање народних, забавних песама и музике из филмова**				
		укупно:	36	21	15

Р. бр. наставне теме	**НАЗИВ ПРОЈЕКТА**	Предмети	број часова по теми
1.	Српска црквена музика	Историја Верска настава	2

Начин реализације

У седмом разреду фонд часова је 36, један час недељно. /21 час обраде и 15 часова понављања, утврђивања и систематизације.

Како би се постигли постављени циљеви и исходи настава ће се организовати тако што ће се користити,применити следеће **методе рада:**

монолошка
дијалошка
хеуристичка
рад на тексту
илустративна

Наставни облици:

фронтални
групни
у пару
индивидуални
комбиновани

Активности: певање, свирање, слушање,

Наставна средсва: музички примери за слушање, нотни примери, клавир, металофони и ритмички инструменти, слике инструмената и композитора...

Природа и друштво

Циљ учења Природе и друштва јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

Задаци:

- развијање основних појмова о природном и друштвеном окружењу и повезивање тих појмова;
- развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности;
- развијање основних елемената логичког мишљења;

- развијање радозналости, интересовања и способности за активно упознавање окружења;
- оспособљавање за самостално учење и проналажење информација;
- интегрисање искуствених и научних сазнања у контуре система појмова из области природе и друштва;
- стицање елемента научне писмености и стварање основа за даље учење;
- усвајање цивилизацијских тековина и упознавање могућности њиховог рационалног коришћења и дограђивања;
- развијање еколошке свести и навика здравог живљења.

Трећи разред

Оперативни задаци:

- развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности;
- развијање основних научних појмова из природних и друштвених наука;
- развијање основних појмова о ширем природном и друштвеном окружењу - завичају;
- развијање радозналости, интересовања и способности за активно упознавање окружења;
- развијање основних елемената логичког мишљења;
- стицање елементарне научне писмености, њена функционална примењивост и развој процеса учења;
- оспособљавање за сналажење у простору и времену;
- разумевање и уважавање сличности и разлика међу појединцима и групама;
- коришћење различитих социјалних вештина, знања и умења у непосредном окружењу;
- развијање одговорног односа према себи, окружењу и културном наслеђу.

Исходи

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- идентификује облике рељефа и површинских вода у свом крају;
- одреди положај задатог објекта у односу на истакнуте облике рељефа и површинске воде у свом крају;
- илуструје примерима како рељеф и површинске воде утичу на живот људи украју;
- примени правила друштвено прихватљивог понашања поштујући права, обавезе и различитости међу људима;
- повеже различита занимања и делатности са потребама људи у крају у коме живи;
- повеже врсте и значај саобраћаја у свом крају са потребама људи;
- примени правила безбедног понашања усаобраћају;
- разликује чврсто,течно и гасовито стање воде у природи и свакодневном животу;
- повеже температурне промене са променама запреминеи кретања ваздуха;
- очита вредности температуре воде, ваздуха и тела помоћу термометра;
- прикаже везе међу живим бићима у различитим животним заједницама помоћу ланаца исхране;
- илуструје примерима одговоран и неодговоран однос човека према животној средини;
- примени поступке (мере) заштите од заразних болести;
- се оријентише у простору помоћу компаса и оријентира из природе/окружења;
- опише пут којим се може стићи од једне до друге тачке помоћу плана насеља;
- идентификује географске објекте у свом крају користећи географску карту Републике Србије;
- користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости;

- прикупи и представи податке о прошлости породице и краја;
- повеже јачину деловања на тело са његовим пређеним растојањем;
- доводи у везу брзину падања тела са његовим обликом;
- разликује природне и вештачке изворе светлости;
- повеже промену величине и положаја сенке са променом положаја извора светлости;
- повеже промену јачине звука са променом удаљености од његовог извора;
- разликује повратне и неповратне промене материјала;
- уочи сличности и разлике међу течностима – тече,променљивост облика; провидност, боја, густина;
- одабере материјале који по топлотној проводљивости највише одговарају употреби у свакодневном животу;
- објасни како рециклажа помаже очувању природе;
- изведе једноставне огледе/експерименте и повеже резултат са објашњењем/закључком;
- сарађује са другима у групи на заједничким активностима;
- представи резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, Power Point презентацијом и/или цртежом и др);
- повеже резултате рада са уложенимтрудом.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова
1.	**Природа, човек, друштво**	1ПД.1.5.4.; 1ПД.1.5.5.; 1ПД.2.1.2.; 1ПД.2.1.3.; 1ПД.2.1.5.; 1ПД.2.1.6.; 1ПД.2.2.3.; 1ПД.2.2.4. 1ПД.2.3.1.; 1ПД.2.3.2.; 1ПД.2.5.3.; 1ПД.2.6.1.; 1ПД.2.6.2.; 1ПД.2.6.3.; 1ПД.3.1.1.; 1ПД.3.3.1.; 1ПД.3.5.1.; 1ПД.3.5.2.	33	24	9
2.	Оријентација у простору и времену	1ПД.1.4.2.; 1ПД.2.4.3.; 1ПД.2.4.4.; 1ПД.2.4.5.;	10	6	4

		1ПД.3.4.1.;			
3.	Прошлост	1ПД.1.6.6.; 1ПД.2.6.4:; 1ПД.2.6.5.; 1ПД.2.6.7.	6	4	2
4.	Кретање	1ПД.1.5.4.; 1ПД.1.5.5. 1ПД.2.4.1.; 1ПД.2.4.2.;	12	8	4
5.	Материјали	1ПД.2.3.3.; 1ПД.2.3.4.; 1ПД.2.3.5.; 1ПД.2.3.6.; 1ПД.3.3.2.	11	6	5
		укупно:	72	48	24

Начин реализације

Методе рада

- монолошка
- дијалошка
- текстуална
- хеуристичка
- дискусија
- илустративна
- писани радова
- демонстрација
- посматрања
- практичних активности(радови ученика)
- истраживачка

Технике рада

- технике учења
- технике памћења(симболизација и упрошћавање, асоцијативна, брејнсторминг, когнитивно мапирање)

Активности ученика

- усвајање знања
- понављање
- опажање
- откривање и увиђање законитости и процеса
- вежбање
- израда и презентовање самосталних, експерименталних и практичних радова
- посматрање
- стварање
- изражавање својих мисли, осећања, закључака

- учешће у дискусији
- анализирање података, чињеница и информација

Активности наставника

- саопштава наставне садржаје
- организује и усмерава процес учења
- процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања
- преноси културне вредности
- преноси теоријска и практична знања
- формира правилан поглед на свет
- развија карактер ученика и црте личности
- упознаје ученике са методама и техникама учења

Оцењивање

- степен усвојености ученикових знања, умења и навика
- однос према учењу
- испуњавање одређених норми
- (При оцењивању узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима. Врши се бројчано.)

ИСТОРИЈА

Циљ учења Историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

Задаци

- Изучавање историјских догађаја, појава и процеса
- Стицање компетенција неопходних за разумевање савременог света
- Развијање вештина критичког мишљења и одговорног односа према себи
- Развијање сопственог и националног идентитета
- Развијање свести о културном наслеђу, друштву и држави
- Развијање истраживачког метода рада кроз пројектну наставу

Седми разред

Исходи

Ученици ће:

– доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима;
– изводи закључак о повезаности националне историје са регио- налном и европском, на основу датих примера;
уочава везу између развоја српске државности током новог века и савремене српске државе;
-сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту
– наведе специфичности друштвених појава, процеса, политич ких идеја, ставова појединаца и група насталих у новом веку;
-препознаје основне карактеристике различитих идеологија;
– анализира процес настанка модерних нација и наводи њихове основне карактеристике;

– уочава утицај и улогу књижевних и уметничких дела на фор мирање националног идентитета у прошлости
уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на при лике у савременом друштву;
– препознаје историјску подлогу савремених институција и дру штвених појава (грађанска права, парламентаризам, уставност);-
– анализирајући дате примере, уочава утицај научно-техноло шког развоја на промене у друштвеним и привредним односима и природном окружењу;
пореди положај и начин живота припадника различитих дру штвених слојева и група у индустријско доба;
– приказује на историјској карти динамику различитих историј ских појава и промена у новом веку;
– уочава историјске промене, поређењем политичке карте савре меног света са историјским картама других епоха;-
пореди информације приказане на историјској карти са инфор мацијама датим у другим симболичким модалитетима;

– повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни
– пореди различите историјске изворе и класификује их на осно ву њихове сазнајне вредности;-
– анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја;
– уочава специфичности у тумачењу одређених историјских до гађаја и појава на основу поређења извора различитог порекла;

- уочи пристрасност, пропаганду и стереотипе у садржајима историјских извора;
употреби податке из графикона и табела у елементарном ис- траживању;
– презентује, самостално или у групи, резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе, користећи ИКТ;
– упоређује, анализира и уочава разлике између својих и ставова других
– раздваја битно од небитног у историјској нарацији;
– препознаје смисао и сврху неговања сећања на важне лично сти и догађаје из историје државе и друштва;-
– идентификује историјске споменике у локалној средини и уче ствује у организовању и спровођењу заједничких школских ак- тивности везаних за развој културе сећања.-

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	Стандарди	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова
5.	Основи проучавања прошлости	1.1.1.; 1.1.4.; 1.1.6.; 1.2.1.; 1.2.2.; 2.1.1.; 2.2.1. 3.1.1.; 3.2.1.	6	2	4
6.	Европа, свет, српска држава и народ на почетку индустријског доба (до средине 19. каве)	1.1.5.; 1.1.6.; 1.1.7.; 1.1.8.; 1.1.9.; 1.1.10. ; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.;	22	14	8

		2.1.1. , 2.1.3. , 2.1.6.; 2.2.1.; 2.2.2.; 2.2.3. 3.1.1.; 3.1.6.; 3.2.3.; 3..2.5.			
7.	Европа, свет, српска држава и народ у другој половини 19. века	1.1.4.;1.1.5.; 1.1.6.; 1.1.8.;1.1.9.; 1.1.19.; 1.2.1.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.2.5. 2.1.1.; 2.1.3.; 2.1.6.; 2.2.1.; 2.2.3.; 3.1.1.; 3.1.2.; 3.2.3.3.1.5.; 3.1.6.; 3.2.1.; 3.2.3.; 3.2.5.; 3.2.6. 3.2.7.	30	21	9
8.	Европа, свет, српска држава и народ на почетку 20. века	1.1.4.; 1.1.6; 1.1.7.; 1.1.9.;1.1.10.; 1.2.1.; 1.2.2.; 1.2.3.; 1.2.4.; 1.2.8. 2.1.1., 2.1.2.; 2.1.3.; 2.1.5.; 2.2.1.; 2.2.2.; 2.2.3.; 3.1.1., 3.1.2.; 3.1.3.; 3.1.4.; 3.1.5.; 3.2.1.; 3.2.4.	11	8	3
9.	Пројекат: Култура сећања на Српску револуцију		3	0	3
		укупно:	72	45	27

Начин реализације

Коришћење различитих облика, метода и техника учења: усмено излагање, опис, разговор, објашњења, тумачења, индивидуални рад, рад у пару, групни рад, радионица, домаћи задатак, проблемска настава, истраживачка настава.

Коришћење различитих наставних средстава: историјске карте, илустрације (слике, шеме, графикони), документарне и игране видео материјале, посете музејима, културно – историјским споменицима, тематска настава.

Организовање допунске,додатне наставе и секција.
Начин праћења и оцењивања ученика
Иницијални тест, усмено испитивање, 15 минутни тест, писана провера у циљу формативног праћења ученика током године на крају једне теме, вредновање продуката ученичких активности, домаћи задатак, рад на платформи е учионице где је е уџбеник издавача.

ГЕОГРАФИЈА

Седми разред

Циљ

-географска знања су значајна компонента опште културе сваког човека; ученици кроз овај предмет упознају основне објекте, појаве и процесе у простору, њихове узрочно – последичне везе и односе и на основу тога изграђују сопствено географско мишљење, о свом завичају, држави, континенту и свету као целини..настава географије оспособљава ученике да користе географску карту, раде на терену и самостално проналазе и анализирају изворе географских информација; кроз стечена знања ученици изграђују свест о значају заштите свих геосфера као еколошког оквира за живот на Земљи - и формирају одговоран однос према животној средини..улога географије огледа се и у развијању толерантног става према различитим народима, њиховим културама и начину живота, схватању потребе и значаја очувања природе и природних ресурса..развијању међусобног уважавања, сарадње и солидарности међу припадницима различитих социјалних, етничких и културних група, - и доприносу друштвеној кохезији..подржавању међународне интеграције..

Исходи

Ученици ће:

- стећи знања о природно-географским одликама ваневропских континената, њихових регија, појединих држава..
- стећи знања о друштвено-географским одликама ваневропских континената, њихових регија и појединих држава..
- ће се оспособити за праћење економских и друштвених активности и промена у савременом свету као и о њиховом доприносу у општем развоју човечанства..
- стећи основна знања о привреди, њеној подели и факторима развоја..
- упознати комплементарност и регионалне разлике планетарног света..
- развити национални идентитет и толеранцију у мултиетничком, мултијезичком, мултикултурном свету..
- развити географско мишљење засновано на повезаности и међуусловљености географских појава и процеса у простору и времену..
- развити естетска опажања и осећања проучавањем и упознавањем природних и других феномена у геопростору..
- развити општу културу и оспособити се за даље образовање и самообразовање..
- се оспособити за коришћење географске литературе, различитих извора информација и материјала у сврху оспособљавања за самостални рад..
- развити способност исказивања географског знања речима, сликом, квантитативно, табеларно, графички, схематски..
- се обучити техникама тимског/групног рада и групног одлучивања..
-

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова
10.	Европа / преглед	ГЕ. 1.4.2. ГЕ. 2.3.2. ГЕ. 2.1.2. ГЕ.2.1.4. ГЕ.3.4.2. ГЕ.3.4.3.	12	6	6
11.	Азија / општи преглед	ГЕ. 1.4.2. ГЕ. 2.3.2. ГЕ. 2.1.2. ГЕ.2.1.4. ГЕ.3.4.2. ГЕ.3.4.3.	8	4	4
12.	Африка / општи преглед	ГЕ. 1.4.2. ГЕ. 2.3.2. ГЕ. 2.1.2. ГЕ.2.1.4. ГЕ.3.4.2. ГЕ.3.4.3.	14	7	7
13.	**Северна Америка / општи преглед** **Јужна Америка / општи преглед**	ГЕ. 1.4.2. ГЕ. 2.3.2. ГЕ. 2.1.2. ГЕ.2.1.4. ГЕ.3.4.2. ГЕ.3.4.3.	24	14	10
5	Аустралија и Океанија / општи преглед	ГЕ. 1.4.2. ГЕ. 2.3.2. ГЕ. 2.1.2. ГЕ.2.1.4. ГЕ.3.4.2. ГЕ.3.4.3.	6	3	3
6	Поларне области / општи преглед	ГЕ. 1.4.2. ГЕ. 2.3.2. ГЕ. 2.1.2. ГЕ.2.1.4. ГЕ.3.4.2. ГЕ.3.4.3.	4	2	2
7	Свет као целина	ГЕ.1.3.1. ГЕ.2.3.1. ГЕ.3.3.1.	2	2	0
8	**Годишња систематизација**		2	-	2
		укупно:	72	38	34

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	**НАЗИВ ПРОЈЕКТА**	Предмети	број часова по теми
2.	Свет као целина	географија	3
3.	/	/	/
4.	.....		

Начин реализације :

-перспективе развоја географске науке, а примерен је интересовањима и потребама ученика; стечена знања и вештине ученици ће примењивати у истраживању и анализирању одређених географских појава и процеса, који се односе на наставне садржаје предвиђене програмом; неопходно је заинтересовати ученике да, у складу са својим узрасним способностима, истражују и локалну средину, да проналазе и користе различите изворе информација и да се оспособљавају за самостално учење.
-програм је конципиран тако да се заснива на: постепеном увођењу и развијању географских појмова, појава и процеса у оквиру програмских садржаја спирално распоређених у другом образовном циклусу, значајних за успешније разумевање укупних садржаја који су неопходни у процесу даљег учења;
-на првом наставном часу наставник упознаје ученике са циљевима, задацима и програмским садржајима географије за седми разред и даје им јасна упутства за рад, посебно наглашава зашто и како се обрађују садржаји опште физичке и друштвене географије и истиче њихов значај за успешну обраду регионалне географије ваневропских континената и њихових држава -као и света у целини..

- наставна тема Ваневропски континенти чини скуп знања и практичних вештина којима ученици треба да овладају у настави географије, при чему ће се оспособити за праћење економских и друштвених активности и промена у савременом свету као и о њиховом доприносу у општем развоју човечанства..

-у оквиру регионалне географије предвиђена је обрада континенталне целине – Европа, и ваневропских континената - Азије, Африке, Северне и Јужне Америке, Аустралије и Океаније, Поларних области и Света као целине – што пружа могућност сагледавања општих одлика континента да би се на основу тога јасније могле уочити особености појединих регионалних целина и појединих држава унутар њих , разматрајући их и са аспекта привреде, привредних сектора и перспективе истих....приликом обраде регија потребно је да се, на основу познавања континента као целине, истакну њихове битне физичкогеографске одлике и њихов утицај на производњу и размештај становништва; сваки чинилац треба да буде истакнут тако да се одмах могу уочити специфичности сваке регије; кроз политичку поделу треба истаћи како је до ње дошло ради бољег разумевања данашњег стања; приликом обраде ових садржаја могућа је корелација са садржајима из наставног предмета историје... потребно је, такође, указати на постојеће разлике у степену развијености привреде држава ваневропских континената као и на противуречности које постоје између природних богатстава и нивоа развијености њихове привреде. .при излагању садржаја о државама треба указати на неопходност сарадње земаља и на интеграцијске процесе – глобално , као и на потребу уважавања различитости и толеранције на свим нивоима.

БИОЛОГИЈА

Циљ учења биологије је да ученик, изучавањем биолошких процеса и живих бића у интеракцији са животном средином, разуме значај биолошке разноврсности и потребу за одрживим развојем и развије одговоран однос према себи и природи.

Седми разред

ИСХОДИ по областима :

1. ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОГ СВЕТА:

- одреди положај организма на дрвету живота на основу прику- пљених и анализираних информација о његовој грађи;
- упореди организме на различитим позицијама на „дрвету жи- вота" према начину на који обављају животне процесе;

2. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА:

- користи микроскоп за посматрање грађе гљива, биљних и животињских ткива;
- разврста организме према задатим критеријумима применом дихотомих кључева;
- повеже принципе систематике са филогенијом и еволуцијом на основу данашњих и изумрлих врста – фосила;

3. НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА:

- прикупи и анализира податке о животним циклусима почевши од оплођења;
- упореди бесполно и полно размножавање;
- идентификује разлике између митозе и мејозе на основну про- мене броја хромозома и њихове улоге у развићу и репродукцији;
- одреди однос између гена и хромозома и основну улогу гене- тичког материјала у ћелији;
- шематски прикаже наслеђивање пола и других особина према првом Менделовом правилу;
- одреди положај организма на дрвету живота на основу прику- пљених и анализираних информација о његовој грађи;
- упореди организме на различитим позицијама на „дрвету живота" према начину на који обављају животне процесе;

4. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ:

1. идентификује основне односе у биоценози на задатим приме- рима;
2. илуструје примерима однос између еколошких фактора и ефе- ката природне селекције;
3. упореди прикупљене податке о изабраној врсти и њеној број- ности на различитим стаништима;
4. повеже утицај абиотичких чинилаца у одређеној животној области – биому са животним формама које га насељавају;
5. анализира разлику између сличности и сродности организама на примерима конвергенције и дивергенције;
6. идентификује трофички ниво организма у мрежи исхране;
7. предложи акције заштите биодиверзитета и учествује у њима;

5. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ:

- анализира задати јеловник са аспекта уравнотежене и разно- врсне исхране;

- идентификује поремећаје исхране на основу типичних симп- тома (гојазност, анорексија, булимија);
- планира време за рад, одмор и рекреацију;
- доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци;
- аргументује предности вакцинације;
- примени поступке збрињавања лакших облика крварења;
- расправља о различитости међу људима са аспекта генетичке варијабилности, толеранције и прихватања различитости.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова
1.	Наслеђивање и еволуција	БИ.3.2.1. БИ.3.2.2. БИ.3.2.4. БИ.3.2.4. БИ.3.2.5. БИ.3.2.6. БИ.3.2.7. БИ.3.2.8. БИ.3.6.1. БИ.3.6.2. БИ.3.6.3. БИ.3.6.4. БИ.3.6.5.	9	4	3
2.	Јединство грађе и функције као основа живота	БИ.3.4.2. БИ.3.4.3. БИ.3.4.4 БИ.3.4.5. БИ.3.4.6. БИ.3.4.7. БИ.3.4.8. БИ.3.6.1. БИ.3.6.2. БИ.3.6.3. БИ.3.6.4. БИ.3.6.5.	29	14	13
3.	Порекло и разноврсност живота	БИ.3.3.1. БИ.3.3.3. БИ.3.3.4. БИ.3.3.5. БИ.3.3.6. БИ.3.6.1. БИ.3.6.2. БИ.3.6.3.	7	3	4

		БИ.3.6.4. БИ.3.6.5.			
4.	Живот у екосистему	БИ.3.1.5. БИ.3.3.5. БИ.3.3.6. БИ.3.6.1. БИ.3.6.2. БИ.3.6.3	17	7	8
5.	Човек и здравље	БИ.3.5.1. БИ.3.5.2. БИ.3.5.6. БИ.3.6.1. БИ.3.6.2. БИ.3.6.3. БИ.3.6.4. БИ.3.6.5.	10	4	6
6.	Пројектна настава • Доминантно-рецесивно наслеђивање • Утицај буђи на бактерије • Последице загађивања животне средине				2 2 2
		укупно:	72	32	40

Начин реализације

Област: Наслеђивање и еволуција

Треба повезати знања ученика о појмовима гена и ДНК и њиховом положају у ћелији прокариота и еукариота. У овом разреду треба увести појам хромозома, (од чега се састоје, како изгледају у деоби и ван ње, улога хромозома у контроли метаболизма ћелије, при чему је појам метаболизма познат из претходног разреда). На примеру људског кариограма, објаснити парове хромозома и да хромозоми једног пара се називају хомологни хромозоми (навести њихово порекло – од оца и мајке). Последњи пар хромозома на кариограму чине полни хромозоми и да су код жена исти а код мушкараца различити. Остали хромозоми, осим полних, се називају телесни.

На основу модела митозе и мејозе ученик може да опише ток сваке деобе, да их упореди и да направи табелу разлика митозе и мејозе (расподела наследног материјала, генетичка различитост и број ћелија које настају по завршетку деобе). Приликом описа ћелијских деоба не треба наводити имена појединачних фаза у де- обама, већ је потребно фокусирати се на сам процес и његов резултат. Модел може да прикаже чак и комбиновање хромозома на почетку мејозе (што је важно за разумевање стварања разноврсних комбинација гена код потомака као извора варијабилности), што је суштински значај мејозе (и полног размножавања).

Важно је надовезати садржај о размножавању на садржај који се односи на ћелијске деобе. Бесполно размножавање треба повезати са митозом и настанком идентичних ћелија, због чега су и потомци генетички идентични свом јединому родитељу. Потребно је дати примере бесполног размножавања код биљака и животиња. Полно размножавање треба повезати са мејозом, деобом у којој настају гамети, чијим спајањем ће се гени родитеља искомбиновати, у јединствену комбинацију коју свака јединка (настала полним размножавањем) носи. Ученици би требало да на примерима уоче предности и недостатке бесполног размножавања. На пример, у случају гајења биљних култура је боље да нема варијација, јер се гаје на одређе- ним местима за која биљке морају бити добро адаптиране, али у случају промене услова средине све јединке би биле елиминисане. Варијабилност која се постиже полним размножавањем, треба повезати са еволуционим механизмом – природном селекцијом и са еволуционим предностима које има популација организама која је генетички разноврсна, у смислу већег

потенцијала за адаптирање на промене у животној средини. То се може односити, на пример, на отпорност према новим болестима.
Треба се надовезати на процес настајања гамета у мејози, чиме се количина наследног материјала преполови, а оплођењем се поново успоставља диплоидност код организама. Ток развића вишећелијских организама треба објаснити на моделу човека, а ученици самосталним истраживањем треба да дођу до података о животним циклусима животиња из непосредног окружења или да анализирају податке сакупљене на интернету (веза са области Јединство грађе и функције као основа живота).
потребно је обја- снити појам генског алела и дати примере на особинама које се ал- тернативно испољавају у којима су алели или доминантни или реце- сивни (слободна ушна ресица, способност кружног савијања језика).
Објаснити појам генотипа кроз постојање два алела за један ген (генски локус) на хомологним хромозомима (један наслеђен од маме, други од тате), а фенотипа на видљивим особинама организама.
Треба дати шему наслеђивања неке особине (светле очи/тамне очи) у једној генерацији и на њој објаснити Менделово правило (Правило растављања и слободног комбиновања на једном генском локусу). За анализу резултата користити знања о пропорцијама из математике. Сличном шемом се може приказати и наслеђивање пола, кроз комбинацију полних хромозома који се налазе у јајној ћелији и сперматозоиду приликом оплођења.
Као примере промена стања организма или наследних болести могу се навести болести које зависе: само од наслеђених гена (срасли прсти, једна врста патуљастог раста), од наслеђених гена и начина живота (дијабетес), оне које су везане за полне хромозоме (хемофилија), болести које су одређене већим бројем гена и такође зависне од начина живота (шизофренија), или су последица про- мене у броју хромозома (Даунов синдром).

Област: Јединство грађе и функције као основа живота
Акценат треба да буде на ученичком истраживању основних принципа организације живих бића и значају ткива, органа и органских система и за функционисање организма. Симетричност тела треба обрадити као особину која се јавља у свим групама живих организама (једноћелијских и вишећелијских), са типичним примерима радијалне (зрачне), билатералне (двобочне) симетрије, и асимерије. Код обраде симетрије/асиметрије једноћелијских организама користити примере познатих врста које су обрађиване у претходним разредима. Посебну пажњу треба обратити на појаву симетрије/асиметрије код биљака (симетрија цвета, листа...), као и на облике симетрије код животиња, како би се разумео значај симетрије тела за живот у воденој и копненој средини. Цефализацију код животиња (овај стручни појам не треба користити) би требало описати као груписање главних органа за пријем и спровођење информација у предњем делу тела, јер овај део тела први ступа у контакт са спољашњом средином (краћи пут/бржа реакција). Сегментираност тела треба обрадити на типичним, методски одабраним примерима биљака и животиња, са нагласком на биолошки значај појве сегментације за живот у воденој и копненој средини. Важно је да ученик кроз вежбање на различитим примерима што више самостално успоставља везу између типа симетрије и начина живота (брзина, покретљивост...) одређене јединке у датим условима спољашње средине. Тип симетрије, присуство/одсуство цефализације, као и присуство/тип сегментације треба такође користити и као важан критеријум за разврставање организама применом дихотомих кључева у оквиру области Порекло и разноврсност живог света. Појам телесне дупље, као и (ембрионалних) телесних слојева не треба помињати, јер ученици немају довољно знања о развићу на овом узрасту. Код обраде ткива треба се бавити морфологијом (изгледом) појединих типова ћелија и њихове улоге, док ће њихова детаљнија унутрашња грађа бити обрађивана у на- редном разреду. Такође, у оквиру одговарајућих наставних јединица, треба обрадити и ћелије са специфичним функцијама, нпр. мишићне, крвне, нервне, ћелије затварачице и др. За изучавање грађе ћелија и ткива треба користити школски микроскоп. У складу са могућностима, потребно је фаворизовати индивидуални ангажман ученика у изради микроскопских препарата и микроскопирању.
Главне групе једноћелијских еукариотских организама треба обрадити кроз упоредни преглед грађе и сличности/разлике основних животних функција код једноћелијске алге, амебе, бичара, трепљара. Не ићи у детаљније систематске поделе у оквиру групе Протиста.
Паралелно са компаративним прегледом грађе на методски одабраним представницима који су познати ученицима из ранијег образовања или непосредног окружења, треба обрадити и сличности и разлике у грађи и обављању основних животних процеса главних група биљака, гљива и животиња. Сличности и разлике у грађи ткива и органа значајних за обављање основних вегетативних процеса (исхране, дисања и излучивања) биљака обрадити паралелно, тј. компаративним прегледом грађе методски одабраних представника (вишећелијска алга,

маховина, папрат, голосе- меница, скривеносеменица). При обради теме транспорта воде и супстанци кроз биљку, обрадити и појам ћелија затварачица, као пример ћелија са специфичном функцијом у биљци. Сличности и разлике у грађи репродуктивних органа и размножавању биљака такође обрадити на методски одабраним представницима (вишеће- лијска алга, маховина, папрат, голосеменица, скривеносеменица) и повезати са значајем и улогом полног размножавања код биљака (исходи из области Наслеђивање и еволуција). Овде се може обрадити и тема животни циклуси биљака (такође из области Наслеђивање и еволуција), без улажења у детаље смене генерација сваке појединачне групе биљака. Потребно је ставити акценат на биолошки значај разноврсности цвета и цвасти у функцији размножавања (без детаљнијег улажења у типове цвасти): једнополни и двополни цветови и цвасти, симетрија, боја, мирис, нектар, анатомија цвета у функцији опрашивања итд. Раст биљака (нагласити да је заснован на митотичким деобама, које су обрађиване у оквиру области Наслеђивање и еволуција) треба обрадити на примерима код вишећелијске алге, зељасте и дрвенасте биљке). Изучавање покретљивости (покрета) биљака, као једне од заједничких особина живих бића по могућности обрадити кроз огледе, наслањајући се на већ познате примере помињане у претходним разредима у оквиру обраде међусобних утицаја живих бића и животне средине, или на новим примерима из сопственог окружења.

Компаративни преглед грађе и функције животиња треба реализовати кроз обраду на методски одабраним представницима, који су од раније били познати ученицима:

1) Заштита тела (кроз упоредни преглед грађе и функције телесног покривача (интегумент, кожа) на методски одабраним представницима главних група животиња. Овде се могу обрадити и неке ћелије са специфичном функцијом, нпр. жарне ћелије.

2) Потпора и покретљивост. Упоредни преглед телесних структура које обезбеђују потпору и покретљивост главних група животиња на методски одабраним представницима. Обрадити спољашњи и унутрашњи скелет животиња. Поменути да код животиња (нарочито оних без присуства чврстог скелета) и течност у телу може играти улогу скелета (хидроскелет). Обрадити мишићне ћелије као ћелије са специфичном функцијом, које својим радом делују на скелет, односно заједно са скелетом омогућавају покретљивост појединих делова тела/ целог организма.

3) Пријем дражи и реаговање на дражи обрадити на посебним часовима, кроз упоредни преглед главних чула и упоредни преглед нервног система на методски одабраним пред- ставницима главних група животиња. При обради нервног систе- ма треба обрадити ћелије са специфичном грађом и функцијом – нервне ћелије, које омогућавају реаговање на дражи из спољашње и унутрашње средине. Такође, ученицима скренути пажњу да се код већине група животиња врши груписање нервних ћелија у појединим деловима тела (ганглије, мозак – повезати са предностима оваквог груписања и са цефализацијом), док се ређе појединачне нервне ћелије повезују у мреже (нпр. код медузе, што има везе са симетријом).

4) Обезбеђивање енергије за организам – врши се захваљујући исхрани и дисању. Иако се, због обимности, исхрана и дисање обрађују на посебним часовима, треба нагласити њихову нераскидиву улогу у обезбеђивању енергије за све животне функције. Кроз упоредни преглед треба обрадити разноврсност грађе органа за варење главних група животиња, у односу на њихов на- чин исхране (нпр. дужина црева код типичног карнивора/хербиво- ра/омнивора, грађа кљуна, вољка и бубац, слепо црево...). Органе за дисање обрадити на типичним примерима водених и копнених животиња, као и кроз израду различитих модела/шема/стрипа...

5) Транспорт супстанци кроз тело приказати кроз упоредни преглед грађе и функције система органа за циркулацију главних група животиња, на методски одабраним представницима. Напоменути да и спољашња средина (вода) може бити у функцији транспортног медијума, као и да постоје посебне телесне течности (крв, лимфа, хемолимфа). Потребно је поменути постојање отвореног и затвореног транспортног система, као и да у оквиру затвореног транспортног система циркулише течно ткиво – крв са крвним ћелијама, које имају одређене специфичне функције. Нагласити да се управо на крвним ћелијама налазе фактори важни за одређивање крвних група, које ученици треба да савладају кроз вежбања о наслеђивању АВО система крвних група. Осврнути се на значај поклапања крвних група при трансфузији и трансплантацији (веза са Наслеђивање и еволуција). У оквиру обраде затвореног транспортног (крвног) система кичмењака (човека) кроз практичне вежбе обрадити пулс и крвни притисак, као и демонстрацију/вежбу пружања прве помоћи у случају повреде крвних судова (из области Човек и здравље).

6) Излучивање треба обрадиту кроз упоредни преглед грађе и функције органа за излучивање, у контексту живота у води/на копну (проблем/решење), главних група животиња, на методски одабраним представницима водених и копнених органи- зама.

7) Размножавање треба обрадити кроз упоредни преглед начина размножавања главних група животиња на методски одабраним представницима, са примерима животиња одвојених полова и хермафродита. Треба обрадити значај и улогу полног размножавања и поређење животних циклуса (потпуно и непотпуно развиће, спољашње и унутрашње оплођење, појам ларве) само на примерима инсеката и водоземаца (веза са оквиру области Наслеђивање и еволуција). Не треба обрађивати ендокрини систем, пошто ће његова грађа и функције бити обрађена у наредном разреду.

Компаративни преглед грађе главних група гљива: плесни, квасци, печурке треба обрадити кроз преглед сличности и разлика у обављању основних животних процеса на методски одабраним представницима. Са гљивама треба обрадити и лишајеве, као пример обострано корисне заједнице организама (нпр. једноћелијске алге и гљиве). Ученици би могли да буду укључени у реализацију мини истраживачког пројекта Гљиве и лишајеви мога краја. Препоручује се истраживање у непосредном окружењу и одређивање типичних врста гљива и лишајева уз употребу једноставних кључева и прављење забелешки на терену (веза са остваривањем исхода из области Порекло и разноврсност живог света). Ове активности треба изводити искључиво уз присуство наставника, као и родитеља – волонтера. Потребно је упозорити ученике да кидање и брање јединки није дозвољено због заштите диверзитета и сигурности ученика. Компаративни преглед главних група гљива може се повезати и са облашћу Човек и здравље, у оквиру обраде Значај правилног чувања, припреме и хигијене намирница; тровање храном. Уколико се приликом обраде теме о гљивама плани- ра демонстрација/посматрање плесни (у петри шољи, на хлебу и сл.), обратити пажњу да ли у одељењу има ученика који могу бити алергични на ове агенсе.

Уз одговарајуће примере упоредне грађе главних група биљака, гљива и животиња треба увести појмове конвергенције и дивергенције, као везу са исходима из области Живот у екосистему.

Област: Порекло и разноврсност живог света

Неопходно је ослањати се на област Јединство грађе и функције, будући да ученици треба да се баве системом класификације живих бића, који је заснован на еволуционом пореклу, односно сличностима и разликама између припадника различитих таксономских група. Увод у систематику би требало засновати на приказу основних принципа систематике, навођењем основних систематских категорија, као и спомињањем биномне номенклатуре (иако деца у овом узрасту не треба да уче латинска имена). На основу биномне номенклатуре може се демонстрирати принцип – врсте унутар једног рода, а затим се по истом принципу може појаснити припадност родова једној фамилији, фамилија реду, итд. Крупну слику разноврсности живота, на нивоу кола и класе, треба представити дрветом живота. Имајући у виду да су ученици са дрветом живота упознати у ранијим разредима, увођење употребе дихотомих кључева може се засновати на ранијим знањима (кроз вежбу). На пример, критеријум „има/нема једро" је прва дихотомија коју могу да уоче на дрвету живота (про- кариоти-еукариоти), затим, „једноћеличност/вишећеличност" (код еукариота), „аутотрофија/хетеротрофија" (код еукариота – алге, биљке, гљиве, животиње), „има/нема диференцирана ткива" (код еукариота), „тип симетрије" (код еукариота), итд.

Знања из упоредне грађе/телесне организације главних група биљака, гљива и животиња (из области Јединство грађе и функције), треба да представљају основ за разврставање организама према задатим критеријумима, применом дихотомих кључева, након обраде сваке од ових група. Дакле, систематику треба обрадити мање детаљно, а инсистирати на правилима примене, односно практичној примени дихотомог кључа, чиме би ученици, након демонстрације одговарајућих примера од стране наставника, били оспособљени да сами разврставају жива бића и на основу задатих критеријума одреде њихову позицију на дрвету живота. На при- мер, ученици могу кроз вежбу на часу да групишу организме приказане на фотографијама, према задатим критеријумима (до нивоа кола/класе). Груписање треба да иде само до нивоа главних група уз истицање карактеристика на основу којих ће ученик моћи да неки организам из сопственог окружења (нпр. паука, птицу, инсек- та, голосеменицу, скривеносеменицу...) сврста у одређену групу. Будући да би обрада систематике унутар сваке групе требало да укључује активно учешће ученика под вођством наставника, ови часови представљају и обраду и вежбе. У оквиру ових часова треба представити и примере конвергенције (насупрот дивергенцији), као очигледно одступање од принципа „сличност = сродност" (нпр. крила инсеката и крила кичмењака, пераја китова и риба, млечике и кактуси, итд). Ове теме надовезују се на стечено знање о адаптацијама.

Основне принципе систематике, кроз порекло и диверзификацију група организама од заједничког претка, треба илустровати приказом прелазних фосила. На овај начин, ученици ће стећи увид у променљивост живог света, као и у чињеницу да садашња флора и фауна, које могу проучавати и класификовати, представљају ре- зултат еволуције

живог света током милијарди година на планети Земљи. Другим речима, живи свет пре више милиона година није изгледао као данас, нити живи свет пре 500 милиона година, итд. Ова знања су важна и за сагледавање будућности биодиверзитета на Земљи – последица антропогеног деловања, климатских проме- на, тектонских промена, и других процеса.

Област: Живот у екосистему

За достизање исхода ове области акценат је на односима организама у биоценози и популацијама (природни прираштај и ми- грације) и еколошким факторима као факторима природне селекције.

У достизању исхода пореди прикупљене податке о изабраној врсти и њеној бројности на различитим стаништима, препорука је да се користе теренска истраживања у паровима/групи. Ученици треба да прикупе податке о различитим врстама које живе на различитим стаништима. Није непоходно да знају назив врсте, довољно је да их разликују (пар/група прикупља податке о једној врсти). Податке могу да представе графички нпр. зависност бројности од неког еколошког фактора (рецимо осветљености). Иако на станишту делује комплекс фактора, треба изабрати онај који је у том тренутку ограничавајући. Сумирањем резултата свих паро- ва/група ученици стичу целовиту слику о утицају одређеног еколошког фактора на бројност различитих врста.

Знања о еколошким факторима треба да повежу са природном селекцијом. Посебну пажњу треба обратити на везу грађе опрашивача (не само инсеката) и грађе цветова. На пример дужина кљуна колибрија је у вези са „дубином'' на којој се налази нектар, облик цвета орхидеје изгледом и мирисом подсећа на женку бумбара, формирање цвасти повећава могућност опрашивања, облик кљуна зеба зависи од доступне хране... Деловање абиотичких фактора се може илустровати на примеру кактуса: адаптације на високе температуре и малу, неравномерно распоређену количину падавина.

Исход – идентификује трофички ниво организма у мрежи исхране представља проширивање и продубљивање знања о трофичким односима и ланцима ихране. Обрада треба да буде праћена радионичарским, односно групним радом, нпр. од ланаца исхране ученици треба да направе мреже или обрнуто, на основу задатог текста који описује биоценозу треба да направе мреже исхране и слично. Не препоручује се обрада кружења супстанце и преноса енергије.

За достизање исхода повезује утицај абиотичких чинилаца у одређеној животној области – биому са животним формама које га насељавају потребно је обрадити комплекс еколошких фактора који одређују распрострањење 8 основних животних области на копну (тундре, тајге, лишћарске листопадне шуме, медитеранске шуме и макије, саване, кишне тропске шуме степе, пустиње) и обрадити комплекс еколошких фактора који одређују услове живота у воденим биомима (морима и океанима). Препорука је да час утврђивања буде истовремено и вежба. Ученицима се могу понудити слике организама које треба да групишу по задатим критеријумима и повежу како еколошки фактори делују на животну форму, на пример мајмуни који насељавају кишне тропске шуме имају дуг реп који им служи за прихватање, животиње које живе у хладним пределима морају имати скраћене периферне делове како не би одавали превише топлоте...

Исход – на примерима конвергенције и дивергенције анализира разлику између сличности и сродности организама је у вези са исходима области Порекло и разноврсност и Наслеђивање и еволу- ција. Ученици се могу и у оквиру тих тема упознати са појмовима конвергенције и дивергенције, а на карактеристичним примерима увиде да сличност не подразумева увек и сродност и обрнуто.

Грађа органа за варење/начин исхране може се повезати са актерима ланаца исхране/ мреже исхране. Слично је и са подударношћу грађе опрашивача и цветова, у оквиру исте области.Препорука је да ученици самостално траже примере конвергенције и дивергенције а да им се понуде материјали са упоредним прегледом биљних органа, упоредним прегледом скелета кичмењака, крила инсеката и крила кичмењака и слично. Добар пример је разноврсност грађе глодара у зависности од станишта (слепо куче, дабар, капибара...).

За достизање исхода предлаже акције заштите биодиверзитета и учествује у њима, на основу позитивних примера деловања човека на животну средину, ученици треба да осмисле предлоге (који се односе на стање у свих 8 копнених животних области, као и у воденим биомима), уз напомену да није свака акција истовремено и добра акција. Пре планирања акција препорука је да се ученици упознају са примерима уништавања кишних тропских шума где је често видљив само губитак кисеоника а не и губитак врста и чињеница да се ове шуме много теже обнављају од неких других екосистема, да истраже како прехрамбени производ Нутела уништава лемуре (веза употребе палминог уља у производњи прехрамбених производа и претварање станишта лемура у плантаже палми).

Ученицима се могу дати задаци да израчунају колико пластике поједу животиње или колико угљен-диоксида емитује један аутомобил са возачем а колико аутобус пун путника. Једна од активности може бити пројекат Планета инсеката у оквиру кога ученици могу да истраже биодиверзитет инсеката, угроженост опрашивача и значај инсеката за екосистеме.

Област: Човек и здравље

Обрадити особине и грађу вируса, као и начине преношења и превенције најчешћих вирусних болести. Пожељно је да то буду болести против којих постоји вакцина, било да су у обавезном или у препорученом програму имунизације. Истовремено, то је прилика да се ученици подсете путева преношења и начина превенције најчешћих бактеријских болести (6. разред). При обради имунитета и вакцинације требало би се задржати на основном објашњењу настанка имунитета без дубљег залажења у механизме настанка антитела (једна врста белих крвних зрнаца учествује у стварању имунитета, повезати са раније обрађиваним ћелијама крви у Јединство грађе и функције). Наставник би требало да на једноставан начин ученицима објасни разлике између урођеног/стеченог и пасивног/активног имунитета, као и да пасивни вештачки имунитет обради на информативном нивоу. Током објашњавања значаја вакцина пожељно је користити званичне статистичке податке и упутити ученике где те податке могу и сами да пронађу (Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут", Удружење педијатара Србије...).

Током обраде правила чувања и припремања намирница наставник би требало да упути ученике да повежу сазнања са оним што им је познато о бактеријама (6. разред) и гљивама (раније, током 7. разреда). Током увежбавања анализирања задатог јеловника са аспекта уравнотежене и разноврсне исхране ученици ће допунити знања о правилној исхрани стечена у 5. разреду, делом у настави биологије, а делом кроз предмет Физичко и здравствено васпитање. Када ученици стекну знања о поремећајима исхране, моћи ће, у складу са тим, да процене сопствене животне навике. Стицање умења прављења плана дневних и недељних активности које ће посветити раду, одмору и рекреацији, а које се може обрађивати и кроз вршњачку едукацију, допринеће бољем процењивању сопствених животних навика. (Биолошки смисао адолесценције треба обрадити уз подсећање на промене кроз које пролази човек током одрастања, разлике међу људима у погледу изгледа, понашања. Отворена дискусија са ученицима у којем они излажу своје мишљење, ставове и животно искуство, могао би бити један од начина обраде градива.)

Потребно је да ученик зна да коришћење психоактивних супстанци доводи до физичке и психичке зависности, у којој мери је то штетно за појединца, породицу и друштво, као и да зна коме се треба обратити за помоћ и лечење од зависности. Могући начини за достизање исхода доведе у везу измењено понашање људи са коришћењем психоактивних супстанци су емитовање едукативних филмова, позивање бившег наркомана да исприча своје животно искуство или да ученци направе кратке драматизације/скечеве на ову тему.

ХЕМИЈА

Циљ учења Хемије је да ученик развије систем основних хемијских појмова и вештине за правилно руковање лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, да се оспособи за примену стеченог знања и вештина за решавање проблема у свакодневном животу и наставку образовања, да развије способности апстрактног и критичког мишљења, способности за сарадњу и тимски рад, и одговоран однос према себи, другима и животној средини.

Седми разред

Исходи

Ученици ће по завршетку разреда бити у стању да:

- идентификују и објашњавају појмове који повезују хемију са другим наукама и различитим професијама, и принципима одрживог развоја;
- правилно рукују лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама, и показују одговоран однос према здрављу и животној средини;

- експериментално појединачно и у групи испитају, опишу и објасне физичка и хемијска својства супстанци, и физичке и хемијске промене супстанци;
- повезују физичка и хемијска својства супстанци са применом у свакодневно животу и различитим професијама;
- налазе потребне информације у различитим изворима користећи основну хемијску терминологију и симболику;
- објашњавају основну разлику између хемијских елемената и једињења, и препознају примере хемијских елемената и једињења у свакодневном животу;
- објашњавају по чему се разликују чисте супстанце од смеша и илуструју то примерима;
- разликују хомогене и хетерогене смеше, наводе примере из свакодневног живота и раздвајају састојке смеша;
- представљају структуру атома, молекула и јона помоћу модела, хемијских симбола и формула;
- повезују распоред електрона у атому елемента с положајем елемента у Периодном систему елемената и својствима елемента;
- разликују хемијске елементе и једињења на основу хемијских симбола и формула;
- разликују типове хемијских веза, препознају тип хемијске везе у супстанцама и повезују са својствима тих супстанци;
- објасне процес растварања супстанце и квантитативно значење растворљивости супстанце;
- изводе израчунавања у вези с масеним процентним саставом раствора;
- напишу једначине хемијских реакција и објасне њихово квалитативно и квантитативно значење;
- квантитативно тумаче хемијске симболе и формуле користећи појмове релативна атомска и молекулска маса, количина супстанце и моларна маса;
- опишу и објасне физичка и хемијска својства водоника и кисеоника;
- разликују оксиде, киселине, хидроксиде и соли на основу хемијске формуле и назива, и опишу основна својства ових класа једињења;
- индикаторима испитају и на pH скали процене киселост раствора;
- тумаче ознаке са амбалаже супстанци/комерцијалних производа.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	исходи	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова
7.	ХЕМИЈА КАО ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА НАУКА И ХЕМИЈА У СВЕТУ ОКО НАС	ХЕ.1.1.1; ХЕ.1.1.2; ХЕ.1.1.3; ХЕ.1.1.4; ХЕ.1.1.8; ХЕ.1.1.12; ХЕ.1.5.1; ХЕ.1.6.1; ХЕ.1.6.2; ХЕ.2.1.2; ХЕ.2.6.3; ХЕ.3.1.1; ХЕ.3.1.2; ХЕ.3.1.8.	3	2	1
8.	ХЕМИЈСКА ЛАБОРАТОРИЈА	ХЕ.1.1.1; ХЕ.1.1.2; ХЕ.1.1.3; ХЕ.1.1.4; ХЕ.1.1.8; ХЕ.1.1.9; ХЕ.1.1.10; ХЕ.1.1.12; ХЕ.1.2.10;	7	3	4

		ХЕ.1.5.1; ХЕ.1.6.1; ХЕ.1.6.2; ХЕ.2.1.1; ХЕ.2.1.5; ХЕ.2.1.7; ХЕ.2.6.1; ХЕ.2.6.2; ХЕ.2.6.3; ХЕ.3.1.2; ХЕ.3.1.8; ХЕ.3.6.1; ХЕ.3.6.2; ХЕ.3.6.3; ХЕ.3.6.4.			
9.	АТОМИ И ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТИ	ХЕ.1.1.6; ХЕ.1.1.8; ХЕ.2.1.2; ХЕ.3.1.2; ХЕ.3.1.4.	10	5	5
10.	МОЛЕКУЛИ ЕЛЕМЕНАТА И ЈЕДИЊЕЊА, ЈОНИ И ЈОНСКА ЈЕДИЊЕЊА	ХЕ.1.1.1; ХЕ.1.1.2; ХЕ.1.1.3; ХЕ.1.1.4; ХЕ.1.1.5; ХЕ.1.1.6; ХЕ.1.1.8; ХЕ.2.1.1; ХЕ.2.1.2; ХЕ.2.1.4; ХЕ.2.2.1; ХЕ.3.1.1; ХЕ.3.1.3; ХЕ.3.1.4.	9	4	5
11.	ХОМОГЕНЕ И ХЕТЕРОГЕНЕ СМЕШЕ	ХЕ.1.1.1; ХЕ.1.1.2; ХЕ.1.1.3; ХЕ.1.1.4; ХЕ.1.1.5; ХЕ.1.1.6; ХЕ.1.1.7; ХЕ.1.1.8; ХЕ.1.1.9; ХЕ.1.1.10; ХЕ.1.1.11; ХЕ.1.1.12; ХЕ.1.2.10; ХЕ.1.6.1; ХЕ.2.1.2; ХЕ.2.1.3; ХЕ.2.1.5; ХЕ.2.1.6; ХЕ.2.1.9; ХЕ.2.1.10; ХЕ.3.1.1; ХЕ.3.1.3; ХЕ.3.1.4; ХЕ.3.1.5; ХЕ.3.1.7; ХЕ.3.1.8; ХЕ.3.1.9.	11	6	5
12.	ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ХЕМИЈСКЕ ЈЕДНАЧИНЕ	ХЕ.1.1.5; ХЕ.1.1.6; ХЕ.1.1.8; ХЕ.2.1.2; ХЕ.2.1.4;	8	3	5

		ХЕ.2.2.1; ХЕ.2.2.2; ХЕ.3.1.4.			
13.	ИЗРАЧУНАВАЊА У ХЕМИЈИ	ХЕ.1.1.1; ХЕ.1.1.2; ХЕ.1.1.4; ХЕ.1.1.5; ХЕ.1.1.6; ХЕ.1.1.7; ХЕ.1.1.8; ХЕ.1.1.10; ХЕ.1.1.12; ХЕ.1.6.1; ХЕ.1.6.2; ХЕ.2.1.8; ХЕ.2.1.9; ХЕ.2.1.10; ХЕ.2.6.1; ХЕ.2.6.2; ХЕ.2.6.3; ХЕ.3.1.1; ХЕ.3.1.2; ХЕ.3.1.3; ХЕ.3.1.5; ХЕ.3.1.9; ХЕ.3.6.1; ХЕ.3.6.2; ХЕ.3.6.3; ХЕ.3.6.4.	12	5	7
14.	ВОДОНИК И КИСЕОНИК И ЊИХОВА ЈЕДИЊЕЊА. СОЛИ .	ХЕ.1.1.1; ХЕ.1.1.2; ХЕ.1.1.4; ХЕ.1.1.5; ХЕ.1.1.6; ХЕ.1.1.7; ХЕ.1.1.8; ХЕ.1.2.1; ХЕ.1.2.2; ХЕ.1.2.3; ХЕ.1.2.4; ХЕ.1.2.5; ХЕ.1.2.6; ХЕ.1.2.7; ХЕ.1.2.8; ХЕ.2.1.2; ХЕ.2.1.4; ХЕ.2.2.1; ХЕ.2.2.3; ХЕ.2.2.4; ХЕ.3.1.2; ХЕ.3.1.8; ХЕ.3.2.1; ХЕ.3.2.2; ХЕ.3.2.3; ХЕ.3.2.4; ХЕ.3.2.5; ХЕ.3.2.6.	12	6	6
15.	Пројектна настава • Пројекат 1: Представи ме!				
16.					
		укупно:	72	34	38

Начин реализације

Програм наставе и учења Хемије првенствено је оријентисан на процес учења и остваривање исхода. Главна карактеристика наставе усмерене на остваривање исхода Хемије је настава усмерена на учење у школи, што значи да ученик треба да учи:

- *смислено*: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота; повезивањем оног што учи са оним што је учио из хемије и других предмета;
- *проблемски*: самосталним прикупљањем и анализирањем података и информација; постављањем релевантних питања себи и другима; развијањем плана решавања задатог проблема;
- *дивергентно*: предлагањем нових решења; смишљањем нових примера; повезивањем садржаја у нове целине;
- *критички*: поређењем важности појединих чињеница и података; смишљањем аргумената;
- *кооперативно*: кроз сарадњу са наставником и другим ученицима; кроз дискусију и размену мишљења; уважавајући аргументе саговорника.

Формирање појмова треба базирати на демонстрационим огледима и лабораторијским вежбама. Учећи, ученици могу користити слике, тродимензионалне и анимиране моделе атома доступне преко савремених информационо комуникационих технологија ИКТ. Настава се реализује комбиновањем различитих метода и облика рада. Током реализације активности, успостављају се и негују навике и понашања као што су: поступност, аналитичност, истрајност, самосталност, али и спремност за сарадњу и одговоран приступ тимском раду.

ФИЗИКА

Циљ учења физике јесте да ученици стекну базичну језичку и научну писменост, оспособе се да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, образложе своје мишљење у оквиру дискусије, упознају природне појаве и основне природне законе и њихову примену у свакодневном животу, развију мотивисаност за учење и напредују ка достизању одговарајућих образовних стандарда.

Задаци:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе физике сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе физике буду у пуној мери реализовани;
- развијање функционалне писмености;
- развијање дигиталних компетенција;
- упознавање основних начина мишљења и расуђивања у физици;
- разумевање појава, процеса и односа у природи на основу физичких закона;
- развијање способности за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање;
- развијање радозналости, способности рационалног расуђивања, самосталности у мишљењу и вештине јасног и прецизног изражавања;
- развијање логичког и апстрактног мишљења;
- схватање смисла и метода остваривања експеримента и значаја мерења;
- решавање једноставних проблема и задатака у оквиру наставних садржаја;
- развијање способности за примену знања из физике;
- схватање повезаности физичких појава и екологије и развијање свести о потреби заштите, обнове и унапређивања животне средине;
- развијање радних навика и склоности ка изучавању наука о природи;
- развијање свести о сопственим знањима, способностима и даљој професионалној оријентацији.

Седми разред

Исходи

Ученик ће умети да:

- **СИЛА И КРЕТАЊЕ**

- Разликује скаларне и векторске физичке величине;
- Користи и анализира резултате мерења различитих физичких величина и приказује их табеларно и графички;
- Анализира зависност пређеног пута и брзине од времена код праволинијских кретања са сталним убрзањем;
- Примени Њутнове законе динамике на кретање тела из окружења;
- Покаже од чега зависи сила трења и на основу тога процени како може променити њено деловање;
- Демонстрира појаве: инерције тела, убрзаног кретања, кретање тела под дејством сталне силе, силе трења, сила акције и реакције на примерима из окружења;
- Самостално изведе експеримент из области кинематике и динамике, прикупи податке мерењем, одреди тражену физичку величину и објасни резултате експеримента;

- **КРЕТАЊЕ ТЕЛА ПОД ДЕЈСТВОМ СИЛЕ ТЕЖЕ, СИЛЕ ТРЕЊА**

- Разликује скаларне и векторске физичке величине;
- Користи и анализира резултате мерења различитих физичких величина и приказује их табеларно и графички;
- Анализира зависност пређеног пута и брзине од времена код праволинијских кретања са сталним убрзањем;
- Примени Њутнове законе динамике на кретање тела из окружења;
- Покаже од чега зависи сила трења и на основу тога процени како може променити њено деловање;
- Демонстрира појаве: инерције тела, убрзаног кретања, кретање тела под дејством сталне силе, силе трења, сила акције и реакције на примерима из окружења;
- Самостално изведе експеримент из области кинематике и динамике, прикупи податке мерењем, одреди тражену физичку величину и објасни резултате експеримента;
- Решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (кинематика и динамика кретања тела, трење, равнотежа полуге, сила потиска, закони одржања...);

- **РАВНОТЕЖА ТЕЛА**

- Разликује скаларне и векторске физичке величине;
- Користи и анализира резултате мерења различитих физичких величина;
- Покаже врсте и услове равнотеже чврстих тела на примеру из окружења;
- Наводи примере простих машина које се користе у свакодневном животу;
- Прикаже како сила потиска утиче на понашање тела потопљених у течност и наведе услове пливања тела на води;
- Решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (кинематика и динамика кретања тела, трење, равнотежа полуге, сила потиска, закони одржања...);

- **МЕХАНИЧКИ РАД И ЕНЕРГИЈА. СНАГА**

- Повеже појмове: Механички рад, Енергија и Снага и израчуна рад силе теже и силе трења;
- Разликује Кинетичку и Потенцијалну енергију тела и повеже њихове промене са извршеним радом;
- Демонстрира важење Закона одржања енергије на примерима из окружења;

- Решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке (кинематика и динамика кретања тела, трење, равнотежа полуге, сила потиска, закони одржања...);

- **ТОПЛОТНЕ ПОЈАВЕ**

- Разликује појмове температуре и количине топлоте и прикаже различите механизме преноса топлоте са једног тела на друго;
- Анализира промене стања тела (димензија, запремине, агрегатно стање) приликом грејања или хлађења;
- Наведе меоде добијања топлотне енергије и укаже на примере њеног рационалног коришћења.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова
17.	Сила и кретање	Основни: 1.1.1; 1.1.2; 1.6.1. 1.6.2. 1.6.3. Средњи: 2.1.1; 2.1.4; 2.6.1; 2.6.2, 2.6.3. Напредни: 3.1.3; 3.6.1; 3.6.3; 3.6.4.	25	9	16
18.	Кретање тела под дејством силе теже, силе трења ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК Кретање тела под дејством силе теже, силе трења	Основни: 1.1.1; 1.1.2; 1.6.1. 1.6.2. 1.6.3. Средњи: 2.1.1, 2.1.2; 2.1.4; 2.6.1; 2.6.2, 2.6.3. Напредни: 3.1.3; 3.6.1; 3.6.3; 3.6.4.	12	6	6
19.	Равнотежа тела	Основни: 1.1.2; 1.1.3 . Средњи: 2.1.1, 2.1.2; 2.1.4; 2.6.2; 2.6.3. Напредни: 3.1.1.	11	6	5
20.	Механички рад и енергија. Снага	Основни: 1.1.3; 1.6.3. Средњи: 2.1.5; 2.6.1; 2.6.2, 2.6.3. Напредни: 3.1.2; 3.1.3.	15	6	9
21.	Топлотне појаве ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК Топлотне појаве	Основни: 1.2.1; 1.2.2. Средњи: 2.2.1, 2.2.2. Напредни: 3.2.1, 3.2.2; 3.2.3.	9	4	5
		укупно:	72	31	41

Начин реализације

Полазна опредељења при дефинисању исхода и конципирању програма физике били су усвојени Стандарди образовних постигнућа ученика у основној школи. Исходи представљају опис интегрисаних знања, вештина и ставова које ученик стиче у процесу остваривања наставе у пет
области предмета: Сила и кретање, Кретање тела под дејством силе теже. Силе трења, Равнотежа тела, Механички рад и енергија. Снага, Топлотне појаве. Обнављање дела градива из шестог разреда, које се односи на равномерно праволинијско кретање, силу као узрок промене
стања тела и инертност тела, треба да послужи као увод и обезбеди континуитет. Ученици седмог разреда треба да наставе са учењем основних појмова и закона физике на основу којих ће разумети појаве у природи и значај физике у образовању и свакодневном животу. Они треба да стекну основу за праћење програма физике у следећим разредима. Полазна опредељења утицала су на избор програмских садржаја и метода логичког

закључивања, демонстрационих огледа и лабораторијских вежби, оријентисаних на очекиване исходе. Из физике као научне дисциплине одабрани су они садржаји које на одређеном нивоу, у складу са образовним стандардима и
исходима, могу да усвоје сви ученици седмог разреда.

I. ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

При планирању наставног процеса наставник, на основу дефинисаног циља предмета, исхода и образовних стандарда, самостално планира број и редослед часова обраде и осталих типова
часова, као и методе и облике рада са ученицима. Редослед проучавања појединих тема није потпуно обавезујући. Наставник може у одређеној мери (водећи рачуна да се не наруши логичан след учења физике) прерасподелити садржаје према својој процени. Улога наставника је да при планирању наставе води рачуна о саставу одељења и резултатима иницијалног теста, степену опремљености кабинета за физику, степену опремљености школе (ИТ опрема, библиотека,...), уџбенику и другим наставним материјалима које ће користити. Полазећи од датих исхода и садржаја наставник најпре креира свој годишњи глобални план рада из кога ће касније развијати
своје оперативне планове. Исходи дефинисани по областима олакшавају наставнику даљу операционализацију истих на ниво конкретне наставне јединице. Од њега се очекује да за сваку наставну јединицу, у фази планирања и писања припреме за час, у односу на одабрани исход, дефинише исходе специфичне за дату наставну јединицу. При планирању треба, такође, имати у виду да се исходи разликују, да се неки лакше и брже могу остварити, али је за остале исходе потребно више времена и више различитих активности. Од метода логичког закључивања, које се користе у физици као научној дисциплини (индуктивни, дедуктивни, закључивање по аналогији итд.), ученицима седмог разреда најприступачнији је индуктивни метод (од појединачног ка општем) при проналажењу и формулисању основних закона физике. Зато програм предвиђа да се при проучавању макрофизичких појава претежно користи индуктивни метод. Увођење једноставних експеримената за демонстрирање физичких појава има за циљ развијање радозналости и интересовања за физику и истраживачки приступ у природним наукама. Једноставне експерименте могу да изводе и сами ученици на часу или да их понове код куће, користећи многе предмете и материјале из свакодневног живота. Одређени садржаји и тематске целине се могу реализовати и преко пројектне наставе.

II. ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Програмски садржаји седмог разреда доследно су приказани у форми која задовољава основне методске захтеве наставе физике:

Поступност (од једноставног ка сложеном) при упознавању нових појмова и формулисању закона.

Очигледност при излагању наставних садржаја (уз сваку
тематску целину наведено је више демонстрационих огледа, а у
недостатку наставних средстава могуће је користити и видео симулације).

Повезаност наставних садржаја са појавама у свакодневном животу.

Програмски садржаји на основу исхода се могу реализовати:

излагањем садржаја теме уз одговарајуће демонстрационе
огледе;

решавањем квалитативних и квантитативних проблема као
и проблем – ситуација;

лабораторијским вежбама;

домаћим задацима;

коришћењем других начина рада који доприносе бољем разумевању садржаја теме (пројекти, допунска настава, додатни рад...);

систематским праћењем рада сваког ученика.

Да би се циљеви и задаци наставе физике остварили у целини, неопходно је да ученици активно учествују у свим облицима наставног процеса. Имајући у виду да сваки од наведених облика
наставе има своје специфичности у процесу остваривања, то су и методска упутства прилагођена овим специфичностима.

Методска упутства за предавања

Како уз сваку тематску целину иду демонстрациони огледи, ученици ће спонтано пратити ток посматране појаве, а на наставнику је да наведе ученика да својим речима, на основу сопственог
расуђивања, опише појаву коју посматра. После тога наставник, користећи прецизни језик физике, дефинише нове појмове (величине) и речима формулише законе. Када се прође кроз све етапе у
излагању садржаја теме (оглед, учеников опис појаве, дефинисање појмова и формулисање закона), прелази се, ако је могуће, на презентовање закона у математичкој форми.

Методска упутства за решавање рачунских задатака

При решавању већине квантитативних (рачунских) задатака из физике, у задатку прво треба на прави начин сагледати физичке садржаје, па тек после тога прећи на математичко формулисање и
израчунавање. Наиме, решавање задатака одвија се кроз три етапе: физичка анализа задатка, математичко израчунавање и дискусија резултата. У првој етапи уочавају се физичке појаве на које се односи задатак, а затим се набрајају и речима исказују закони по којима се појаве одвијају. У другој етапи се, на основу математичке форме закона, израчунава вредност тражене величине. У
трећој етапи тражи се физичко тумачење добијеног резултата. У циљу развијања природно-научне писмености наставник треба да инстистира на систематском коришћењу јединица мере физичких
величина SI (међународни систем јединица).

Методска упутства за извођење лабораторијских вежби

Лабораторијске вежбе чине саставни део редовне наставе и организују се на следећи начин: ученици сваког одељења деле се у две групе, тако да свака група има свој термин за лабораторијску вежбу. Опрема за лабораторијске вежбе умножена је у више комплета, тако да на једној вежби (радном месту) може да ради три до четири ученика. Час експерименталних вежби састоји се из: уводног дела, мерења и записивања података добијених мерењима, анализе и дискусије добијених резултата, извођења закључака.

У уводном делу часа наставник:

обнавља делове градива који су обрађени на часовима предавања, а односе се на дату вежбу (дефиниција величине која се одређује и метод који се користи да би се величина одредила),
обраћа пажњу на чињеницу да свако мерење прати одговарајућа грешка и указује на њене могуће изворе,
упознаје ученике с мерним инструментима и обучава их да пажљиво рукују лабораторијским инвентаром,
указује ученицима на мере предострожности, којих се морају придржавати ради сопствене сигурности.

Док ученици врше мерења, наставник активно прати њихов рад, дискретно их надгледа и, кад затреба, објашњава им и помаже. При уношењу резултата мерења у ђачку свеску, процену грешке
треба вршити само за директно мерене величине, а не и за величине које се посредно одређују. Процену грешке посредно одређене величине наставник може да изводи у оквиру додатне наставе.

Методска упутства за друге облике рада

При одабиру домаћих задатака наставник треба да води рачуна о нивоу сложености задатака, али и о њиховој мотивационој функцији. С обзиром на то да кроз израду домаћег задатка ученици проверавају степен разумевања усвојеног садржаја, коректност урађеног задатог домаћег задатка треба да буде проверена на наредном часу. Пројектна настава, као један од облика рада, обухвата припрему, израду пројекта, презентацију и дискусију. Пројекат изводе ученици по групама уз асистенцију наставника. Овакав начин рада подразумева активно учешће сваког ученика у групи у оквиру прикупљања података, извођење експеримената, мерења, обраде резултата, припрема презентације и презентовање. Резултат оваквог начина рада је активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање.

У оквиру израде пројеката могуће је обухватити неке од следећих тема:

Улога физике у заштити човекове околине.
Енергетска ефикасност.
Климатске промене.
Својства воде – физичка, хемијска, значај воде за живи свет

Праћење рада ученика

Наставник је дужан да континуирано прати рад сваког ученика кроз проверу његових усвојених знања, стечених путем организовања различитих облика наставе. Такође је у обавези да уредно води евиденцију о раду и напредовању сваког ученика. Оцењивање ученика само на основу резултата које је он постигао при реализацији само једног облика наставе није добро. Неопходно је да наставник од ученика не тражи само формално знање

већ да га подстиче на размишљање и логичко закључивање. Ученик се кроз усмене одговоре навикава да користи прецизну терминологију и развија способност да своје мисли јасно формулише. Будући да је програм, како по садржају, тако и по обиму, прилагођен психофизичким могућностима ученика седмог разреда, сталним обнављањем најважнијих делова из целокупног градива постиже се да стечено знање буде трајније и да ученик боље уочава повезаност разних области физике.

III. ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

У настави оријентисаној на достизање исхода вреднују се остварени ниво постигнућа и напредовање током процеса учења. Да би вредновање било објективно, потребно је да буде усклађено са принципима оцењивања (Правилник о оцењивању у основној школи из 2013. године).Наставник је дужан да континуирано прати рад сваког учени-ка кроз непрекидно проверавање његових усвојених знања, стечених на основу свих облика наставе: демонстрационих огледа, предавања, решавања квантитативних, квалитативних и графичких задатака, лабораторијских вежби, пројеката...У сваком разреду треба континуирано пратити и вредновати знања, вештине и ставове ученика помоћу усменог испитивања, кратких писмених провера, тестова на крају већих целина, контролних вежби и провером експерименталних вештина. Наставник треба да омогући ученицима да искажу сопствена размишљања о неким физичким појавама и да то адекватно вреднује.На почетку школске године, потребно је спровести иницијални тест. Овај тест је инструмент провере предзнања и потенцијала ученика. На крају школске године, такође, треба спровести часове систематизације градива и проверити ниво постигнућа ученика и степен остварености образовних исхода.

Допунска настава и додатни рад

Додатна настава из физике организује се у седмом разреду са по једним часом недељно. Програмски садржаји ове наставе обухватају:

изабране садржаје из редовне наставе који се сада обрађују комплексније (користи се и дедуктивни приступ физичким појавама, раде се тежи задаци, изводе прецизнија мерења на сложенијим апаратима итд.),

нове садржаје, који се наслањају на програм редовне наставе, али се односе на сложеније физичке појаве или на појаве за које су ученици показали посебан интерес.

Редослед тематских садржаја у додатној настави прати редослед одговарајућих садржаја у редовној настави. Уколико у школи тренутно не постоје технички услови за остваривање неких тематских садржаја из додатне наставе, наставник бира оне садржаје који могу да се остваре. Поред понуђених садржаја, могу се реализовати и теме за које ученици покажу посебно интересовање. Корисно је да наставник позове истакнуте стручњаке да у оквиру додатне наставе одрже популарна предавања.

Допунска настава се такође организује са по једним часом недељно. Њу похађају ученици који у редовној настави нису били успешни. Циљ допунске наставе је да ученик, уз додатну помоћ наставника, стекне минимум основних знања из садржаја које предвиђа програм физике у основној школи.

Слободне активности ученика, који су посебно заинтересовани за физику, могу се организовати кроз разне секције младих физичара.

Математика

Циључења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Задаци наставе математике јесу:

-да ученици стичу знања неопходна за разумевање квантитативних и просторних односа и законитости у разним појавама у природи, друштву и свакодневном животу;

-да ученици стичу основну математичку културу потребну за откривање улоге и примене математике у различитим подручјима човекове делатности (математичко моделовање), за успешно настављање образовања и укључивање у рад;

- да развија ученикову способност посматрања, опажања и логичког, критичког, стваралачког и апстрактног мишљења;
-да развија културне, радне, етичке и естетске навике ученика, као и математичку радозналост у посматрању и изучавању природних појава;
-да ученици стичу навику и обучавају се у коришћењу разноврсних извора знања.
-да ученицима омогући разумевање одговарајућих садржаја природних наука и допринесе радном и политехничком васпитању и образовању;
-да изграђује позитивне особине ученикове личности, као што су: истинољубивост, упорност,систематичност, уредност, тачност, одговорност, смисао за самостални рад;
-да интерпретацијом математичких садржаја и упознавањем основних математичких метода допринесе формирању правилног погледа на свет и свестраном развитку личности ученика.
-да ученици стичу способност изражавања математичким језиком, јасноћу и прецизност изражавања у писменом и усменом облику;
-да ученици усвоје основне чињенице о скуповима, релацијама и пресликавањима;
-да ученици савладају основне операције с природним, целим, рационалним и реалним бројевима, као и основне законе тих операција;
-да ученици упознају најважније равне и просторне геометријске фигуре и њихове узајамне односе;
да оспособи ученике за прецизност у мерењу, цртању и геометријским конструкцијама.

Трећи разред

Исходи

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- прочита, запише и упореди бројеве прве хиљаде и прикаже их на бројевној правој;
- прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама (до 1.000);
- изврши четири основне рачунске операције, писмено и усмено (до 1.000);
- подели број бројем прве десетице, са и без остатка, и провери резултат;
- процени вредност израза са једном рачунском операцијом;
- израчуна вредност бројевног израза са највише три рачунске операције;
- одреди десетице и стотине најближе датом броју;
- реши једначину са једном рачунском операцијом;
- одреди и запише скуп решења неједначине са сабирањем и одузимањем;
- реши проблемски задатак користећи бројевни израз или једначину;
- упореди разломке облика са једнаким имениоцима;
- резултат мерења дужине запише децималним бројем са једном децималом;
- уочи и речима опише правило за настајање бројевног низа;
- чита и користи податке представљене табеларно или графички (стубичасти дијаграм и сликовни дијаграм);
- црта паралелне и нормалне праве, правоугаоник и квадрат;
- конструише троугао и круг;
- именује елементе угла, правоугаоника, квадрата, троугла и круга;
- разликује врсте углова и троуглова;
- одреди обим правоугаоника, квадрата и троугла, применом обрасца;
- опише особине правоугаоника и квадрата;
- преслика геометријску фигуру у квадратној или тачкастој мрежи на основу задатог упутства;
- користи геометријски прибор и софтверске алате за цртање;
- чита, упореди и претвара јединице за мерење дужине, масе, запремине течности и времена;

- упореди величине (дужина, маса, запремина течности и време);
- измери површину геометријске фигуре задатом мером (правоугаоником, квадратом и троуглом);
- примењује концепт мерења у једноставним реалним ситуацијама.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

-савладају читање, писање и упоређивање природних бројева до 1000;

- упознају римске цифре (I, V, X, L, C, D, M) и принцип читања и писања бројева помоћу њих;

- успешно обављају све четири рачунске операције до 1000;

- упозната својства операција користе за рационалније (лакше) рачунање;

- упознају зависност резултата од компонената операције;

- знају да израчунају вредност бројевног израза са највише три операције;

- умеју да прочитају и запишу помоћу слова својства рачунских операција;

- знају да одреде вредност израза са словима из дате вредности слова;

- знају да решавају једноставније једначине у скупу бројева до 1000;

- упознају и правилно записују разломке чији је бројилац 1, а именилац мањи или једнак 10;

- успешно решавају текстуалне задатке;

- формирају представе о правој и полуправој;

- уочавају и умеју да цртају прав, оштар и туп угао;

- знају да цртају паралелне и нормалне праве, квадрат, правоугаоник, троугао и кружницу (помоћу лењира, троугаоника и шестара);

-стичу представе о подударности фигура (преко модела и цртања);

- знају да одреде обим правоугаоника, квадрата и троугла;

- упознају мерење масе тела и запремине течности, као и нове јединице за време (година, век).

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова
1.	Бројеви**: Блок бројева до 1000** Бројеви прве хиљаде. Сабирање и одузимање (усмени и писмени поступак). Множење једноцифреним бројевима и бројем 10 и дељење бројевима прве десетице са и без остатка (усмени и писмени поступак). Зависност резултата од промене компонената. Једначине облика: $a + x = b$, $a – x = b$, $x – a = b$, $a \times x = b$. Неједначине облика: $a \pm x < b$, $a \pm x > b$, $x – a < b$, $x – a > b$. Римске цифре D, M. Разломци облика m/n (m је мање или једнако n је мање или једнако 10) формално запише и графички прикаже разломак b ($b \leq 10$, $a < b$) Израчунавање: део ($b \leq 10$, $a < b$) неке целине и користити	1МА.3.1.1 1МА.3.1.2 1МА.3.1.3 1МА.3.1.4 1МА.3.1.5 1МА.3.3.1 1МА.3.3.2	138	52	86

	то у задацима. Упоређивање разломака са једнаким имениоцем. Деимални запис броја са једном децималом .				
2.	Мерење и мере Мерење масе (kg, g, t). Мерење времена (деценија, век, секунд). Мерење дужине (mm, km). Мерење запремине течности (l, dl, cl, ml, hl). **Мерење површине геометријских фигура задатом мером.**	1МА.2.4.1 1МА.3.4.1 1МА.3.4.2 1МА.3.4.3	10	4	6
3.	**Геометријске фигуре и њихови међусобни односи** **Узајамни положаји правих (паралелне праве и праве које се секу).** **Угао, врсте углова.Троугао, врсте троуглова. Кружница и круг.** **Правоугаоник и квадрат.** **Обим троугла, квадрата и правоугаоника.** **Цртање паралелних и нормалних правих помоћу лењира. Конструкције троугла и кружнице.** **Пресликавање геометријских фигура на квадратној мрежи.**	1МА.2.2.1 1МА.2.2.2 1МА.2.2.4 1МА.3.2.2	32	12	20
		укупно:	180	68	112

Начин реализације

Методе рада

- монолошка
- дијалошка
- текстуална
- хеуристичка
- дискусија
- илустративна
- писаних радова
- демонстрација

- посматрања
- практичних активности(радови ученика)
- истраживачка
- графичких радова
- решавања проблема
-

Технике рада
- технике учења
- технике памћења

Активности ученика
- усвајање знања, вештина
- опажање
- откривање и увиђање законитости и процеса
- вежбање
- репродуковање одређених законитости и правила
- примена усвојених знања и законитости у решавању животних ситуација
- израда и презентовање самосталних радова
- стварање
- учешће у дискусији
- анализирање података,чињеница и информација
- решавање проблема

Активности наставника
- мотивише ученике
- организује и усмерава процес учења
- оцењује ниво и квалитет усвојености знања
- оспособљава ученике за самостално учење и решавање проблемских ситуација

Наставна средства

- продукти рада
- илустрације, графикони
- текстуални и видео записи
- различити материјали по избору наставника

Оцењивање
- степен усвојености ученикових знања, умења и навика
- однос према учењу
- испуњавање одрђених норми
- (При оцењивању узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима.)

Седми разред

Задаци:

Ученике треба оспособити да:

- схвате појам квадрата рационалног броја и квадратног корена;
- умеју да одреде приближну вредност броја √a (a∈Q a>0);
- упознају скуп реалних бројева као унију скупа рационалних и скупа ирационалних бројева;

- упознају појам степена и операције са степенима (изложилац степена природан број);
- умеју да изводе основне рачунске операције са мономима и полиномима, као и друге идентичне трансформације ових израза (назначене у програму);
- упознају правоугли координатни систем и његову примену;
- добро упознају директну и обрнуту пропорционалност и практичне примене;
- знају Питагорину теорему и умеју да је примене код свих изучаваних геометријских фигура у којима се може уочити правоугли троугао;
- познају најважнија својства многоугла и круга;
- умеју да врше приближну конструкцију ма којег правилног многоугла и геометријску конструкцију појединих правилних многоуглова (са 6, 8 и 12 страница);
- знају најважније обрасце у вези са многоуглом и кругом и да их могу применити у одговарајућим задацима;
- схвате појам размере дужи и својства пропорције;
- схвате појам ротације
- могу да преведу на математички језик и реше једноставније текстуалне задатке;
- користе елементе дедуктивног закључивања (изводе једноставније доказе у оквиру изучаваних садржаја).
- Схвате појам обраде података кроз пројектни задатак
- Схвате појам средње вредности, мода и медијане

Исходи

Ученици ће:

– израчуна степен реалног броја и квадратни корен потпуног квадрата и примени одговарајућа својства операција;
– одреди бројевну вредност једноставнијег израза са реалним бројевима;
– на основу реалног проблема састави и израчуна вредност једноставнијег бројевног израза са реалним бројевима;
– одреди приближну вредност реалног броја и процени апсолутну грешку;
– нацрта график функције $y = kx$, $k \in R\setminus\{0\}$;
– примени продужену пропорцију у реалним ситуацијама;
– примени Питагорину теорему у рачунским и конструктивним задацима;
– трансформише збир, разлику и производ полинома;
– примени формуле за разлику квадрата и квадрат бинома;
– растави полином на чиниоце (користећи дистрибутивни закон и формуле за квадрат бинома и разлику квадрата);
– примени трансформације полинома на решавање једначина;
– примени својства страница, углова и дијагонала многоугла;
– израчуна површину многоугла користећи обрасце или разложиву једнакост;
– конструише ортоцентар и тежиште троугла;
– примени ставове подударности при доказивању једноставнијих тврђења и у конструктивним задацима;
– примени својства централног и периферијског угла у кругу;
– израчуна обим и површину круга и његових делова;
– преслика дати геометријски објекат ротацијом;
одређује средњу вредност, медијану и мод.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	**НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ**	СТАНДАРДИ	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова
4.	РЕАЛНИ БРОЈЕВИ	МА.3.1.1	21	8	13

		МА.3.1.3 МА.3.2.2 МА.3.4.2 МА.2.1.2. МА.2.1.4. МА.1.2.1. МА.2.4.3. МА.3.2.4			
5.	ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА Пројектна настава • Питагорино дрво	МА.3.3.2 МА.3.2.2	20	6	14
6.	ЦЕЛИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ	МА.3.2.3 МА.3.2.2 МА.2.2.5.	48	16	32
7.	МНОГОУГАО	МА.3.3.2	21	9	12
8.	КРУГ	МА.3.3.3	18	8	10
9.	ОБРАДА ПОДАТАКА	МА.3.5.1 МА.3.5.2 МА.2.4.2. МА.3.5.3 МА.3.5.4	5	2	3
10.	ПИСМЕНИ ЗАДАЦИ, ИНИЦИЈАЛНИ ТЕСТ, ГОДИШЊИ ТЕСТ		11		11
		укупно:	144	49	95

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	**НАЗИВ ПРОЈЕКТА**	Предмети	број часова по теми
1.	ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА • Питагорино дрво	МАТЕМАТИКА	4
2.	ОБРАДА ПОДАТАКА	МАТЕМАТИКА ,ИНФОРМАТИКА	5
3.	.....		

Начин реализације

Реални бројеви – Увести појам квадрата рационалног броја *p/q* и илустровати га површином квадрата чија је страница управо *p/q*, на основу чега ученици треба да закључе да је квадрат прои- звољног рационалног броја ненегативан број.
При израчунавању квадрата рационалних бројева равнопра- ван статус треба дати квадрирању бројева у запису *p/q* и у деци- малном запису.
Код решавања једначина облика $x^2 = a$, ученици уз наставни- кову помоћ изводе следеће закључке: дата једначина се може све- сти на једначину $x^2 = a = b^2$ и може имати једно ($a = 0$) или два решења ($a > 0$), али може бити и без решења ($a < 0$), показати да неке једначине облика $x^2 = a$ немају решења у скупу рационалних бројева,. На тај начин мотивисати увођење ирационалних бројева, јер из претходног следи да осим рационалних бројева треба имати на располагању и неке дру- ге бројеве (на пример оне чији квадратни корен није рационалан број). Тада се уводи скуп реалних бројева као унија два дисјунктна скупа – скупа рационалних и скупа ирационалних бројева.
На конкретним примерима ученици треба да уоче да сваки рационалан број има коначну или бесконачну периодичну децималну репрезентацију, а ирационални бројеви бесконачну непе- риодичну репрезентацију и обратно (ове чињенице не треба до- казивати у општем случају). При израчунавању вредности корена и рачунања са коренима, када су њихове вредности ирационални бројеви, користити калкулатор или расположиве софтвере.
За све реалне бројеве без обзира да ли имају коначну или бесконачну децималну репрезентацију увести појам приближне вредности и појам апсолутне грешке. Правила заокругљивања реалних бројева увести на следећи начин: на конкретним примерима, посматрањем могућих граница (интервала)
Основна својства операција сабирања и множења реалних бројева посматрати и анализирати у поређењу с одговарајућим својствима у скупу рационалних бројева. Основна својства операције кореновања у R^+ треба такође реализовати на примерима при чему се посебно третирају збир, разлика, производ и количник корена и њихови односи са кореном збира, разлике, производа и ко- личника. При том посебну пажњу обратити на једнакост $\sqrt{a^2} = |a|$ и њено тумачење.
Функција директне пропорционалности $y = kx$ коју треба увести на конкретним примерима блиским искуству ученика продужена пропорција треба, такође, реализовати на конкретним примерима (подела дате суме у датој размери, одређивање углова троугла ако је дат њихов однос, присуство метала у легурама ...). Посебну пажњу поклонити вези продужене пропорције са класичном двојном пропорцијом
Питагорина теорема –На примеру египатског троугла експериментом са конопцем, цртежом или симулацијом на неком од динамичких софтвера упознати ученике са теоремом, а затим је и исказати и дати комплетан доказ. Током вежбања инсистирати на различитим ознакама катета и хипотенузе, као и различитим положајима самог правоуглог троугла, како би се ученици оспособили да Питагорину теорему користе касније у образовању у различитим задацима из планиметрије, стереометрије и триго- нометрије. Упознати ученике са карактеристичним Питагориним тројкама кроз примере и напоменути да таквих тројки има беско- начно много. Формулисати обрат Питагорине теореме и примени- ти га у задацима.
Примена Питагорине теореме на конструкције дужи чији је мерни број дужине ирационалан број и примену на квадрат, правоугаоник, једнакокраки и једнакостранични троугао, ромб и правоугли и једнакокраки трапез. Ученици треба да примењују Питагорину теорему и на једнакокрако правоугли троугао, правоугли троугао са углом од 30° и одређивање растојања двеју тачака у координатном систему.
Цели алгебарски изрази – У првом делу ове теме уводи се појам степена променљиве природним бројем и изводе се основна својства те операције (множење и дељење степена једнаких основа, степеновање степена, као и правила за степен производа и количника). уводи се појам степена са изложиоцем који је нула или негативан цео број, али само у случају основе која је декадна јединица. Примери обухватају краће записивање врло малих рационалних бројева (примене у физици), као и канонско представљање рационалних бројева у децималном запису.
Уводи се појам полинома и увежба израчунавање вредности таквог израза за конкретне вредности променљивих који у њему учествују. Затим се дефинишу основне операције са полиномима (сабирање, одузимање и множење) и увежбава довођење полинома на сређени облик. Притом се, по потреби, користи дистрибутивни закон (у облику $(a + b)(x + y) = ax + ay + bx + by$) и формула за квадрат бинома (у облику $(a + b)^2 = a^2 + 2ab + b^2$).

Многоугао – Многоугао увести као део равни ограничен многоугаоном линијом. Нагласити разлику између конвексних и неконвексних многоуглова, али даља разматрања ограничити само на конвексне многоуглове. Ученике треба наводити да уоче зависност броја дијагонала, као и зависност збира унутрашњих углова од броја темена многоугла. Приликом увођења правилних многоуглова, ученици треба да уоче да постоје многоуглови који нису правилни иако су све њихове странице једнаке, као и да постоје многоуглови који нису правилни иако су сви њихови углови једнаки. Посебно истаћи осну симетричност правилног многоугла и број оса симетрије, као и чињенице да се око правилног многоугла може описати круг и да се у њега може уписати круг. Из одговарајућих формула за једнакостранични троугао, ученици, уз помоћ наставника ако је потребно, изводе формуле којима се у правил- ном шестоуглу успостављају везе између странице, дуже дијаго- нале, краће дијагонале, полупречника уписаног и описаног круга.
Кроз разноврсне примере и задатке (који се односе на тро глове, четвороуглове и правилне многоуглове) истицати примену ставова подударности троуглова и поступно развијати код учени- ка вештину доказивања. Доказати најважније особине троуглова и паралелограма. Увести појмове ортоцентар, тежишна дуж и те- жиште троугла, и навести њихове особине. Примену ставова по- дударности и њихових последица проширити и на конструктивне задатке. Истаћи разлику између цртања и конструкције. Посебно треба издвојити 1) конструкције троуглова које поред датих стра- ница/углова одређује и једна висина, односно тежишна дуж; 2) конструкције паралелограма и трапеза које поред датих страница/ углова одређује и висина; 3) конструкције делтоида; 4) конструк- ције правилних многоуглова са 3, 4, 6, 8 или 12 темена које одре- ђује страница, односно полупречник описаног/уписаног круга. На примерима илустровати ситуације када конструктивни задатак има више решења или нема решења, али не инсистирати на ова- квим задацима. Израчунавање обима и површине многоугла илустровати разноврсним примерима и задацима.
Приликом израчунавања површине користити разлагање мно- гоуглова на троуглове и четвороуглове. Посебну пажњу посветити израчунавању површине правилног шестоугла.
Круг – Полазећи од раније стечених знања и дефиниција кру- жне линије и кружне површи, треба размотрити могуће положаје и односе круга и праве, а такође и два круга у равни. Ученике треба подсетити на дефиниције тангенте и тетиве круга и искористити Питагорину терему за успостављање везе између полупречника круга, тетиве и централног одстојања тетиве. Централне теме су увођење појмова централног и периферијског угла, уочавање и до- казивање тврђења о њиховом међусобном односу, као и одређива- ње обима и површине круга. Ученици би требало да експериментално утврде сталност односа обима и пречника кружнице. Када се уведе број π, ученике треба информативно упознати са његовом ирационалном природом. После обраде обима и површине круга, треба извести формуле за дужину кружног лука, површину кру- жног исечка и кружног прстена. У практичним израчунавањима користити приближну вредност 3,14 али повремено радити и са проценама 3,142; 22/7; 3,1.
Објаснити ученицима позитиван и негативан смер ротације и урадити неколико примера ротације у координатном систему. Важно је да ученици уоче да се дужине дужи и величине углова не мењају при ротацији.
Обрада података – Ову тему реализовати као пројектни за- датак. Циљ пројектног задатка је да ученици овладају појмовима средња вредност, медијана и мод и истовремено се увере у примењивост обраде података у свакодневној пракси. Препорука је да се пројектни задатак реализује на конкретним примерима и предлог је да у седмом разреду то буде прикупљање, обрада и анализа података добијених анкетом. Теме се могу одабрати из часова реализује по следећем плану: животног окружења и њихов садржај би требало да буде близак узрасту ученика (на пример: коришћење ИКТ од стране ученика, расподела слободног времена ученика, еколошка свест младих ...). Број питања у анкети не мора бити велики, највише 5-6, а истраживање треба реализовати тако да узорак не буде премали, али ни превелик и да се може реализовати у најближем окружењу.

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Циљ учења Информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу,креирање дигиталних садржаја и рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

Осми разред

Исходи

Ученик уме да:

- **ИКТ**

- унесе и мења податке у табели
- разликује типове података у ћелијама табеле
- сортира и филтрира податке по задатом критеријуму
- користи формуле за израчунавање статистика
- представи визуелно податке на одговарајући начин
- примени основне функције форматирања табеле, сачува је у пдф формату и одштампа
- приступи дељеном документу, коментарише и врши измене унутар дељеног документа

- **ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ**

- разуме на које све начине делимо личне податке приликом коришћења интернета
- разуме потенцијалне ризике дељења личних података путем интернета, поготову личних података деце
- разуме везу између ризика на интернету и кршења права;
- објасни појам „отворени подаци”
- успостави везу између отварања података и стварања услова за развој иновација и привредних грана за које су доступни отворени подаци

- **РАЧУНАРСТВО**

- унесе серију (низ) података
- изврши једноставне анализе низа података (израчуна збир, просек, проценте, ...)
- графички представи низове података (у облику линијског, стубичастог или секторског дијаграма)
- унесе табеларне податке или их учита из локалних датотека и сними их
- изврши основне анализе и обраде табеларних података (по врстама и по колонама, сортирање, филтрирање, ...)
- изврши анализе које укључују статистике по групама

- **ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК**

- сарађује са осталим члановима групе у свим фазама пројектног задатка
- сараднички осмисли и спроведе фазе пројектног задатка
- самовредну је своју улогу у оквиру пројектног задатка/тима
- креира рачунарске програме који доприносе решавању пројектног задатка
- поставља резултат свог рада на Интернет ради дељења са другима уз помоћ наставника
- вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова
1.	ИКТ		10	5	5
2.	**ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ**		2	1	1
3.	РАЧУНАРСТВО		12	6	6
4.	ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК – ИКТ И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК - РАЧУНАРСТВО		10	2	8

укупно:	34	14	20

Начин реализације

Како би се постигли постављени циљеви и исходи настава ће се организовати на следећи начин:
- раализује се у кабинету за информатику и рачунарство, одељење се дели у две групе
- препознавањем специфичности учења ученика наставник ће прилагођавати наставне активности
- наставне активности укључују практичан рад на рачунару, повезивање различитих садржаја из других тема унутар самог предмета, као и других предмета
- планиране активности ученика прати сажето и јасно упутство за реализацију задатака, уз претходну демонстрацију поступка ода стране наставника
- кроз дискују са ученицима бирају се адекватни алати, концепти и стратегија за реализацују одређених активности
- у току рализације активности успостављају се и негују се навике и понашања као што су: поступност, аналитичност, истрајност, самосталност, али и спремност за сарадњу и одговоран приступ тимском раду
- поред уџбеника ученици се упућују на коршћење и других извора информација
- настава се реализује комбиновањем различитих метода (монолошко-дијалошка, демонстрациона, практичан рад, рад на тексту, рад на пројекту) и облика рада (индивидуални, у пару, групни и фронтални)
- настава се реализује уз коришћење расположивих ИКТ наставних средстава, одговарајућег софтвера, уџбеника, наставних филмова, презентација, слика, приручника.

Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика

Ради развијања међупредметних компетенција и остваривања корелације са другим предметима, реализују се са ученицима два пројектна задатка који обухватају теме и из других предмета (један из области ИКТ и Дигитална писменост и други из области Рачунарство).

ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

Циљ

Циљ учења Технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Осми разред

Исходи

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- процени значај електротехнике, рачунарства и мехатронике у животном и радном окружењу;
- анализира опасности од неправилног коришћења електричних апарата и уређаја и познаје поступке пружања прве помоћи;
- образложи важност енергетске ефикасности електричних уређаја у домаћинству;
- повеже професије (занимања) у области електротехнике и мехатронике са сопственим интересовањима;
- упореди карактеристике електричних и хибридних саобраћајних средстава са конвенционалним;
- разуме значај електричних и електронских уређаја у саобраћајним средствима;
- користи доступне телекомуникационе уређаје и сервисе;
- класификује компоненте ИКТ уређаја према намени;
- процени значај управљања процесима и уређајима помоћу ИКТ;
- црта електричне шеме правилно користећи симболе;
- користи софтвере за симулацију рада електричних кола;
- састави електромеханички модел и управља њиме помоћу интерфејса;

- објасни систем производње, трансформације и преноса електричне енергије;
- анализира значај коришћења обновљивих извора електричне енергије;
- разликује елементе кућне електричне инсталације;
- повеже електрично и/или електронско коло према задатој шеми;
- користи мултиметар;
- анализира карактеристике електричних машина и повезује их са њиховом употребом;
- класификује електронске компоненте на основу намене;
- аргументује значај рециклаже електронских компоненти;
- самостално/тимски истражује и осмишљава пројекат;
- креира документацију, развије и представи бизнис план производа;
- састави производ према осмишљеном решењу;
- састави и управља једноставним школским роботом или мехатроничким моделом;
- представи решење готовог производа/модела;
- процењује свој рад и рад других и предлаже унапређење реализованог пројекта

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	исходи	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова
11.	**Животно и радно окружење**	процени значај електротехнике, рачунарства и мехатронике у животном и радном окружењу; анализира опасности од неправилног коришћења електричних апарата и уређаја и познаје поступке пружања прве помоћи; образложи важност енергетске ефикасности електричних уређаја у домаћинству; повеже професије (занимања) у области електротехнике и мехатронике са сопственим интересовањима;	6	4	2
12.	**Саобраћај**	упореди карактеристике	6	3	3

		електричних и хибридних саобраћајних средстава са конвенционалним; разуме значај електричних и електронских уређаја у саобраћајним средствима; користи доступне телекомуникационе уређаје и сервисе;			
13.	**Техничка и дигитална писменост**	класификује компоненте ИКТ уређаја према намени; процени значај управљања процесима и уређајима помоћу ИКТ; црта електричне шеме правилно користећи симболе; користи софтвере за симулацију рада електричних кола; састави електромеханички модел и управља њиме помоћу интерфејса;	18	3	15
14.	**Ресурси и производња**	објасни систем производње, трансформације и преноса електричне енергије; анализира значај коришћења обновљивих извора електричне енергије;	20	9	11

		разликује елементе кућне електричне инсталације; повеже електрично и/или електронско коло према задатој шеми; користи мултиметар; анализира карактеристике електричних машина и повезује их са њиховом употребом; класификује електронске компоненте на основу намене; аргументује значај рециклаже електронских компоненти;			
15.	Конструкторско моделовање	самостално/тимски истражује и осмишљава пројекат; креира документацију, развије и представи бизнис план производа; састави производ према осмишљеном решењу; састави и управља једноставним школским роботом или мехатроничким моделом; представи решење готовог производа/модела;	18	2	16

		процењује свој рад и рад других и предлаже унапређење реализованог пројекта			
		укупно:	68	21	47

Пројектна настава

Р. бр. наставне теме	**НАЗИВ ПРОЈЕКТА**	Предмети	број часова по теми
1.	Ресурси и производња: Рециклажа електронских компоненти.	ТиТ; Георафија	4

Начин реализације ТЕХНИКЕ И ТЕХНОЛОГИЈЕ

ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА
Ученици у осмом разреду долазе са извесним знањем из области технике и технологије која су стекли у предходним разредима, као и са одређеним животним искуствима у коришћењу различитих уређаја.

Животно и радно окружење
У области Животно и радно окружење обрађују се садржаји првенствено везани за електротехнику, рачунарство и мехатронику. Уз помоћ различитих медија потребно је, у најкраћим цртама, приказати развој ових грана технике као и њихову међусобну повезаност. Путем примера навести ученике да анализирају утицај развоја наведених области на савремен начин живота. Указати на доприносе српских научника у развоју електротехнике и телекомуникација. Правилну употребу електричних апарата и уређаја у домаћинству треба представити ученицима што је могуће више на практичним примерима користећи доступна наставна средства и мултимедије, са посебним акцентом на уштеду енергије. Објаснити разреде енергетске ефикасности електричних уређаја на основу којих ученик може извршити поређење електричних уређаја према ефикасности. Навести значај примене енергетски ефикасних уређаја са аспекта екологије и економије. Посебно анализирати могуће опасности које се могу десити приликом коришћења електричних апарата и уређаја и евентуалне последице у случају непридржавања упутстава за њихово коришћење. Навести поступке деловања приликом струјног удара. За избор наставка школовања и будућег занимања потребно је навести ученицима значај занимања из области електротехнике са примерима из свог животног окружења. Препоручени број часова за реализацију ове области је 6.

Саобраћај
Преглед карактеристика класичних саобраћајних средстава треба заокружити електронским подсистемима, као и конструкцијама и функцијама средстава на електрични погон и хибридних возила. Препоручује се да ученици самостално, путем доступних извора знања, истраже предности и недостатке возила на електрични и хибридни погон и упореде их са конвенционалним возилима. У ову сврху могуће је користити различите наставне методе (методу пројектне наставе, проблемску, истраживачки рад). Путем мултимедија приказати електрични и електронски систем код саобраћајних средстава (путничка возила, мопеди). Елементе система (уређаје за производњу и акумулацију електричне енергије, електропокретач, уређај за паљење радне смеше, уређаје за сигнализацију) повезати са претходним знањем ученика о погонским машинама (моторима). Посебно обратити пажњу на намену електронских уређаја (електронско убризгавање, сензори за кретање..) Осврнути се и на потребу исправности ових уређаја за безбедно учествовање у саобраћају. Преношење података на даљину чини посебан сегмент саобраћаја. Потребно је ученицима приближити телекомуникациону технологију и указати на убрзани развој телекомуникационих система и њихов утицај на живот. У овом сегменту обрадити пренос информација

путем аудиовизуелних средстава (радио и телевизија), мобилне телефоније, GPS система, рачунарских и бежичних мрежа. Према могућностима и опреми, у овом делу искористити доступне уређаје (мобилне телефоне, таблете, рачунаре) и практично остварити међусобну комуникацију путем њих, користећи интернет сервисе (електронску пошту, видео конференције, кратке поруке) или мобилне апликације (Viber, WhatsApp). Препоручени број часова за реализацију ове области је 6.

Техничка и дигитална писменост

Упознати ученике са основним симболима и ознакама које се користе у електричним шемама и оспособити их за њихово цртање. Приликом реализације ове активности користити једноставне шеме. Демонстрирати рад са софтвером за симулацију рада електричних кола примереним узрасту и предзнањима ученика. Креирати вежбу у оквиру које ученици цртају електричну шему и користе рачунарску симулацију за приказ њеног функционисања. Уколико материјално-техничке могућности дозвољавају, ученици потом састављају електричну шему на радном столу и демонстрирају њен рад. Можете користити аналогне и дигиталне компоненте. Осмислити вежбе у којима ће ученици саставити и управљати електромеханичким моделима користећи ИКТ и интерфејс. Сложеност модела прилагодити условима и опреми са којом школа располаже. Комбиновати знања и вештине из програмирања која ученици поседују са појашњењем функција и начина рада појединих елемената модела. Уколико ученици раде са различитим моделима предвидети време за представљање појединачних решења у одељењу. У најкраћим цртама упознати ученике са могућностима управљања процесима и стварима на даљину помоћу ИКТ-а (Internet of Things – интернет ствари). Оспособити ученике да правилно читају и тумаче карактеристике компоненти ИКТ уређаја. Демонстрирати њихов изглед и рад у складу са условима у школи. Осмислити активности у којима ученици самостално или групно учествују са циљем истраживања карактеристика нпр. рачунарских компоненти потребних за реализацију одређеног захтева/посла (играње одређене игре, рад са одређеним софтвером и сл.). У оквиру ове активности предвидети коришћење интернета и креирање/обликовање спецификације опреме од стране ученика поштујући основе пословне комуникације и е-коресподенције. Препоручен број часова за реализацију ове области је 18.

Ресурси и производња

На почетку изучавања ове области упознати ученике, на информативном нивоу, са електроенергетским системом наше земље. Шта га чини, које су потребе за електричном енергијом, а који потенцијали за призводњу којима располажемо. Производњу, трансформацију и пренос електричне енергије објаснити уз помоћ мултимедије. У најкраћим цртама објаснити хидроелектране, термоелектране и нуклеарне електране, значај трансформисања електричне енергије у трансформаторским станицама, као и пренос електричне енергије далеководима и нисконапонском електричном мрежом, од произвођача до потрошача. Садржаје у овој области, који су директно везани за живот и дело нашег научника Николе Тесле, увек посебно истаћи и нагласити. Када је у питању производња електричне енергије, део садржаја посветити обновљивим изворима електричне енергије. Ту се пре свега мисли на: соларне електране, ветроелектране (аероелектране), геотермалне електране, електране на биомасу, мини хидроелектране и постројења за сагоревање комуналног отпада. Ове садржаје реализовати уз помоћ одговарајуће мултимедије. Са ученицима анализирати значај и предности производње и коришћења обновљивих извора електричне енергија са аспекта заштите животне средине. Уз помоћ узорака електроинсталационог материјала, као очигледног наставног средства, или цртежа и мултимедије, објаснити ученицима својства и примену елетроинсталационог материјала (проводници, изолатори, инсталационе цеви и кутије, сијалична грла и сијалице, прекидачи, утичнице, утикачи, осигурачи, електрично бројило, уклопни сат). Уз помоћ одговарајућих шема и узорака склопљених струјних кола, објаснити ученицима, основна струјна кола кућне електричне инсталације (струјно коло прикључнице са уземљењем, сијалице са једнополним, серијским и наизменичним прекидачем). Тражити од ученика да у свесци нацртају шеме поменутих струјних кола. Објаснити ученицима упрошћену шему и главне карактеристике трофазне електричне инсталације. При објашњавању користити електричну шему трофазне струје приказану на основи једног мањег стана. Упознавање електроинсталационог материјала и прибора најефикасније се може остварити применом у различитим конструкцијама струјних кола. На основу стечених теоријских знања ученици, уз помоћ наставника, практично састављају струјна кола кућне електричне инсталације (струјно коло сијалице са једнополним, серијским и наизменичним прекидачем...). Спајање елемената струјних кола вршити уз помоћ пинова на монтажним испитним

плочама или лемљењем. Уколико се определите за лемљење, ученицима демонстрирати правилну и безбедну употребу електричне лемилице. Водити рачуна да се симулација струјних кола ради само са напонима до 24 V. Искористити практичан рад ученика за демонстрацију рада универзалним мерним инструментом (мултиметром). При практичном раду ученици треба да користе мултиметар за мерење електричних величина. У овом делу области може се са ученицима урадити симулација струјних кола уз помоћ бесплатних рачунарских програма намењених за ту сврху. У најкраћим цртама упознати ученике са електричним машинама једносмерне и наизменичне струје, врстама и главним деловима. Излагање поткрепити моделима електромотора. Упознавање ученика са електротехничким апаратима и уређајима у домаћинству урадити уз помоћ мултимедије, слика или модела (пресека појединих кућних апарата и уређаја). Објаснити главне делове, принцип рада и начин одржавања најкоришћенијих електротермичких (решо, штедњак, пегла, грејалице, бојлер ...), електромеханички (усисивач, миксер, соковник, фрижидер, замрзивач, клима уређај ...) и комбинованих апарата и уређаја (фен за косу, ТА пећ, машина за прање веша, машина за прање судова ...). Овај део наставне области се може искористити за израду мултимедијалне презентације, тако што ће сваки ученик на истој приказати и презентовати по један уређај у домаћинству. У оквиру електронике, кроз примере практичне примене, упознати ученике са основама на којима се заснива рад дигиталне технологије. Уз практични приказ, упознати ученике са основним електронским елементима (отпорници, кондензатори, завојнице, диоде, транзистори, интегрисана кола ...). Најавити коришћење електронских елемената у оквиру практичног рада у следећој области Конструкторско моделовање. На крају ове области упознати ученике са могућношћу и значајем рециклаже електронских компоненти са еколошког и економског аспекта. Ову област реализовати у тесној корелацији са наставним садржајима физике, посебно са аспекта закона електротехнике на којима су засновани разни уређаји на електротермичком, електромеханичком дејству електричне струје. Препоручен број часова за реализацију ове области је 20.

Конструкторско моделовање

Ова област је сложенија јер се у њој по вертикали повезују садржаји како претходних разреда тако и осмог разреда. У овом делу програма ученици кроз практичан рад примењују претходно стечена знања и вештине кроз моделовање електричних машина и уређаја. То је неопходно пошто се та знања и вештине појављују и у реализацији делова пројекта. У овом разреду треба заокружити целину о обновљивим изворима енергије. С обзиром да је у претходним разредима било речи о механичким и топлотним претварачима енергије у осмом разреду тежиште је на електричној енергији. Моделе који користе обновљиве изворе енергије ученици могу моделовати на различите начине. Један од начина је извођење огледа са електропанелима. У ту сврху довољно је радити на мањој плочи електропанела и помоћу мултиметара (унимера) мерити промене у зависности од количине светла. У оквиру пројекта могуће је израдити модел ветрогенератора. Са интрефејсом ученици су се упознали на нивоу „црне кутије“ (black box). Практично приказати како функционише интерфејс да би, у каснијој фази, могли применити стечена знања на неком пројекту. Ученике треба упознати са основним деловима интрфејса: напајање, улази и излази. На исти начин упознати основне делове робота и саставити једноставан школски робот. С обзиром да је програм модуларног типа оставља се могућност да ученици изразе своје личне афинитете, способности, интересовања како би се определили за неке од понуђених могућности: израда модела електричних машина и уређаја, аутоматских система, робота, електронских склопова и модела који користе обновљиве изворе енергије. Садржаје треба реализовати кроз ученичке пројекте, од графичког представљања замисли, преко планирања, извршавања радних операција, маркетинга до процене и вредновања. Наставити са алгоритамским приступом у конструкторском моделовању посебно у приступу развоја техничког стваралаштва – од идеје до реализације. Потребно је да ученици користе податке из различитих извора, самостално проналазе информације о условима, потребама и начину реализације производа/модела користећи ИКТ, израђују производ/модел, поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата и машина примењујући процедуре у складу са принципима безбедности на раду. У пројект се може укључити и више ученика (тимски рад) уколико је рад сложенији, односно ако се ученици за такав вид сарадње одлуче. Када је пројекат реализован, ученици представљају резултате до којих су дошли. При томе треба омогућити да се самопроценом сопственог рада и рада других на основу постављених критеријума развије размена ставова и мишљења. Да би унапредили процес рада на пројекту, треба подстицати употребу електронске кореспонденције. Исто тако треба реализовати активности које се односе на одређивање оквирне цене трошкова и вредност

израђеног модела приликом представљања производа/модела. Препоручен број часова за реализацију ове области је 18.

ДИГИТАЛНИ СВЕТ

Циљ- наставе и учења предмета Дигитални свет је развијање дигиталне компетенције ученика ради њиховог оспособљавања за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развој алгоритамског начина размишљања.

Задаци:
Настава предмета дигитални свет има задатак да:
-оспособи ученика за препознавање и разликовање дигиталних уређаја, њихове примене и користи;
-оспособи ученика за правилно коришћење рачунара;
-оспособи ученике за коришћење едукативних сајтова ,софтвера и игара као помоћ у учењу;
-код ученика развије алгоритамски и логички начин мишљења;
-оспособи ученика за решавање једноставних логичких задатака и задатака из свакодневног живота;
-оспособи ученике за безбедно коришћење интернета.

Први разред

Исходи

Ученици ће:
– препозна дигиталне уређаје из окружења и именује неке од њих;
– наведе неке од животних ситуација у којима дигитални уређаји олакшавају обављање послова;
– упореди начине рада и живота људи пре и после појаве дигиталних уређаја;
– упореди начине креативног изражавања са дигиталним уређајима и без њих;
– користи дигиталне уџбенике за учење (самостално и/или уз помоћ наставника);

– упореди дигитални и папирни уџбеник;
– упореди традиционалне видове комуникације са комуникацијом посредством дигиталних уређаја;
– наведе неке од карактеристика „паметног“ дигиталног уређаја;
– наведе на који начин дигитални уређаји могу да допринесу упознавању културне баштине;
– наведе основна правила за коришћење дигиталних уређаја како не би угрозио здравље;
– наведе неке од здравствених ризика везаних за прекомерно или неправилно коришћење дигиталних уређаја;
– доведе у везу начин одлагања електронског отпада са загађењем животне средине;
– наброји основне податке о личности;
– објасни зашто саопштавање података о личности представља ризично понашање при комуникацији помоћу дигиталних уређаја;
– именује особе или институције којима се треба обратити за помоћ у случају контакта са непримереним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин;
– наведе основне препоруке за руковање дигиталним уређајем на одговоран начин (примена мера физичке заштите) и објасни зашто је важно примењивати их;
– анализира једноставан познати поступак/активност и предлаже кораке за његово спровођење;
– протумачи симболе познатог/договореног значења и спроведе поступак описан њима;
– уочи и исправи грешку у симболима израженом упутству (алгоритму), провери ваљаност свог решења и по потреби га поправи (самостално или сараднички);
– доведе у везу алгоритам и понашање дигиталног уређаја.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова
1.	Дигитално друштво		18	10	8
2.	Безбедно коришћење дигиталних уређаја		8	5	3
3.	Алгоритамски начин мишљења		10	5	5
		укупно:	36	16	20

Начин реализације

Методе рада

- монолошка
- дијалошка
- текстуална
- хеуристичка
- дискусија
- илустративна
- писани радова
- демонстрација
- посматрања
- практичних активности(радови ученика)
- истраживачка
- игровне активности

Технике рада

- технике учења
- технике памћења(симболизација и упрошћавање, асоцијативна, брејнсторминг, когнитивно мапирање)
- самопроцена
- вршњачка процена
- отворена питања
- већ знам-желим да научим-научио/ла сам

Активности ученика

- усвајање знања
- понављање
- опажање
- вежбање
- посматрање
- стварање
- изражавање својих мисли, осећања, закључака
- учешће у дискусији
- анализирање података, чињеница и информација

Активности наставника

- саопштава наставне садржаје
- организује и усмерава процес учења
- процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања
- преноси културне вредности

- преноси теоријска и практична знања
- формира правилан поглед на свет
- развија карактер ученика и црте личности
- упознаје ученике са методама и техникама учења

Оцењивање

- степен усвојености ученикових знања, умења и навика
- однос према учењу
- испуњавање одређених норми
- (При оцењивању узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима.)

ПРОЈЕКТНА НАСТАВА

Циљ: Циљ наставе и учења Пројектне наставе је стицање знања и оспособљавање ученика да знања примене у животу, решавање актуелних проблема из животног окружења, самостално коришћење различитих извора ради стицања нових знања, подстицање за истраживањем, истраживачко учење, развој интересовања за уметност, културу и демократију, развој комуникационих вештина, култивисање сарадње и начина на који се комуницира у групи у циљу јачања одељењске кохезије.

МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ: комуникативна, за учење, за рад са подацима, за решавање проблема, естетичка , дигитална, за сарадњу, предузетничка, за одговорно учешће у демократском друштву, за одговоран однос према околини.

Трећи разред

Исходи

Ученици ће бити у стању да:

- разуме и користи предвиђени лексички фонд;
- искаже радњу у будућности (сва три лица и оба броја);
- разуме кратке песме и одабране одломке прозних текстова, по потреби адаптиране;
- напамет казује кратке песме и краће литерарне форме;
- уочи мелодију стиха и одреди речи које се римују;
- издвоји главни догађај у књижевном тексту;
- опише једноставним исказима карактеристичне особине књижевног јунака;
- чита с разумевањем текстове с претежно познатом лексиком;
- прочита број записан римским цифрама и напише датиброј римским цифрама (до1.000);
- резултат мерења дужине запише децималним бројем са једном децималом;
- уочи и речима опише правило за настајање бројевног низа;
- чита и користи податке представљене табеларно или графички (стубичасти дијаграм и сликовни дијаграм);
- црта паралелне и нормалне праве, правоугаоник и квадрат;

- конструише троугао и круг;
- разликује врсте углова и троуглова;
- користи геометријски прибор и софтверске алате зацртање;
- чита, упореди и претвара јединице за мерење дужине,масе, запремине течности и времена;
- упореди величине (дужина, маса, запремина течностии време);
- примењује концепт мерења у једноставним реалнимситуацијама.
- идентификује облике рељефа и површинских вода у свом крају;
- одреди положај задатог објекта у односу на истакнуте облике рељефа и површинске воде у свом крају;
- илуструје примерима како рељеф и површинске воде утичу на живот људи украју;
- примени правила друштвено прихватљивог понашања поштујући права, обавезе и различитости међу људима;
- повеже различита занимања и делатности са потребама људи у крају у коме живи;
- повеже врсте и значај саобраћаја у свом крају са потребама људи;
- примени правила безбедног понашања у саобраћају;
- прикаже везе међу живим бићима у различитим животним заједницама помоћу ланаца исхране;
- илуструје примерима одговоран и неодговоран однос човека према животној средини;
- примени поступке (мере) заштите од заразних болести;
- се оријентише у простору помоћу компаса и оријентира из природе/окружења;
- опише пут којим се може стићи од једне до друге тачке помоћу плана насеља;
- идентификује географске објекте у свом крају користећи географску карту Републике Србије;
- користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости;
- прикупи и представи податке о прошлости породице и краја;
- разликује повратне и неповратне промене материјала;
- одабере материјале који по топлотној проводљивости највише одговарају употреби у свакодневном животу;
- објасни како рециклажа помаже очувању природе;
- изведе једноставне огледе/експерименте и повеже резултат са објашњењем/закључком;
- сарађује са другима у групи на заједничким активностима;
- представи резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, Power Point презентацијом и/или цртежом и др);
- повеже резултате рада са уложеним трудом;
- опише своја осећања у вези са слушањем музике;
- пева по слуху и са нотног текста песме различитог садржаја и расположења;
- препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу;
- комуницира са другима кроз извођење традиционалних и музичких игара уз покрет;
- осмисли једноставну мелодију на крећи задати текст;
- изабере одговарајући музички садржај (од понуђених)према литерарном садржају;
- самостално или уз помоћ одраслих, користи предности дигитализације;
- поштује инструкције за припремање, коришћење, одржавање и одлагање материјала и прибора;
- повеже уметничко занимање и уметнички занат са одговарајућим продуктом;
- преобликује, самостално или у сарадњи са другима, амбалажу и предмете за рециклажу мењајући им употребну функцију;
- изрази своје доживљаје, емоције, имагинацију и запажања одабраним материјалом, прибором итехникама;
- користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад;
- протумачи једноставне визуелне информације и поруке из свакодневног живота;

- укаже на сличности и разлике које опажа у уметничким делима и традицији различитих народа;
- изрази одабране садржаје изразом лица, положајем тела, покретима или кретањем;
- распореди облике, боје, линије и/или текстуре креирајући оригиналне композиције;
- разговара са вршњацима о доживљају простора, дизајна, уметничких и ученичких радова, уважавајући различитости;
- учествује у обликовању и уређењу простора у школи, код куће или у окружењу;
- разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити;
- изведе кретања, вежбеи саставе уз музичку пратњу;
- изведе дечји и народни плес
- својим понашањем показује да прихвата различитост других;
- се понаша на начин који уважава сопствене и туђе потребе, права и осећања у свакодневним ситуацијама;
- препознаје примере солидарности у свом окружењу, причама, филмовима;
- укаже вршњацима на особе или групе у свом окружењу којима је потребна помоћ и подршка;
- наведе неколико институција у свом окружењу које бринуо потребама и правима грађана, посебно деце;
- наведе шта би волео да има у својој локалној заједницишто сада недостаје;
- тражи помоћ у ситуацијама кршења својих или туђихправа;
- наведе једно удружење грађана у свом окружењу и опише чиме се бави;
- опише на које све начине деца његових/њених година могуда брину о својој локалној заједници;
- пажљиво слуша саговорника, слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење;
- испољава заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду;
- заједно са осталим ученицима учествује у проналажењу особа којима је потребна помоћ, у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању.

	НАЗИВ ПРОЈЕКТА	Предмети обухваћени пројектом	број часова по теми
1.	**„Занимања људи“**	српски језик, природа и друштво, музичка култура, ликовна култура, математика, грађанско вас., физичко и здр. вас., чос,	9
2.	**„Клуб љубитеља књиге“**	српски језик, математика, природа и друштво, музичка култура, ликовна култура, грађанско васпитање физичко и здр. вас., чос,	9
3.	**„У биљном и животињском свету“**	српски језик, природа и друштво, музичка култура, ликовна култура,	9

		грађанско васпитање, физичко и здр. вас., чос,	
4.	**„Београд, мој град“**	српски језик, природа и друштво, математика, музичка култура, ликовна култура, грађанско васпитање, физичко и здр. вас., чос,	9
Укупно:			36

Садржаји програма	**Начин остваривања програма (пројектна настава)**
ЦИЉАНА ЕТАПА	- одређивање циља повезан са битним странама дечјег живота - повезан садржај са осталим предметима
АНАЛИТИЧКА ЕТАПА	- ослањање на постојећа знања - указивање на изворе додатних информација
ИСТРАЖИВАЧКА ЕТАПА	- решавање постављених задатака, - консултације међу ученицима и међу ученика и наставника
КОНСТРУКЦИЈСКА ЕТАПА	- превазилажење тешкоћа - превазилажење слабости - конструкција пројекта
ПРЕЗЕНТАЦИОНА ЕТАПА	- припрема пројекта за презентацију - демонстарација урађеног
РЕФЛЕКСИВНО-ОЦЕЊИВАЧКА ЕТАПА	- анализа урађеног пројекта кроз све етапе - оцењивање позитивних страна које се могу још побољшати - јасноћа и занимљивост самог пројекта
ЕВАЛУАЦИЈА	- Усвојеност и применљивост нових сазнања

Начин реализације

Методе рада:

- монолошка
- дијалошка
- демонстрација (показивање)
- посматрања
- практичне активности
- илустративна
- дискусија
- текстуална
- практичних активности (радови ученика)

- истраживачка

Технике рада:

- технике учења
- технике памћења (симболизација и упрошћавање, асоцијативна, брејнсторминг, когнитивно мапирање)

Активности ученика:

- усвајање знања
- понављање
- опажање
- откривање и увиђање законитости и процеса
- вежбање
- израда и презентовање самосталних, експерименталних и практичних радова
- посматрање
- стварање
- учешће у дискусији
- анализирање података, чињеница и информација
- истраживачки рад

Активности наставника:

- саопштава наставне садржаје
- организује и усмерава процес учења
- процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања
- преноси културне вредности
- преноси теоријска и практична знања
- формира правилан поглед на свет
- развија карактер ученика и црте личности
- упознаје ученике са методама и техникама учења
- пружа додатна упутства за рад

Оцењивање:

- степен усвојености ученикових знања, умења и навика
- однос према учењу
- испуњавање одређених норми
- (При оцењивању узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима. Процењује се и редовност у похађању наставе, заинтересованост и активно укључивање у наствани процес. Оцењивање се врши описно, тростепеном скалом.)

Критеријуми за оцењивање су редовност у похађању наставе, заинтересованост и активно укључивање у процес наставе. Праћење ће се остваривати систематским посматрањем.

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Циљ- учења предмета *физичко и здравствено васпитање* је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Задаци:

-Подстицање раста, развоја и утицаја на правилно држање тела
-Развој и усавршавање моторичких способности
-Стицање моторичких умења која су, као садржај, утврђени програмом физичког васпитањаи
-стицања теоријских знањанеопходних за њихово усвајање
-Усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитањадефинисано циљем овог васпитно- образовног подручија
-Формирање моторно- вољних квалитета личности
-Оспособљавање ученика да стечена знања, умења и навике користе у свакодневном животу и раду
-Стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове средине

Трећи разред

Исходи

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- примени једноставне, двоставне опште припремне вежбе (вежбе обликовања);
- правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања;
- комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу;
- одржава равнотежу у различитим кретањима;
- коригује сопствено држања тела на основу савета наставника;
- правилно држи тело;
- правилно подиже, носи и спушта терет;
- изведе кретања, вежбеи саставе уз музичку пратњу;
- изведе дечји и народни плес;
- користи терминологију вежбања;
- поштује правила понашања на вежбалиштима;
- поштује мере безбедности током вежбања;
- одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима;
- примени правила игре;
- навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не врђа;
- прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења;
- уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања и у другим ситуацијама;
- правилно изводи и контролише покрете уразличитим кретањима;
- прати промене у тежини и висини код себе идругих;
- препозна здравствено стање када не треба да вежба;
- примењује хигијенске мере пре,у току и након вежбања и другим животним ситуацијама;
- уредно одржава простор у коме живи и борави;
- користи здраве намирнице у исхрани;
- повезује различита вежбања са њиховим утицајем на здравље;
- препозна лепоту покрета у вежбању;
- се придржава правила вежбања;
- вреднује сопствена и туђа постигнућа увежбању.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова
16.	**МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ** * Атлетика *Спортска гимнастика * Основе тимских, спортских и елементарних игара * Плес и ритимика * Полигони		108	42	66
17.	**ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ** (реализују се на сваком часу) *Вежбе за развој снаге са и без реквизита. *Вежбе за развој покретљивости са и без реквизита. *Вежбе за развој аеробне издржљивости. *Вежбе за развој брзине и експлозивне снаге. *Вежбе за развој координације. *Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности.		Реализује се на сваком часу.		
18.	**ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА** (реализују се на сваком часу) * Култура вежбања и играња * Здравствено васпитање		Реализује се на сваком часу.		
		укупно:	108	42	66

Начин реализације

Методе рада

- монолошка
- дијалошка
- демонстрација (показивање)
- посматрања
- практичне активности

Технике рада
- технике учења (посматрања и извођења)
- когнитивно мапирање (шематском и просторном примењивању наставне јединице)

Активности ученика
- усвајање знања
- понављање
- опажање
- вежбање
- посматрање
- стварање

Активности наставника
- саопштава наставне садржаје
- организује и усмерава процес учења
- процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања
- преноси културне вредности
- преноси теоријска и практична знања
- формира правилан поглед на свет
- развија карактер ученика и црте личности
- упознаје ученике са методама и техникама учења

Оцењивање
- физичке способности ученика
- спортско- техничка достигнућа
- однос ученика према физичкој и здравственој култури

При оцењивању физичких способности и моторичних знања узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима.

Осми разред

Задаци

- Стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе физичког и здравственог васпитања сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе физичког и здравственог васпитања буду у пуној мери реализовани
    - Подстицање раста, развоја и утицање на правилно држања тела
    - Развој и усавршавање моторичких способности
    - Стицање моторичких умења, која су као садржаји утврђени програмом физичког и здравственог васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање
    - Усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког и здравственог васпитања дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја
    - Формирање морално-вољних квалитета личности
    - Оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада
    - Стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове средине

Исходи

Ученици ће:

- Примени комплексе простих и опште припремних вежби у већем обиму и интензитету у самосталном вежбању
- Користи научене вежбе у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама
- Упоређује резултате тестирања са вредностима за свој узраст
- Разликује атлетске дисциплине
- Развија своје моторичке способности применом вежбања из атлетике
- примени достигнути ниво усвојене технике кретања у игри, спорту и свакодневном животу
- Схвати вредност спортске гимнастике за сопствени развој
- Одржава равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела
- Изводи елементе технике групног сопрта, кошарке, одбојке, рукомета и фудбала технике
- Примени основна правила групног спорта
- Користи елементе кошарке, одбојке, рукомета и фудбала у игри
- Примени основне елементе тактике у одбрани и нападу
- Учествује на унутар одељењским такмичењима
- Изводи низове вежби спојене у целину без проблема и за кратко време
- Препозна начине за побољшање својих физичких способности
- Препозна могуће последице недовољне физичке активности
- Правилно се понаша на вежбалиштима као и на спортским манифестацијама
- Одговорно се односи према објектима,справама и реквизитима
- Примени и поштује правила игре у складу са етичким нормама
- Примерено се понаша као посматрач на такмичењима
- Решава конфликте на друштвено прихватљив начин
- Пронађе и користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности
- Прихвати победу и пораз
- Вреднује спортове без обзира на лично интересовање
- Примени усвојене моторичке вештине у ванредним ситуацијама

Садржај програма 102 часова 3 пута недељно

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова
19.	Атлетика	1.1.3. 1.1.4. 1.1.10 .1.2.4. 1.1.6. 2.1.3	12	4	8
20.	Основе тимских и спортских игара Одбојка	1.1.1. 1.1.2. 1.2.5. 2.1.1. 2.1.2.	10	4	6
21.	Кошарка	2.1.1. 2.1.2.	10	3	7
22.	Рукомет	1.1.1. 1.1.2.	10	3	7
23.	Футсал	1.1.1. 1.1.2. 1.2.5. 2.1.1. 2.1.2.	12	4	8
24.	Спортска гимнастика	1.1.11. 2.1.9. 2.1.17. 1.1.19. 1.2.4.	12	4	8
25.	Активности по избору ученика	/	12	/	12
26.	Плес и ритмика	2.1.20. 1.1.21, 1.1.22	8	3	5

27.	Полигон	/	6	/	6
28.	Моторичка тестирања и мерења	/	8	/	8
29.	Пројектна настава • **Прављење Снешка Белића)**	/	2		2
		укупно:	102	25	77

Начин реализације

Реализује се кроз све наставне области и теме уз практичан рад, 3 пута недељно. Предмет се реализује кроз следеће облике наставе: оптимално коришћење расположивог простора, справа и реквизита;
– избор рационалних облика и метода рада;
– избор вежби оптималне образовне вредности;
– функционална повезаност свих делова часа – унутар једног и више узастопних часова једне наставне теме.
Уколико на часу истовремено вежбају два одељења, настава се спроводи одвојено за ученике и ученице.

Приликом избора облика рада неопходно је узети у обзир просторне услове рада, број ученика на часу, број справа и рекви- зита и динамику обучавања и увежбавања наставног задатка.

Избор дидактичих облика рада треба да буде у функцији рационалне организације и интензификације часа, као и достизања постављених исхода.

ИЗМЕНЕ ПРОГРАМА ИЗБОРНИХ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА

НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

Циљ учења Другог страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Седми разред

Исходи

На крају седмог разреда, ученик ће моћи да:

- разуме једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/ давање информација личне природе;
- поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи јед- ноставнија језичка средства;
- размени једноставније информације личне природе;
- у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и дру- гима;
- разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и зби- вања;
- опише и упореди жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства;
- разуме једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговори на њих уз одговарајуће образложење;
- упути предлоге, савете и позиве на заједничке активности ко- ристећи ситуационо прикладне комуникационе моделе;
- затражи и пружи додатне информације у вези са предлозима, саветима и позивима на заједничке активности;
- разуме уобичајене молбе и захтеве и реагује на њих;
- упути уобичајене молбе и захтеве;
- честита, захвали и извини се користећи једноставнија језичка средства;
- разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота;
- пружи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуација- ма из свакодневног живота;
- разуме једноставније текстове у којима се описују радње и си- туације у садашњости;
- разуме једноставније текстове у којима се описују способно- сти и умећа;
- размени појединачне информације и/или неколико информа- ција у низу које се односе на радње у садашњости;
- опише радње, способности и умећа користећи неколико веза- них исказа;
- разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости;
- размени појединачне информације и/или неколико информа- ција у низу о искуствима, догађајима и способностима у про- шлости;
- опише у неколико краћих, везаних исказа искуства, догађај из прошлости;
- опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.
- разуме једноставније исказе који се односе на одлуке, обећа- ња, планове, намере и предвиђања и реагује на њих;
- размени једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима;
- саопшти шта он/ она или неко други планира, намерава, пред- виђа;

- разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима и реагује на њих;
- изрази жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једно- ставнијим језичким средствима;
- разуме једноставнија питања која се односе на оријентацију/ положај предмета и бића у простору и правац кретања и одго- вори на њих;
- затражи и разуме обавештења о оријентацији/ положају пред- мета и бића у простору и правцу кретања;
- опише правац кретања и просторне односе једноставним, ве- заним исказима;
- разуме једноставније забране, правила понашања, своје и туђе обавезе и реагује на њих;
- размени једноставније информације које се односе на дозво- ле, забране, упозорења, правила понашања и обавезе код куће, у школи и на јавном месту;
- разуме једноставније исказе који се односе на поседовање и припадност;
- формулише једноставније исказе који се односе на поседова- ње и припадност;
- пита и каже шта неко има/ нема и чије је нешто;
- разуме једноставније исказе који се односе на изражавање до- падања и недопадања и реагује на њих;
- изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење;
- разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и ре- агује на њих;

Комуникативне функције и језичке активности (у комуникативним функцијама)

- **ПОЗДРАВЉАЊЕ И ПРЕДСТАВЉАЊЕ СЕБЕ И ДРУГИХ И ТРАЖЕЊЕ/ ДАВАЊЕ ОСНОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СЕБИ И ДРУГИМА:** Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на поздрављање и представљање (дијалози, наративни текстови, формулари и сл. Реаговање на усмени или писани импулс саго- ворника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима.
- **ОПИСИВАЊЕ БИЋА, ПРЕДМЕТА, МЕСТА, ПОЈАВА, РАДЊИ, СТАЊА И ЗБИВАЊА:** Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; усмено и писано описивање/ поређење бића, предмета, појава и места.

- **ИЗНОШЕЊЕ ПРЕДЛОГА И САВЕТА, УПУЋИВАЊЕ ПОЗИВА ЗА УЧЕШЋЕ У ЗАЈЕДНИЧКОЈ АКТИВНОСТИ И РЕАГОВАЊЕ НА ЊИХ:** Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предло- ге. Усмено и писано преговарање и договарање око предлога и уче- шћа у заједничкој активности; писање позивнице за прославу/ журку или имејла/ СМС-а којим се уговара заједничка активност; прихватање/ одбијање предлога, усмено или писано, уз поштова- ње основних норми учтивости и давање одговарајућег оправда- ња/ изговора.
- **ИЗРАЖАВАЊЕ МОЛБИ, ЗАХТЕВА, ОБАВЕШТЕЊА, ИЗВИЊЕЊА, ЧЕСТИТАЊА И ЗАХВАЛНОСТИ:** Слушање и читање једноставнијих исказа којима се нешто чести- та, тражи/ нуди помоћ, услуга, обавештење или се изражава извињење, захвалност. Усмено и писано честитање, тражење и давање обавештења, упућивање молбе за помоћ/ услугу и реаго- вање на њу, изражавање извињења и захвалности.
- **РАЗУМЕВАЊЕ И ДАВАЊЕ УПУТСТАВА:** Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства (нпр. за израду задатака, пројеката и сл), с визуелном подршком и без ње. Усмено и писано давање упутстава.
- **ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У САДАШЊОСТИ:** Слушање и читање описа и размењивање мишљења у вези са сталним, уобичајеним или актуелним догађајима/ активностима и способностима. Усмено и писано описивање сталних, уобичаје- них или актуелних догађаја/ активности и

способности.

- **ОПИСИВАЊЕ РАДЊИ У ПРОШЛОСТИ:** Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање ми- шљења у вези са искуствима, догађајима/ активностима и спо- собностима у прошлости; усмено и писано описивање искустава, догађаја/ активности и способности у прошлости; израда и пре- зентација
- пројеката о историјским догађајима, личностима и сл.
- **ОПИСИВАЊЕ БУДУЋИХ РАДЊИ (ПЛАНОВА, НАМЕРА, ПРЕДВИЂАЊА):** Слушање и читање краћих текстова у вези са одлукама, плано- вима, намерама и предвиђањима. Усмено и писано договарање/ извештавање о одлукама, плановима, намерама и предвиђањима.
- **ИСКАЗИВАЊЕ ЖЕЉА, ИНТЕРЕСОВАЊА, ПОТРЕБА, ОСЕТА И ОСЕЋАЊА:** Слушање и читање исказа у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима. Усмено и писано договарање у вези са задовољавањем жеља и потреба; предлагање решења у вези са осетима и потребама; усмено и писано исказивање својих осећања и реаговање на туђа.
- **ИСКАЗИВАЊЕ ПРОСТОРНИХ ОДНОСА И УПУТСТАВА ЗА ОРИЈЕНТАЦИЈУ У ПРОСТОРУ:** Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са сналаже- њем и оријентацијом у простору и специфичнијим просторним односима. Усмено и писано размењивање информација у вези са сналажењем и оријентацијом у простору и просторним одно- сима; усмено и писано описивање смера кретања и просторних односа.
- **ИЗРИЦАЊЕ ДОЗВОЛА, ЗАБРАНА, ПРАВИЛА ПОНАШАЊА И ОБАВЕЗА:** Слушање и читање једноставнијих исказа у вези са забранама, правилима понашања и обавезама. Постављање питања у вези са забранама, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, правила понашања и обавеза.
- **ИЗРАЖАВАЊЕ ПРИПАДАЊА И ПОСЕДОВАЊА:** Слушање и читање једноставнијих текстова с исказима у којима се говори шта неко има/ нема или чије је нешто; постављање пи- тања у вези са припадањем и одговарање на њих.
- **ИЗРАЖАВАЊЕ ДОПАДАЊА И НЕДОПАДАЊА:** Слушање и читање једноставнијих текстова који се односе на из- ражавање допадања/ недопадања. Усмено и писано изражавање допадања/ недопадања.
- **ИЗРАЖАВАЊЕ МИШЉЕЊА:** Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са тражењем мишљења и изражавањем слагања/ неслагања. Усмено и писано тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања.
- **ИЗРАЖАВАЊЕ КОЛИЧИНЕ, ЦЕНА:** Слушање и читање једноставнијих текстова који говоре о коли- чини и цени; слушање и читање текстова на теме поруџбине у ресторану, куповине. Постављање питања у вези с количином и ценом и одговарање на њих, усмено и писано; играње улога (у ресторану, у продавници, у кухињи …); записивање и рачунање цена.

Тематске области

Тематске области се прожимају и исте су у сва четири разреда другог циклуса основног образовања и васпитања – у сваком наредном разреду обнавља се, а затим проширује фонд лингвистичких знања, навика и умења и екстралингвистичких представа везаних за конкретну тему. Обрађују се теме у складу са интересовањима ученика, њиховим потребама и савременим токовима у настави страних језик.

1. Лични идентитет
2. Породица и уже друштвено окружење (пријатељи, комшије, наставници итд.)
3. Географске особености
4. Србија – моја домовина
5. Становање – форме, навике
6. Живи свет – природа, љубимци, очување животне средине, еколошка свест

7. Историја, временско искуство и доживљај времена (прошлост – садашњост – будућност)
8. Школа, школски живот, школски систем, образовање и васпитање
9. Професионални живот (изабрана – будућа струка), планови везани за будуће занимање
10. Млади – деца и омладина
11. Животни циклус
12. Здравље, хигијена, превентива болести, лечење
13. Емоције, љубав, партнерски и други међуљудски односи
14. Транспорт и превозна средства
15. Клима и временске прилике
16. Наука и истраживања
17. Уметност (нарочито модерна књижевност за младе; савремена музика, визуелне и драмске уметности итд.)
18. Етички принципи); ставови, стереотипи, предрасуде, толеранција и емпатија; брига о другоме
19. Обичаји и традиција,фолклор, прославе (рођендани, празници)
20. Слободно време – забава, разонода, хобији
21. Исхрана и гастрономске навике
22. Путовања
23. Мода и облачење
24. Спорт
25. Вербална и невербална комуникација, конвенције понашања и опхођења
26. Медији, масмедији, интернет и друштвене мреже
27. Живот у иностранству, контакти са странцима, ксенофобија

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова
1.	Schule	ДСТ1.1.5. ДСТ1.1.9. ДСТ1.1.12. ДСТ1.2.2. ДСТ1.3.1	11	3	8
2.	Meine Freunde und ich	ДСТ1.1.5. ДСТ 1.1.10. ДСТ 1.1.14. ДСТ 1.2.2.	10	4	6
3.	Wetter, Umwelt, Reisen	ДСТ 1.1.12. ДСТ 1.1.19. ДСТ 1.2.2.	10	4	6
4.	Alltagsleben	ДСТ 1.1.10. ДСТ 1.1.7. ДСТ 1.2.2. ДСТ 1.3.1	10	4	6
5.	Medien, Musik	ДСТ 1.1.2. ДСТ 1.1.12. ДСТ 1.1.7	10	3	7
6.	Essen un Trinken	ДСТ 1.1.9. ДСТ 1.1.11. ДСТ 1.2.4.	9	4	5

7.	Gesundheit, Ferien	ДСТ 1.1.5. ДСТ 1.1.11. ДСТ 1.2.2. ДСТ 1.3.5.	8	3	5
8.	Пројектна настава • **Пројекат 1** **Landeskunde-Salzbug- die Stadt der Musik**		4		4
		укупно:	72	25	47

Начин реализације наставе
Како би се постигли постављени циљеви и исходи настава ће се организовати на следећи начин:
Дијалошка метода, дискусија и метода демонстрације. Фронтални, индивидуални и рад у пару. Интернет, библиотека, старе фотографије, рачунар, пројектор.

Грађанско васпитање

Циљ наставе ''Грађанско васпитање - Сазнање о себи и другима'' јесте подстицање развоја личности и социјалног сазнања код ученика основне школе. Овај наставни предмет треба да пружи могућност ученицима да постану активни учесници у процесу образовања и васпитања, и да изграде сазнања, умења, способности и вредности неопходне за формирање аутономне, компонентне, одговорне и креативне личности, отворене за договор и сарадњу, која поштује себе и друге. У старијим разредима циљ учења Грађанског васпитања је да ученик изучавањем и практиковањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе других и спреман да активно делује у заједници.

Трећи разред

Оперативни задаци:

- подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима;
- подстицање развоја самопоуздања и личне одговорности;
- оспособљавање ученика да препознају и разумеју сопствене потребе и потребе других, и да штите и остварују своје потребе на начин који не угрожава друге;
- развијање свести о потреби уважавања различитости и особености; уочавање и превазилажење стереотипа везаних за пол, узраст, изглед, понашање, порекло;
- оспособљавање ученика за ненасилно решавање сукоба;
- развијање појма пријатељства;
- оспособљавање ученика да разумеју неопходност правила која регулишу живот у заједници и да кроз договарање активно доприносе поштовању или мењању правила сагласно са потребама;
- оспособљавање ученика да упознају и уважавају дечја права и да буду способни да активно учествују у њиховом остваривању;
- развијање и неговање еколошке свести;
- развијање моралног расуђивања и неговање основних људских вредности;
- оспособљавање ученика да активно доприносе развоју школе по мери детета.

Исходи

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- својим понашањем показује да прихвата различитостдругих;
- препознаје у свом окружењу примере неједнаког поступања према некој особи или групи на основу неког њиховог личног својства;
- се понаша на начин који уважава сопствене и туђе потребе, права и осећања у свакодневним ситуацијама;
- препознаје примере солидарности у свом окружењу, причама, филмовима;
- укаже вршњацима на особе или групе у свом окружењу којима је потребна помоћ и подршка;
- објасни разлику између саосећања, солидарности и сажаљења на датом примеру;
- укаже на упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога на приказаним примерима;

- наведе неколико институција у свом окружењу које бринуо потребама и правима грађана, посебно деце;
- наведе шта би волео да има у својој локалној заједницишто сада недостаје;
- тражи помоћ у ситуацијама кршења својих или туђихправа;
- наведе једно удружење грађана у свом окружењу и опише чиме се бави;

- опише на које све начине деца његових/њених година могуда брину о својој локалној заједници;
- пажљиво слуша саговорника, слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачијемишљење;
- испољава заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду;
- заједно са осталим ученицима учествује у проналажењу особа којима је потребна помоћ, у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	исходи	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова
1.	**ЉУДСКА ПРАВА** Сви различити, а сви равноправни		14	13	1
2.	**ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО** Ја и други у локалној заједници		11	11	0
3.	**ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ** Снага узајамне помоћи		7	7	0
4.	**ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ** Акција солидарности у локалној заједници		4	3	1
		укупно:	36	34	2

Начин реализације

Методе рада

- монолошка
- дијалошка
- текстуална
- хеуристичка
- дискусија
- илустративна
- писаних радова
- демонстрација
- посматрања
- практичних активности(радови ученика)
- истраживачка
- решавања проблема

Технике рада

- технике учења
- технике памћења(симболизација и упрошћавање, асоцијативна, брејнсторминг, когнитивно мапирање)

Активности ученика

- усвајање знања, вештина и облика понашања
- опажање
- откривање и увиђање законитости и процеса
- вежбање
- израда и презентовање самосталних радова
- стварање
- учешће у дискусији
- анализирање података,чињеница и информација
- решавање проблема

Активности наставника

- мотивише ученике
- организује и усмерава процес учења
- оцењује ниво и квалитет усвојености знања
- оспособљава ученике за самостално учење и решавање проблемских ситуација

Наставна средства

- продукти рада
- илустрације
- текстуални и видео записи
- различити материјали по избору ученика

Оцењивање

- степен усвојености ученикових знања, умења и навика
- однос према учењу
- испуњавање одрђених норми
- (При оцењивању узима се у обзир степен напредовања сваког појединца остварен у току школске године, према његовим индивидуалним могућностима.)

Седми разред

Задаци

- Разумевање значења кључних појмова који се односе на Народну скупштину, конформизам, социјалну правду
- Упознавање са карактеристикама људских права
- Упознавање са концептом рада Народне скупштине
- Разумевање вишепартијског система
- Упознавање са процесима у савременом свету
- Разумевање неопходности постојања Народне скупштине
- Подстицање ученика да се ангажују у различитим иницијативама

Исходи

Ученици ће бити у стању да:

- наведе и опише основне карактеристике људских права;
- својим речима опише везу између права појединца и општег добра;
- дискутује о односу права и правде и о сукобу права;
- образложи личну одговорност у заштити свог здравља;
- штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права;
- образложи сврху постојања политичких странака;
- аргументује потребу ограничења и контролу власти;
- наведе кораке од предлагања до усвајања закона;
- образложи на примеру могућност утицаја грађана на одлуке Народне скупштине;
- препозна и одупре се различитим облицима вршњачког притиска;
- препозна опасност када се нађе у великој групи људи и заштити се;
- учествује у организацији, реализацији и евалуацији симулације Народне скупштине;
- у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин;
- проналази, критички разматра и користи информације из различитих извора.

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	исходи	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова
1.	**ЉУДСКА ПРАВА**	1.наведе и опише основне карактеристике људских права; 2.својим речима опише везу између права појединца и општег добра; 3.дискутује о односу права и правде и о сукобу права; 4.образложи личну одговорност у заштити свог здравља; 5.штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права;	8	7	1

2.	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО	1-образложи сврху постојања политичких странака; 2.аргументује потребу ограничења и контролу власти; 3.наведе кораке од предлагања до усвајања закона; 4.образложи на примеру могућност утицаја грађана на одлуке Народне скупштине;	7	6	1
3.	ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ	1.препозна и одупре се различитим облицима вршњачког притиска; 2.препозна опасност када се нађе у великој групи људи и заштити се;	8	5	3
4.	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ	1.учествује у организацији, реализацији и евалуацији симулације Народне скупштине; 2.у дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на конструктиван начин; 3-проналази, критички разматра и користи информације из различитих извора.	9	2	7
5.	Пројекат: ПОВЕЉА О ЉУДСКИМ ПРАВИМА		4	4	0
		укупно:	36	24	12

Пројектна настава

Начин реализације

Како би се постигли постављени циљеви и исходи настава ће се организовати на следећи начин

Методе рада

- текстуална
- дијалошка
- демонстративно-илустративна
- игровне активности
- писани радови
- интерактивна (кооперативна)

Облици рада

- фронтални
- индивидуални
- у пару
- групни

Наставна средства

- рачунар/интернет
- плакати
- приручници

ВЕРСКА НАСТАВА

Циљ: Циљ верске наставе је да посведочи садржај вере и духовно искуство Цркве, да се ученицима пружи целовит религијски поглед на свет и живот и да им се омогући слободно усвајање духовних и животних вредности, чување и неговање сопственог верског и културног идентитета.

Трећи разред

Задаци:

- Ученик се упознаје са начином стварања света
- Ученик повезује стварање света са љубављу коју Бог има према човеку
- Ученик се упознаје са потребама које човек има према природи и на који начин је чува и тиме показује своју љубав

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	**НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ**	исходи	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова

30.	Увод	*Когнитивни аспект*: да разуме основна сазнања о темама које ће се обрађивати на настави Православног катихизиса *Афективни аспект*: бити подстакнут да активно учествује на часовима верске наставе и примени научено у животу.	1	1	
31.	Бог ствара свет и човека	*Когнитивни аспект:* да усвоји, схвати и осети да је део целокупне Божје творевине. Да је биће Божје, створено као јединствено, непоновљиво и слободно биће из љубави Божје. Да препозна да смо део свог Творца и Његове творевине, да нас љубав повезује са другима, Богом и светом. *Афективни аспект:* Да пожели да чини добро другима, да изражава хришћанску љубав према Богу и свету и да има своје место, улогу и одговорност у том свету.	7	5	2
32.	Бог нас воли	*Когнитивни аспект:* Да осети да је део Бога и Божје љубави и творевине. Да нас Творац дарује љубављу и слободом, али и позива на одговорност и узвратне дарове. Да уочи да има улогу и значај, да сазна да заједница са Богом почива на слободи, моћи да препозна да је даривање плод љубави, да сазна да је молитва разговор са својим Творцем Богом.	8	6	2

		Афективни аспект: Показати жељу да љубав узврати на конкретан начин, да буде мотивисан да љубав према Богу изражава љубављу према другом.			
33.	Заједница Бога и света кроз човека	*Когнитивни аспект:* Да препозна основне потребе личности а то је заједница љубави, да препозна да сваки човек који је посветио свој живот заједници, је то посвећивање Богу, због љубави према заједници: Бог, свет, човек. *Афективни аспект:* Да се развије жеља да према свету и заједници подражава пример Божје љубави.	6	4	2
34.	Литургија – преображени свет	*Когнитивни аспект:* Да усвоји, развије и живи лепоту заједнице кроз литургију, заједничку трпезу љубави од које се вечно живи. ,, Ја сам хлеб вечног живота". То је нови преображај. *Афективни аспект:* Да схвати смисао литургије и причешћа као сједињење са Господом који је међу нама у новом, бољем свету. Да схвати литургија заједница љубави, а Црква Божја породица, да осећа значење појма заједнице као и свој допринос према преображају света, његовом усавршењу.	8	5	3
35.	Човек и природа	*Когнитивни аспект:* Бог је створио природу као место боравишта и живота човека, као човеково животно окружење. И то је Божји дар човеку. Усвајање основних	6	4	2

		правила понашања према дару и дародавцу. *Афективни аспект:* Развијати потребу да бригом и чувањем природе исказујемо љубав Богу. Развијати жељу да учествује екологији..Да усвоји да наш живот и здравље искључиво зависе од природе, а да природа искључиво зависи од човека.			
		укупно:	36	25	11

Начин реализације

Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже, када су у питању нове теме.
Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и сазнајно, а мање на формативно и информативно. Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава.
Имајући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика.

Седми разред

Исходи:

- Ученик упознаје начине јављања Бога људима
- Ученик се упознаје са Светим Тајнама Цркве
- Ученик се упознаје са културом и историјом Српске Цркве кроз културну баштину

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	**НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ**	исходи	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова
5.	Увод	Ученик ће моћи да сагледа садржаје којима ће се	1	1	

		бавити настава Православног катихизиса у току 7. разреда основне школе; ће моћи да уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном циклусу школовања. бити мотивисан да похађа часове Православног катихизиса.			
6.	Богопознање	ученик може да објасни ко је Бог, свој доживљај Бога и свој однос са Богом. Да уочи колико је битан тај однос и то познање за целокупни његов живот.	6	4	2
7.	Јединство Цркве Христове	Исход се уочава у томе да ли ће ученик да уочи да се Бог открива кроз Христа, да је смисао у Христу и у Цркви која настаје у Јерусалиму од Христа и апостола. 3 Кључ је у Христосу и апостолима	6	4	2

8.	Светотајински живот Цркве	ученик ће моћи да доживи Христа као темеља Цркве. Он је за невернике био тајна, па је и Његова Црква за њих тајна. Резултат се види ако је ученик схватио природу, суштину Тајне Христа и цркве	13	8	5
9.	Српска Црква кроз векове	Исход се уочава у томе да ли ће ученик моћи да објасни и примени корелацију више области, предмета кроз објашњење догађаја у историји српске цркве кроз векове, и уочи утицај на цркву кроз векове значајних личности и значајних догађаја	5	5	0
10.	**Пројектна настава:** Израда пројеката посвећена Светим Тајнама Цркве у оквиру теме ''Свете Тајне''; ученици по групама бирају Свету Тајну коју желе да презентују		5	5	0
		укупно:	36	22	14

Начин реализације:

Како би се постигли постављени циљеви и исходи у настави ће се користити следеће наставне методе и облици рада: фронтални, индивидуални и групни облик наставе; методе- монолошка, дијалошка, дебата, читање, писање, илустративне методе, драмски елементи у настави.

Настава се реализује кроз теоријску и практичну наставу.

Теоријска настава се реализује у учионици; Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању;
У току реализације нагласак се више ставља на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно.

Активности у виду посете храмовима и организована дружења са ученицима из других школа који похађају верску наставу, такође доприносе остваривању постављених исхода.

Наставна средства: визуелна, аудитивна (цртежи, слике, графикони, макете, филмови, тв емисије, видео клипови), текстуални материјали (уџбеници, приручници, дидактички листићи..), часопис „Светосавско звонце“ итд.

ОБАВЕЗНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ

Седми разред

Циљ наставе изборног предмета свакодневни живот у прошлости јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да прошире знања из области опште културе, да се оспособе кроз упознавање са начином живота људи у прошлости боље разумеју свет и време у коме живе и развију свест о континуитету и укорењености. Ученици би требало да се упознају са специфичностима динамике културних промена и да науче како да сагледају себе у контексту „другог" да би сопствени идентитет што потпуније интегрисали у шири контекст разуђене и сложене садашњости.

Задаци наставе изборног предмета свакодневни живот у прошлости су стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе овог изборног предмета сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе предмета) буду у пуној мери реализовани

Кроз наставу усмерену ка упознавању с различитим елементима свакодневног живота, као што су односи у породици, исхрана, образовање, игре, забава, становање, одевање… ученици уочавају њихову условљеност историјским процесима и догађајима. Концепција наставе овог изборног предмета нагласак ставља на упознавање с основним елементима свакодневног живота у прошлости Србије, Европе и света, с намером да се уоче њихови заједнички именитељи и упознају различитости које постоје у датом историјском контексту, као и у односу на савремено доба у којем ученик живи. Подстицањем радозналости, креативности и истраживачког духа у проучавању овог предмета, ученици треба да се оспособе да формирају јаснију представу о прошлим временима, да овладају елементарним процедурама прикупљања историјске грађе, као и да развију критички однос према тој грађи и другим остацима прошлих времена.

Седми разред

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- разумеју појам свакодневни живот
- разумеју значај проучавања свакодневног живота у прошлости
- усвоје и прошире знања о разликама између свакодневног живота данас и у прошлости
- усвоје и разумеју основне елементе свакодневног живота у прошлости Србије, Европе и света са намером да се уоче њихови заједнички именитељи и препознају различитости које постоје у датом историјском контексту
- развијају истраживачку радозналост
- развијају способност повезивања знања из различитих области.
- Усвоје и прошире знања о улози фотографије, филма, радија и телевизије у свакодневном животу људи нњкад и сад

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	Стандарди	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова
36.	Увод		1		1
37.	Новац и банке - некад и сад		4	4	0
38.	Свакодневни живот у Европи и свету од краја 15. до краја 19. века		18	18	0
39.	Свакодневни живот Срба од краја 15. до краја 19. века		13	12	1
		укупно:	36	34	2

Начин реализације

Активности наставника

- саопштава наставне садржаје
- организује процес учења
- процењује и оцењује квалитер и ниво усвојених знања
- развија позитивне културне вредности код ученика
- омогућава практичну примену знања
- утиче на формирање афирмативног погледа на свет
- упознеје ученике са основним појмовима људске цивилизације
- поспешује интересовање ученика за новим сазнањима
- развија самосталан рад код ученика

Активности ученика

- пажљиво прати наставу
- усвајање знања
- опажање наставних садржаја
- откривање и увиђање законитости развитка људског друштва
- изражавање својих закључака
- учешће у дискусији
- показује резултате самосталног рада
- пита наставника за нејасне појмове

Оцењивање

- Оцењивање је континуирани процес.
- Оцењивањен се утврђује степен усвојености знања, умења, вештина, однос према учењу, испуњавање одређених норми.
- Оцењује се: активност ученика
- Начин оцењивања: разговор
- Оцењивање је јавно и образлаже се сваки одговор и оцена ученику, а по потреби и родитељу.
- Оцењивање је бројчано.
- Критеријуми оцењивања су: интересовање и редовност на настави

Методе и технике рада

- монолошка
- дијалошка
- хеуристичка
- дискусија
- илустративна
- демонстативна
- аналитичка

Осми разред

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- разумеју појам свакодневни живот
- разумеју значај проучавања свакодневног живота у прошлости
- усвоје и прошире знања о разликама између свакодневног живота данас и у прошлости
- усвоје и разумеју основне елементе свакодневног живота у прошлости Србије, Европе и света са намером да се уоче њихови заједнички именитељи и препознају различитости које постоје у датом историјском контексту
- развијају истраживачку радозналост
- развијају способност повезивања знања из различитих области.
- Усвоје и прошире знања о улози фотографије, филма, радија и телевизије у свакодневном животу људи нњкад и сад

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	Стандарди	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова
1.	Увод		1		1
2.	**Фотографија, филм, радио и телевизија некад и сад**		4	4	
3.	**Свакодневни живот од краја 19. до краја 20. века**		29	28	1
		укупно:	43	32	2

Начин реализације

Активности наставника

- саопштава наставне садржаје
- организује процес учења
- процењује и оцењује квалитер и ниво усвојених знања

- развија позитивне културне вредности код ученика
- омогућава практичну примену знања
- утиче на формирање афирмативног погледа на свет
- упознеје ученике са основним појмовима људске цивилизације
- поспешује интересовање ученика за новим сазнањима
- развија самосталан рад код ученика

Активности ученика

- пажљиво прати наставу
- усвајање знања
- опажање наставних садржаја
- откривање и увиђање законитости развитка људског друштва
- изражавање својих закључака
- учешће у дискусији
- показује резултате самосталног рада
- пита наставника за нејасне појмове

Оцењивање

- Оцењивање је континуирани процес.
- Оцењивањен се утврђује степен усвојености знања, умења, вештина, однос према учењу, испуњавање одређених норми.
- Оцењује се: активност ученика
- Начин оцењивања: разговор
- Оцењивање је јавно и образлаже се сваки одговор и оцена ученику, а по потреби и родитељу.
- Оцењивање је бројчано.
- Критеријуми оцењивања су: интересовање и редовност на настави

Методе и технике рада

- монолошка
- дијалошка
- хеуристичка
- дискусија
- илустративна
- демонстативна
- аналитичка

ХОР И ОРКЕСТАР

Циљ учења предмета Хор и оркестар је да подстиче креативне способности ученика и смисао за колективно музицирање. Да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.

Задаци:

– вежбе дисања, дикције и интонације
– хорско распевавање и техничке вежбе
– развијање способности извођења музике (певање/свирање);
– музичка и психолошка обрада композиције
– подстицање креативности у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике);
– увежбавање хорских деоница појединачно и заједно
– даље упознавање изражајних средстава музичке уметности;
– остваривање програма и наступа према Школском и Годишњем програму рада школе

Осми разред

Исходи

Ученици ће да:
– изводи музичке примере користећи глас, покрет и инструменте, самостално и у групи;
– користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет;
– комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом;
– учествује у креирању и реализацији школских приредби, догађаја и пројеката;
– изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност)
– се понаша у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама;

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова
1.	**Извођење музике певањем и свирањем**	МК 1.3.2	27	9	18
2.	**Слушање музике и основе музичке писмености**	МК.2.2.1 МК 2.1.2	7	3	4
		укупно:	34	12	22

Начин реализације:
Реализује се кроз усмени и писмени рад у свим наставним темама једном недељно. Како би се постигли постављени циљеви и исходи настава ће се организовати применом метода као што су монолошка, дијалошка, демонстрација, хеуристичка, илустрација. Кроз фронтални, групни и индивидуални облик рада биће примењена аудитивна, визуелна, текстуална визуелна наставна средства, али и музички инструменти.

ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ И ВАЈАЊЕ

Циљ наставе Ликовне културе јесте да подстиче и развија ученичко стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером наставног предмета.
Циљ је да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и уметничку писменост и напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје; да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама; да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију естетичке критеријуме и изграде позитиван однос према уметничком наслеђу свог и других народа.

Задаци :

- ликовно-визуелно описмењавање, развијање креативних способности, припремање за ефикасно и савремено укључивање у рад односно за различита занимања.
- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе ликовне културе сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе предмета ликовна култура буду у пуној мери реализовани;
- развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената;
- стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна и ликовна својства;
- развијање способности ученика за визуелно памћење и повезивање опажених информација као основе за увођење у визуелно мишљење;
- развијање смисла за естетске ликовне и визуелне вредности, које се стичу у настави, а примењују у раду и животу;
- развијање моторичких способности ученика и навике за лепо писање;
- подстицање интересовања стварање и неговање потребе код ученика за посећивањем музеја, изложби, као и за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде;
- стварање услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве;
- омогућавање разумевања и позитивног емоционалног става према вредностима израженим и у делима различитих подручја визуелних уметности;
- развијање способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности.
- формирање навика код ученика за виши ниво културе рада, квалитет производа, културу живота и слободног времена;

Осми разред

Садржај програма

Р. бр. наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	стандарди	број часова по теми	број часова	
				обраде	осталих типова
3.	Графика Пројектна настава • ,,Плакат за школску представу''		12	6	6
4.	Моделовање Пројектна настава • ,,Школско двориште какво желим''		10	4	6
5.	Вајање и сликање Пројектна настава • ,,Рециклажа није гњаважа, рециклажа је забава''		12	4	8

укупно:	34	14	20

Начин реализације часова Цртања, сликања, вајања

Часови **Цртања, сликања, вајања** се одвијају тако што се на почетку године направи план у договору са ученицима које ће теме од понуђених да реализују кроз тимски рад. Свака група у току године треба да реализује један пројекат на тему која их посебно интересује. У пројектима и тимском раду користи се откривачка и проблемска метода уз помоћ којих ученик развија шире димензије своје личности, постепено оспособљавање за самообразовање-ученик треба да има активну улогу у сопственом развоју. Ученици кроз израду задатака на часовима Цртања, сликања, вајања проширују, продубљују и повезују своја знања и умећа која ће им користити даљем животу и раду.

ИЗМЕНЕ КРИТЕРИЈУМА ОЦЕЊИВАЊА

ПРВИ РАЗРЕД

Дигитални свет

тема	стандарди постигнућа/исходи	процењује се:
Дигитално друштво	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – препозна дигиталне уређаје из окружења и именује неке од њих; – наведе неке од животних ситуација у којима дигитални уређаји олакшавају обављање послова; – упореди начине рада и живота људи пре и после појаве дигиталних уређаја; -упореди начине креативног изражавања са дигиталним уређајима и без њих; – користи дигиталне уџбенике за учење (самостално и/или уз помоћ наставника); - упореди дигитални и папирни уџбеник; – упореди традиционалне видове комуникације са комуникацијом посредством дигиталних уређаја; – наведе неке од карактеристика „паметног“ дигиталног уређаја; – наведе на који начин дигитални уређаји могу да допринесу упознавању културне баштине;	Вештине изражавања и саопштавања Разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура. Препознавање дигиталних уређаја,користи и примена.
Безбедно коришћење дигиталних уређаја	наведе основна правила за коришћење дигиталних уређаја како не би угрозио здравље; – наведе неке од здравствених ризика везаних за прекомерно или неправилно коришћење дигиталних уређаја; – доведе у везу начин одлагања електронског отпада са загађењем животне средине; – наброји основне податке о личности; – објасни зашто саопштавање података о личности представља ризично понашање при комуникацији помоћу дигиталних уређаја; – именује особе или институције којима се треба обратити за помоћ у случају контакта са непримереним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин; – наведе основне препоруке за руковање дигиталним уређајем на одговоран начин (примена мера физичке заштите) и објасни зашто је важно примењивати их;	Вештине изражавања и саопштавања Разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура. Познавање правила безбедне употребе рачунара.
Алгоритамски начин размишљања	– анализира једноставан познати поступак/активност и предлаже кораке за његово спровођење; – протумачи симболе познатог/договореног значења и спроведе поступак описан њима; – уочи и исправи грешку у симболима израженом упутству (алгоритму), провери ваљаност свог решења и по потреби га поправи (самостално или сараднички);	Вештине изражавања и саопштавања Разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура. Решавање једноставних логичких задатака и редослед корака.

	– доведе у везу алгоритам и понашање дигиталног уређаја.	Научено повезати са ситуацијама из свакодневног живота које се заснивају на алгоритамском начину мишљења .Практична примена стечених знања и повезивање са реалним животним ситуацијама.

начин оцењивања ученика	динамика
Усмена провера постигнућа	2 пута током школске године
Праћење практичног рада ученика	2 пута током школске године
Оцењивање активности ученика и резултати његовог рада(изложба писаних радова,учешће у дискусији,писање краћих састава,писање домаћих задатака,учешће у групном раду,рад на пројектима,ученички портфолио-збирка одабраних ученикових продуката рада)	на крају 2.полугодишта-развијеност комуникативне способности степен сарадње у групним активностима,ангажовање,презентовање продуката рада

ТРЕЋИ РАЗРЕД

Српски језик

тема	стандарди постигнућа основни ниво	средњи ниво	напредни ниво	процењују се:
КЊИЖЕВНОСТ	1СЈ.1.5.1. препознаје књижевне родове на основу формалних одлика поезије, прозе и драме; 1СЈ.1.5.2. препознаје књижевне врсте (бајку и басну); 1СЈ.1.5.3. одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту; 1СЈ.1.5.4. одређује време и место дешавања радње у књижевноуметничком тексту.	1СЈ.2.5.1. разликује лирску од епске песме; 1СЈ.2.5.2. одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине – пословице, загонетке, брзалице); 1СЈ.2.5.3. препознаје риму, стих и строфу у лирској песми; 1СЈ.2.5.4. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова; и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту; 1СЈ.2.5.5. уочава везе међу догађајима (нпр. одређује редослед догађаја у књижевноуметничком тексту); 1СЈ.2.5.6. разликује приповедање од описивања и дијалога; 1СЈ.2.5.7. разуме фигуративну употребу језика у књижевноуметничком тексту.	1СЈ.3.5.1. тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст; 1СЈ.3.5.2. уочава узрочно-последичне везе међу догађајима у тексту; 1СЈ.3.5.3. тумачи идеје у књижевноуметничком тексту, аргументује их позивајући се на текст.	Вештине изражавања и саопштавања; Разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; Рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; Уметничко изражавање.
ЈЕЗИК	ГРАМАТИКА 1СЈ.1.4.1. препознаје врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе); 1СЈ.1.4.2. препознаје граматичке категорије променљивих речи (род и број заједничких именица); 1СЈ.1.4.3. препознаје врсте реченица по комуникативној	ГРАМАТИКА 1СЈ.2.4.1. одређује врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе); 1СЈ.2.4.2. препознаје подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве);	ГРАМАТИКА 1СЈ.3.4.1. именује врсте и подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве; глаголе); ЛЕКСИКОЛОГИЈА 1СЈ.3.4.4. одређује значења непознатих речи и	Вештине изражавања и саопштавања; Разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; Рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; Уметничко изражавање.

	функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне). ЛЕКСИКОЛОГИЈА 1СЈ.1.4.4. препознаје антонимију; 1СЈ.1.4.5. познаје значења речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневној комуникацији (у кући, школи и сл.).	1СЈ.2.4.3. препознаје лице, род и број личних заменица у номинативу; 1СЈ.2.4.4. препознаје граматичке категорије глагола (лице, број и род) и уме да пребаци глаголе из једног глаголског времена у друго; 1СЈ.2.4.6. одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне); 1СЈ.2.4.7. саставља реченице различите по комуникативној функцији и облику. ЛЕКСИКОЛОГИЈА 1СЈ.2.4.8. препознаје синонимију; 1СЈ.2.4.9. познаје значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектире и сл.) и правилно их употребљава.	фразеологизама на основу ситуације и текста/контекста у којем су употребљени.	
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	ГОВОРНА КУЛТУРА 1СЈ.0.1.1. познаје основна начела вођења разговора: уме да започне разговор, учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје саговорнике; 1СЈ.0.1.2. користи форме учтивог обраћања; 1СЈ.0.1.3. казује текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха, без тзв. „певушења” или „скандирања”; 1СЈ.0.1.4. уме да преприча изабрани наративни или краћи информативни текст на основу	ГОВОРНА КУЛТУРА 1СЈ.0.1.5. уме самостално (својим речима) да описује и да прича на задату тему: држи се теме, јасно структурира казивање (уводни, средишњи и завршни део казивања), добро распоређујући основну информацију и додатне информације; ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ 1СЈ.2.3.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу); 1СЈ.2.3.2. употребљава велико слово приликом писања имена	ГОВОРНА КУЛТУРА 1СЈ.0.1.6. уме на занимљив начин да почне и заврши своје причање; 1СЈ.0.1.7. уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју; 1СЈ.0.1.8. уме да одбрани своју тврдњу или став. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ 1СЈ.3.3.1. пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке конструкције, укључујући и сложене; 1СЈ.3.3.2. јасно	Вештине изражавања и саопштавања; Разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; Рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; Уметничко изражавање.

	претходне израде плана текста и издвајања значајних делова или занимљивих детаља; ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ 1СЈ.1.3.1. пише писаним словима ћирилице; 1СЈ.1.3.2. уме да се потпише; 1СЈ.1.3.3. почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућим интерпункцијским знаком; 1СЈ.1.3.4. употребљава велико слово приликом писања личних имена, назива места (једночланих), назива школе; 1СЈ.1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре; 1СЈ.1.3.6. издваја наслов, углавном се држи теме; 1СЈ.1.3.7. препричава кратак једноставан текст (до 400 речи); 1СЈ.1.3.8. користи скроман фонд речи (у односу на узраст); правилно их употребљава; 1СЈ.1.3.9. пише кратку поруку (о томе куда иде, зашто касни, и сл.); 1СЈ.1.3.10. пише честитку (за Нову годину, рођендан), позивницу (за рођенданску прославу, забаву), разгледницу (са летовања, зимовања, екскурзије). ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊА ПРОЧИТАНОГ 1СЈ.1.2.1. влада основном техником читања ћириличког и латиничког текста; 1СЈ.1.2.2. одговара на једноставна питања у вези са текстом, проналазећи	држава и места и њихових становника; користи наводнике при навођењу туђих речи; правилно пише присвојне придеве (-ов/-ев/-ин,-ски/-чки/-шки); правилно пише гласове ћ, ч, ђ, џ; правилно пише сугласник ј у интервокалској позицији; правилно пише речцу ли и речцу не; употребљава запету при набрајању; 1СЈ.2.3.3. пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи у реченици, типове реченица, дужину реченице...); 1СЈ.2.3.4. држи се теме; излагање организује око основне идеје текста коју поткрепљује одговарајућим детаљима; 1СЈ.2.3.5. језички израз прилагођава комуникативној ситуацији (формалној/неформалној); 1СЈ.2.3.6. саставља кратак наративни текст; 1СЈ.2.3.7. саставља кратак дескриптивни текст; 1СЈ.2.3.8. користи фонд речи примерен узрасту; употребљава синониме (нпр. да избегне понављање); 1СЈ.2.3.9. исправља свој текст (критички чита написано, поправља текст и исправља грешке); 1СЈ.2.3.10. уме да попуни једноставан образац са основним подацима о себи (име, презиме, име родитеља, година рођења, адреса,	структурира текст (уводни, средишњи и завршни део текста); добро распоређује основну информацију и додатне информације унутар текста и пасуса; 1СЈ.3.3.3. прилагођава језичко-стилски израз типу текста; 1СЈ.3.3.4. саставља кратак експозиторни текст; 1СЈ.3.3.5. користи богат фонд речи (у односу на узраст); 1СЈ.3.3.6. издваја пасусе. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊА ПРОЧИТАНОГ 1СЈ.3.2.1. изводи сложеније закључке на основу текста, обједињујући информације из различитих делова дужег текста; 1СЈ.3.2.2. повезује и обједињује информације исказане различитим симболичким системима (нпр. текст, табела, графички приказ); 1СЈ.3.2.3. разликује различита гледишта заступљена у информативном тексту (нпр. мишљење аутора текста и мишљења учесника у догађају); 1СЈ.3.2.4. изводи сложеније закључке на основу текста и издваја делове текста који их поткрепљују; резимира наративни текст; 1СЈ.3.2.5. представља текст у одговарајућој нелинеарној форми (уноси податке из текста у дату табелу или дијаграм); 1СЈ.3.2.6. процењује сврху информативног текста у односу	

	информације експлицитно исказане у једној реченици, пасусу, или у једноставној табели (ко, шта, где, када, колико и сл.); 1CJ.1.2.3. препознаје да ли је тражена информација, која може да буде исказана на различите начине (синонимија, парафраза), садржана у тексту; 1CJ.1.2.4. познаје и користи основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник); 1CJ.1.2.5. одређује основну тему текста; 1CJ.1.2.6. разуме дословно значење текста; 18 1CJ.1.2.7. разликује књижевноуметнички од информативног текста; 1CJ.1.2.8. процењује садржај текста на основу задатог критеријума: да ли мусе допада, да ли му је занимљив; да ли постоји сличност између ликова и ситуација из текста и особа и ситуација које су му познате; издваја речи које су му непознате.	телефон; школа, разред, одељење); 1CJ.2.3.11. пише писмо (приватно) и уме да га адресира. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊА ПРОЧИТАНОГ 1CJ.2.2.1. чита текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха; уме да одреди на ком месту у тексту је пауза, место логичког акцента; који део текста треба прочитати брже, а који спорије; 1CJ.2.2.2. изводи једноставне закључке у вези са текстом, анализирајући и обједињујући информације исказане у различитим деловима текста (у различитим реченицама, пасусима, пољима табеле); 1CJ.2.2.3. раздваја битне од небитних информација; одређује след догађаја у тексту; 1CJ.2.2.4. успоставља везу између информација исказаних у линеарном и нелинеарном тексту (нпр. проналази део/детаљ који је приказан на илустрацији, у табели, или на дијаграму); 1CJ.2.2.5. одређује основни смисао текста и његову намену; 1CJ.2.2.6. препознаје фигуративно значење у тексту; 1CJ.2.2.7. изводи једноставне закључке на основу текста (предвиђа даљи ток радње, објашњава расплет, уочава међусобну повезаност догађаја, на основу поступака	на предвиђену намену (нпр. који од два текста боље описује дату слику, да ли је упутство за (познату) игру потпуно и сл.); 1CJ.3.2.7. објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја предвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста).	

		јунака/актера закључује о њиховим особинама, осећањима, намерама и сл.); 1СЈ.2.2.8. износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/ не допада, због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже/не слаже са поступцима ликова; 1СЈ.2.2.9. издваја делове текста који су му нејасни; 1СЈ.2.2.10. вреднује примереност илустрација које прате текст; наводи разлоге за избор одређене илустрације.		

начин оцењивања ученика	Динамика
Усмена провера постигнућа	**4 пута током године** 1. Оцена – **Књижевност**(тумачење и разумевање текста, књижевни појмови) 2. Оцена – **Књижевност**(изражајно читање драмског текста) 3. Оцена – **Књижевност**(изражајно казивање песама) 4. Оцена – **Језичка култура**-култура говора(препричавање, причање или описивање)
Писмена провера постигнућа	**3 контролна задатка током године** 1. Контролни задатак – **Језик**- (именице, глаголи, придеви, личне заменице, бројеви, реченица, правопис) 2. Контролни задатак - **Језик**-(врсте речи, реченица, управни говор, правопис) 3. Контролни задатак - **Књижевност** (разумевање прочитаног) **3 теста током године** 1. **Иницијални тест**(граматика, правопис, књижевност) 2. **Полугодишњи тест**(граматика, правопис, књижевност) 3. **Годишњи тест**(граматика, правопис, књижевност) **2 писмена задатка током године** (један по полугодишту) 1. Писмени задатак – препричавање или описивање 2. Писмени задатак - причање или описивање **2 диктата** (један по полугодишту) 1. Диктат – употреба великог слова, писање речце ли и не

	2. Диктат – употреба великог слова, писање речце ли и не, писање наводника
Практичан рад	**2 практична рада током године** 1. рад –Врсте речи – цртеж, плакат, модел, макета… 2. рад - Породично стабло – цртеж, плакат, модел, макета…
Оцењивање активности ученика ирезултата његовог рада: -излагање и представљање -учешће у дебати и дискусији -учешће у различитим облицима групног рада -рад на пројектима -оцењивање свески	**1 у току сваког полугодишта**: **Домаћи задаци:** Оцена 5 -Ученик редовно ради све домаће задатке или има до три неурађена домаћа задатка Оцена 4- ученик има 4 до 6 неурађена домаћа задатка Оцена 3- ученик има 7 и више неурађена домаћа задатка Оцена 2-ученик има око једне половине броја задатих домаћих задатака Оцена 1-ученик углавном не доноси домаће задатке **1 у току сваког полугодишта** **Активности на часу:** Оцена 5 - ученик увек узима учешће у решавању задатака; често уочава узрочно – последичне везе и логички повезује наставни садржај. Завршава све обавезе у предвиђеном времену. Редовно доноси прибор и средства за рад. Оцена 4 - ученик често на часовима решава већину задатака самостално, уз повремено усмеравање или мању помоћ наставника. Уме да образложи поступак лика из текста. Углавном завршава све обавезе у предвиђеном времену. Редовно доноси прибор и средства за рад. Оцена 3 - ученик решава већину једноставнијих захтева самостално, али је потребно да га повремено наставник мотивише да одређен број захтева покушава да решава у задатом временском оквиру (на часу); тумачи књижевне текстове уз помоћ наставника. Редовно доноси прибор и средства за рад. Оцена 2 - ученик самостално испуњава најједноставније захтеве. Има већину записа са табле у свескама. Завршава обавезе на часу уз помоћ или подршку наставника. Доноси повремено прибор и средства за рад. Оцена 1 - ученик избегава да испуњава захтеве. Потребна је стална мотивација и помоћ наставника да започне рад на часу. Нема већину записа са часа у предвиђеном времену; свеске, прибор и средства за рад углавном не доноси.

Енглески језик

	стандарди постигнућа/исходи	

тема	основни ниво	средњи ниво	напредни ниво	процењује се:
ШКОЛА	Ученик разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на једноставне информације и непосредно окружење. Разуме кратка, једноставна, разговетно и споро изговорена упутства. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника (нпр. ко је, одакле је, чиме се бави итд.) Поставља и одговара на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања користећи једноставна језичка средства. Ученик познаје изговор фреквентних, понављаних и меморисаних гласова, као и неких најчешћих гласовних група. Правилно записује познату лексику.	Ученик разуме основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама, уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. Разуме краће низове (2–3) упутстава која се тичу његових непосредних потреба (нпр. оријентација у простору, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.), праћена визуелним елементима. Саставља краће текстове о себи, својој породици и непосредном окружењу. Правилно записује фреквентне и увежбане речи, познаје и примењује одређени број основних правописних правила. Ученик познаје једноставне граматичке елементе и конструкције. Правилно записује фреквентне и увежбане речи, познаје и примењује одређени број основних правописних правила. Ученик познаје исправан изговор већине гласова и гласовних група, уз ограничења акценатскоинтонацијске природе.	Ученик разуме основни смисао и главне информације јасно артикулисаних монолошких излагања, прича, презентација и предавања на узрасно адекватне и блиске теме, уз одговарајућу визуелну подршку На основу смисла читавог текста и садржаја појединачних делова открива значења непознатих речи и конструкција. На једноставан начин излаже на задату тему и одговара на питања која се односе на њу. Пише краће текстове од неколико логички повезаних реченица о узрасно релевантним темама (о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота). Ученик углавном правилно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у тежим и неувежбаним комбинацијама гласова, уз поштовање акценатскоинтонацијских правила. Углавном познаје граматичке елементе и конструкције, укључујући и најчешће изузетке. Записује речи и изразе уз минималне ортографске неправилности које не ремете разумевање датог записа; познаје и примењује фреквентна правописна правила.	вештине изражавања и саопштавања разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура рад с подацима и рад на различитим врстама текстова

ЈА И МОЈИ ДРУГОВИ	Ученик разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на једноставне информације и непосредно окружење. Разуме кратка, једноставна, разговетно и споро изговорена упутства. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника (нпр. ко је, одакле је, чиме се бави итд.) Поставља и одговара на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања користећи једноставна језичка средства. Ученик познаје изговор фреквентних, понављаних и меморисаних гласова, као и неких најчешћих гласовних група. Правилно записује познату лексику.	Ученик разуме основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама, уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. Разуме краће низове (2–3) упутстава која се тичу његових непосредних потреба (нпр. оријентација у простору, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.), праћена визуелним елементима. Саставља краће текстове о себи, својој породици и непосредном окружењу. Правилно записује фреквентне и увежбане речи, познаје и примењује одређени број основних правописних правила. Ученик познаје једноставне граматичке елементе и конструкције. Правилно записује фреквентне и увежбане речи, познаје и примењује одређени број основних правописних правила. Ученик познаје исправан изговор већине гласова и гласовних група, уз ограничења акценатскоинтонацијске природе	Ученик разуме основни смисао и главне информације јасно артикулисаних монолошких излагања, прича, презентација и предавања на узрасно адекватне и блиске теме, уз одговарајућу визуелну подршку На основу смисла читавог текста и садржаја појединачних делова открива значења непознатих речи и конструкција. На једноставан начин излаже на задату тему и одговара на питања која се односе на њу. Пише краће текстове од неколико логички повезаних реченица о узрасно релевантним темама (о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота). Ученик углавном правилно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у тежим и неувежбаним комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско-интонацијских правила. Углавном познаје граматичке елементе и конструкције, укључујући и најчешће изузетке.	вештине изражавања и саопштавања разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура рад с подацима и рад на различитим врстама текстова

			Записује речи и изразе уз минималне ортографске неправилности које не ремете разумевање датог записа; познаје и примењује фреквентна правописна правила.	
ПОРОДИЦА И БЛИСКО ОКРУЖЕЊЕ	Ученик разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на једноставне информације и непосредно окружење. Разуме кратка, једноставна, разговетно и споро изговорена упутства. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника (нпр. ко је, одакле је, чиме се бави итд.) Поставља и одговара на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања користећи једноставна језичка средства. Ученик познаје изговор	Ученик разуме основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама, уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. Разуме краће низове (2–3) упутстава која се тичу његових непосредних потреба (нпр. оријентација у простору, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.), праћена визуелним елементима. Саставља краће текстове о себи, својој породици и непосредном окружењу. Правилно записује фреквентне и увежбане речи, познаје и примењује одређени број основних правописних правила. Ученик познаје једноставне граматичке елементе и конструкције. Правилно записује фреквентне и увежбане речи, познаје и примењује одређени број основних правописних правила. Ученик познаје	Ученик разуме основни смисао и главне информације јасно артикулисаних монолошких излагања, прича, презентација и предавања на узрасно адекватне и блиске теме, уз одговарајућу визуелну подршку На основу смисла читавог текста и садржаја појединачних делова открива значења непознатих речи и конструкција. На једноставан начин излаже на задату тему и одговара на питања која се односе на њу. Пише краће текстове од неколико логички повезаних реченица о узрасно релевантним темама (о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота). Ученик углавном правилно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у тежим и неувежбаним комбинацијама гласова, уз	Вештине изражавања и саопштавања Разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура Рад с подацима и рад на различитим врстама текстова

	фреквентних, понављаних и меморисаних гласова, као и неких најчешћих гласовних група. Правилно записује познату лексику.	исправан изговор већине гласова и гласовних група, уз ограничења акценатскоинтонацијске природе	поштовање акценатско-интонацијских правила. Углавном познаје граматичке елементе и конструкције, укључујући и најчешће изузетке. Записује речи и изразе уз минималне ортографске неправилности које не ремете разумевање датог записа; познаје и примењује фреквентна правописна правила.	
ПРАЗНИЦИ	Ученик познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).	Ученик разуме и описује сличности и разлике у свакодневном животу (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).	Ученик разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитим аспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика.	Вештине изражавања и саопштавања Разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура Рад с подацима и рад на различитим врстама текстова
МОЈ ДОМ	Ученик разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на једноставне информације и непосредно окружење. Разуме кратка, једноставна, разговетно и споро изговорена упутства. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања,	Ученик разуме основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама, уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. Разуме краће низове (2–3) упутстава која се тичу његових непосредних потреба (нпр. оријентација у простору, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.), праћена визуелним елементима.	Ученик разуме основни смисао и главне информације јасно артикулисаних монолошких излагања, прича, презентација и предавања на узрасно адекватне и блиске теме, уз одговарајућу визуелну подршку На основу смисла читавог текста и садржаја појединачних делова открива значења непознатих речи и конструкција. На једноставан начин излаже на задату тему и одговара на питања која се односе на њу.	Вештине изражавања и саопштавања Разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура Рад с подацима и рад на различитим врстама текстова

	добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника (нпр. ко је, одакле је, чиме се бави итд.) Поставља и одговара на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања користећи једноставна језичка средства. Ученик познаје изговор фреквентних, понављаних и меморисаних гласова, као и неких најчешћих гласовних група. Правилно записује познату лексику.	Саставља краће текстове о себи, својој породици и непосредном окружењу. Правилно записује фреквентне и увежбане речи, познаје и примењује одређени број основних правописних правила. Ученик познаје једноставне граматичке елементе и конструкције. Правилно записује фреквентне и увежбане речи, познаје и примењује одређени број основних правописних правила. Ученик познаје исправан изговор већине гласова и гласовних група, уз ограничења акценатскоинтонацијске природе	Пише краће текстове од неколико логички повезаних реченица о узрасно релевантним темама (о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота). Ученик углавном правилно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у тежим и неувежбаним комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско-интонацијских правила. Углавном познаје граматичке елементе и конструкције, укључујући и најчешће изузетке. Записује речи и изразе уз минималне ортографске неправилности које не ремете разумевање датог записа; познаје и примењује фреквентна правописна правила.	
ИСХРАНА	Ученик разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на једноставне информације и непосредно окружење. Разуме кратка, једноставна, разговетно и споро изговорена упутства.	Ученик разуме основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама, уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. Разуме краће низове (2–3) упутстава која се тичу његових непосредних потреба (нпр.	Ученик разуме основни смисао и главне информације јасно артикулисаних монолошких излагања, прича, презентација и предавања на узрасно адекватне и блиске теме, уз одговарајућу визуелну подршку На основу смисла читавог текста и садржаја појединачних делова открива	Вештине изражавања и саопштавања Разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура Рад с подацима и рад на различитим врстама текстова

	Успоставља и одржава друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника (нпр. ко је, одакле је, чиме се бави итд.) Поставља и одговара на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања користећи једноставна језичка средства. Ученик познаје изговор фреквентних, понављаних и меморисаних гласова, као и неких најчешћих гласовних група. Правилно записује познату лексику.	оријентација у простору, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.), праћена визуелним елементима. Саставља краће текстове о себи, својој породици и непосредном окружењу. Правилно записује фреквентне и увежбане речи, познаје и примењује одређени број основних правописних правила. Ученик познаје једноставне граматичке елементе и конструкције. Правилно записује фреквентне и увежбане речи, познаје и примењује одређени број основних правописних правила. Ученик познаје исправан изговор већине гласова и гласовних група, уз ограничења акценатскоинтонацијске природе	значења непознатих речи и конструкција. На једноставан начин излаже на задату тему и одговара на питања која се односе на њу. Пише краће текстове од неколико логички повезаних реченица о узрасно релевантним темама (о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота). Ученик углавном правилно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у тежим и неувежбаним комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско-интонацијских правила. Углавном познаје граматичке елементе и конструкције, укључујући и најчешће изузетке. Записује речи и изразе уз минималне ортографске неправилности које не ремете разумевање датог записа; познаје и примењује фреквентна правописна правила.	
ОДЕЋА	Ученик разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на	Ученик разуме основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама, уз	Ученик разуме основни смисао и главне информације јасно артикулисаних монолошких излагања, прича, презентација и предавања на узрасно	Вештине изражавања и саопштавања Разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура Рад с

	једноставне информације и непосредно окружење. Разуме кратка, једноставна, разговетно и споро изговорена упутства. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника (нпр. ко је, одакле је, чиме се бави итд.) Поставља и одговара на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања користећи једноставна језичка средства. Ученик познаје изговор фреквентних, понављаних и меморисаних гласова, као и неких најчешћих гласовних група. Правилно записује познату лексику.	одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. Разуме краће низове (2–3) упутстава која се тичу његових непосредних потреба (нпр. оријентација у простору, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.), праћена визуелним елементима. Саставља краће текстове о себи, својој породици и непосредном окружењу. Правилно записује фреквентне и увежбане речи, познаје и примењује одређени број основних правописних правила. Ученик познаје једноставне граматичке елементе и конструкције. Правилно записује фреквентне и увежбане речи, познаје и примењује одређени број основних правописних правила. Ученик познаје исправан изговор већине гласова и гласовних група, уз ограничења акценатскоинтонацијске природе	адекватне и блиске теме, уз одговарајућу визуелну подршку На основу смисла читавог текста и садржаја појединачних делова открива значења непознатих речи и конструкција. На једноставан начин излаже на задату тему и одговара на питања која се односе на њу. Пише краће текстове од неколико логички повезаних реченица о узрасно релевантним темама (о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота). Ученик углавном правилно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у тежим и неувежбаним комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско-интонацијских правила. Углавном познаје граматичке елементе и конструкције, укључујући и најчешће изузетке. Записује речи и изразе уз минималне ортографске неправилности које не ремете разумевање датог записа; познаје и примењује фреквентна правописна правила.	подацима и рад на различитим врстама текстова

ОКРУЖЕЊЕ	Ученик разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на једноставне информације и непосредно окружење. Разуме кратка, једноставна, разговетно и споро изговорена упутства. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника (нпр. ко је, одакле је, чиме се бави итд.) Поставља и одговара на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања користећи једноставна језичка средства. Ученик познаје изговор фреквентних, понављаних и меморисаних гласова, као и неких најчешћих гласовних група. Правилно записује познату лексику.	Ученик разуме основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама, уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. Разуме краће низове (2–3) упутстава која се тичу његових непосредних потреба (нпр. оријентација у простору, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.), праћена визуелним елементима. Саставља краће текстове о себи, својој породици и непосредном окружењу. Правилно записује фреквентне и увежбане речи, познаје и примењује одређени број основних правописних правила. Ученик познаје једноставне граматичке елементе и конструкције. Правилно записује фреквентне и увежбане речи, познаје и примењује одређени број основних правописних правила. Ученик познаје исправан изговор већине гласова и гласовних група, уз ограничења акценатскоинтонацијске природе	Ученик разуме основни смисао и главне информације јасно артикулисаних монолошких излагања, прича, презентација и предавања на узрасно адекватне и блиске теме, уз одговарајућу визуелну подршку На основу смисла читавог текста и садржаја појединачних делова открива значења непознатих речи и конструкција. На једноставан начин излаже на задату тему и одговара на питања која се односе на њу. Пише краће текстове од неколико логички повезаних реченица о узрасно релевантним темама (о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота). Ученик углавном правилно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у тежим и неувежбаним комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско-интонацијских правила. Углавном познаје граматичке елементе и конструкције, укључујући и најчешће изузетке. Записује речи и изразе уз минималне ортографске	Вештине изражавања и саопштавања Разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура Рад с подацима и рад на различитим врстама текстова

			неправилности које не ремете разумевање датог записа; познаје и примењује фреквентна правописна правила.	
ПЕРИОДИЗАЦ ИЈА ВРЕМЕНА	Ученик разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на једноставне информације и непосредно окружење. Разуме кратка, једноставна, разговетно и споро изговорена упутства. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника (нпр. ко је, одакле је, чиме се бави итд.) Поставља и одговара на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања користећи једноставна језичка средства. Ученик познаје изговор фреквентних, понављаних и меморисаних гласова, као и	Ученик разуме основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама, уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. Разуме краће низове (2–3) упутстава која се тичу његових непосредних потреба (нпр. оријентација у простору, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.), праћена визуелним елементима. Саставља краће текстове о себи, својој породици и непосредном окружењу. Правилно записује фреквентне и увежбане речи, познаје и примењује одређени број основних правописних правила. Ученик познаје једноставне граматичке елементе и конструкције. Правилно записује фреквентне и увежбане речи, познаје и примењује одређени број основних правописних правила. Ученик познаје исправан изговор већине гласова и	Ученик разуме основни смисао и главне информације јасно артикулисаних монолошких излагања, прича, презентација и предавања на узрасно адекватне и блиске теме, уз одговарајућу визуелну подршку На основу смисла читавог текста и садржаја појединачних делова открива значења непознатих речи и конструкција. На једноставан начин излаже на задату тему и одговара на питања која се односе на њу. Пише краће текстове од неколико логички повезаних реченица о узрасно релевантним темама (о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота). Ученик углавном правилно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у тежим и неувежбаним комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско-интонацијских правила.	Вештине изражавања и саопштавања Разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура Рад с подацима и рад на различитим врстама текстова

	неких најчешћих гласовних група. Правилно записује познату лексику.	гласовних група, уз ограничења акценатскоинтонацијске природе	Углавном познаје граматичке елементе и конструкције, укључујући и најчешће изузетке. Записује речи и изразе уз минималне ортографске неправилности које не ремете разумевање датог записа; познаје и примењује фреквентна правописна правила.	
АЛФАБЕТ	Ученик репознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну). Правилно записује познату лексику.	Ученик препознаје и разумљиво изговара већину гласова и гласовних група, уз одређена прозодијска ограничења (акценти, интонација, дужина). Правилно записује фреквентне и увежбане речи, познаје и примењује одређени број основних правописних правила.	Ученик улавном коректно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у тежим комбинацијама гласова, уз поштовање акцентаско-интонацијских правила или уз мање неправилности које не угрожавају разумевање поруке коју жели да саопшти. Записује речи и изразе уз минималне ортографске неправилности које не ремете разумевање датог записа; познаје и примењује фреквентна правописна правила.	Вештине изражавања и саопштавања Разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура Рад с подацима и рад на различитим врстама текстова

начин оцењивања ученика	динамика
Усмена провера постигнућа	Четири пута током школске године тј. два пута у полугодишту Прва оцена обухвата тематске целине: Hello! What’s this? Playtime! This is my nose!

	Друга оцена обухвата тематске целине: He’s a hero! Where’s the ball? Billy’s teddy! Are these his trousers?
	Трећа оцена обухвата тематске целине: Where’s Grandma? Lunchtime! A new friend! I like monkeys! Четврта оцена обухвата тематске целине: Dinnertime! Tidy up! Action Boy can run! Let’s play ball!
Писмена провера постигнућа	2 контролна задатка током школске године 1. контролни задатак обухвата тематске целине: Hello! What’s this? Playtime! This is my nose! He’s a hero! Where’s the ball? Billy’s teddy! Are these his trousers? 2. контролни задатак обухвата тематске целине: Where’s Grandma? Lunchtime! A new friend! I like monkeys! Dinnertime! Tidy up! Action Boy can run! Let’s play ball! 2 диктата током школске године диктат: реализује се након тематске целине: He’s a hero! диктат: реализује се након тематске целине: I like monkeys!

Оцењивање активности ученика и резултата његовог рада, у које спадају:рад и залагање на часу, писање домаћих задатака, учешће у различитим облицима групног рада ...	Домаћи задатак Једна оцена у току сваког полугодишта: Оцена 5-Ученик редовно ради све домаће задатке Оцена 4- ученик има 3 неурађена домаћа задатка Оцена 3- ученик има 4 и више од 4 неурађена домаћа задатка Оцена 2-ученик има око једне половине броја задатих домаћих задатака Оцена 1-ученик углавном не доноси домаће задатке Активност на часу: Три убележене изузетне активности ученика на часу током полугодишта биће оцењене оценом (5). Пројекат: Уколико ученик успешно и самостално презентује, без читања, припремљени пројекат по задатим критеријумима добија оцену (5). Уколико чита, добија + за уложени труд чиме ће му бити дат подстицај приликом закључивања оцена.

Ликовна култура

тема	Стандарди постигнућа Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво	процењујусе:
МАТЕРИЈАЛИ	/	/	/	• Вештине изражавања и саопштавања; • Разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; • Уметничко изражавање; • Индивидуално напредовање у односу на сопствена претходна постигнућа, могућности и ангажовање ученика у наставном процесу;
СПОРАЗУМЕВАЊЕ	/	/	/	• Вештине изражавања и саопштавања; • Разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; • Уметничко изражавање; • Индивидуално напредовање у односу на сопствена претходна постигнућа, могућности и ангажовање ученика у наставном процесу;
	/	/	/	• Вештине изражавања и саопштавања;

КОМПОЗИЦИЈА				• Разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; • Уметничко изражавање; • Индивидуално напредовање у односу на сопствена претходна постигнућа, могућности и ангажовање ученика у наставном процесу;
ПРОСТОР	/	/	/	• Вештине изражавања и саопштавања; • Разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; • Уметничко изражавање; • Индивидуално напредовање у односу на сопствена претходна постигнућа, могућности и ангажовање ученика у наставном процесу;

начиноцењивањаученика	Динамика
Усменапроверапостигнућа	/
Писменапроверапостигнућа	/
Практичан рад	**4 пута у току полугодишта** 1. Оцена: Материјали/Материјали за обликовање; Мењамо и завршавамо започети облик /(IX) 2. Оцена: Материјали/Топле и хладне боје; Сликање без четкице (отискивање); Ликовне игре различитим материјалима / (X) 3. Оцена: Композиција и покрет/Композиција линија, боја и облика (XI) 4. Оцена: Композиција и покрет/Симетрија; Понављање елемената; Орнамент (XII, I) 5. Оцена: Споразумевање/Ликовна прича (II) 6. Оцена: Споразумевање/Обавештење; Плакат; Реклама (II,III) 7. Оцена: Простор/Маса и простор (IV,V) 8. Оцена: Простор/ Облици у простору (V,VI)
Оцењивањеактивностиученика и резултатињеговограда	1 у току полугодишта- редовно доношење прибора за рад, завршавање радова на време

(писањедомаћихзадатака,учешће у групномраду,ученичкипортфолио – збиркаодабранихучениковихпродукатарада)	Активност ученика: 1 у току полугодишта Одличан 5: током полугодишта ученик завршава радове на часу, редовно доноси прописани прибор и радне материјале; Врло добар 4: током полугодишта ученик није завршио 4рада за време часа, углавном редовно доноси прописани прибор и радне материјале; Добар 3: током полугодишта ученик није завршио 5 и вишерадова, углавном доноси прописани прибор и радне материјале; Довољан 2: током полугодишта ученик није завршио 6 и више радова, ретко доноси прописани прибор и радне материјале; Недовољан 1: током полугодишта ученик углавном не завршава радове, ретко или уопште не доноси прописани прибор и радне материјале.

Музичка култура

тема	Стандарди постигнућа Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво	процењујусе:
МАТЕРИЈАЛИ	/	/	/	• Вештинеизражавања и саопштавања; • Разумевање, примена и вредновањенаученихпоступака и процедура; • Рад с подацима и раднаразличитимврстаматекстова; • Уметничкоизражавање; • Индивидуалнонапредовање у односунасопственапретходнапостигнућа, могућности и ангажовањеученика у наставномпроцесу;

СПОРАЗУМЕВАЊЕ	/	/	/	• Вештине изражавања и саопштавања; • Разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; • Рад с подацима и рад на различитим врстама текстова; • Уметничко изражавање; • Индивидуално напредовање у односу на сопствена претходна постигнућа, могућности и ангажовање ученика у наставном процесу;
КОМПОЗИЦИЈА	/	/	/	• Вештине изражавања и саопштавања; • Разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; • Рад с подацима и рад на различитим врстама текстова; • Уметничко изражавање; • Индивидуално напредовање у односу на сопствена претходна постигнућа, могућности и ангажовање ученика у наставном процесу;
ПРОСТОР	/	/	/	• Вештинеизражавања и саопштавања; • Разумевање, примена и вредновањенаученихпоступака и процедура; • Рад с подацима и раднаразличитимврстаматекстова; • Уметничкоизражавање; • Индивидуалнонапредовање у односунасопственапретходнапостигнућа, могућности и ангажовањеученика у наставном процесу;

начиноцењивањаученика	Динамика
Усмена провера постигнућа	**4 пута током школскегодине/Једном у току класификационог периода** 1. Оцена: Извођење музике/Певање песме; Тактирање у 2/4 такту (IX, X)

	2. Оцена: Извођење музике/ Елементи музичког писма; (XI, XII, I) 3. Оцена: Музичко стваралаштво/Стварање једноставне ритмичке (мелодијске) пратње; Музичка допунаљка или импрвизација (II, III) 4. Оцена: Слушање музике/Препознавање слушаних композиција (IV, V,VI)
Писмена провера постигнућа	/
Практичан рад	/
Оцењивањеактивностиученика и резултатињеговограда (писањедомаћихзадатака,учешће у групномраду,ученичкипортфолио – збиркаодабранихучениковихпродукатарада)	1 у току полугодишта(X-II, III-VI): Активност на часу- најмање 4 убележене изузетне активности ученика на часовима током полугодишта биће оцењене оценом 5.

Природа и друштво

тема	Стандарди постигнућа Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво	процењујусе:
Природа, човек, друштво	-зна које друштвене групе постоје и ко су њихови чланови -зна основна правила понашања у породици, школи и насељу -зна које људске делатности постоје и њихову улогу -зна који су главни извори опасности по здравље и живот људи и основне мере заштите -зна поступке за очување и унапређивање људског здравља -зна основне облике рељефа и површинских вода -зна основне типове насеља и	- зна које су улоге различитих друштвених група и њихових чланова -зна која су права и обавезе чланова у различитим друштвеним групама -разуме повезаност и међузависност различитих људских делатности -препознаје и именује облике рељефа и површинских вода у свом месту и у околини -зна основне одлике рељефа и вода у држави Србији -разуме повезаност природно-географских фактора-рељефа,	-разуме заједничке карактеристике друштвених група и разлике међу њима -разуме да се права и обавезе чланова друштвених група међусобно допуњују -разуме повезаност живе и неживе природе на мање очигледним примерима -разуме функционалну повезаност различитих делова тела живих бића - разуме како загревање и хлађење воде и ваздуха	Вештинеизражавања и саопштавања; Разумевање, примена и вредновањенаученихпоступака и процедура; Радсаподацима и раднаразличитимврстаматекстоваВештинеруковањаприбором,алатом и технологијама и извођењераднихзадатака

	њихове карактеристике -прави разлику између природе и производа људског рада - зна основна својства воде, ваздуха -зна ко и шта чини живу и неживу природу -зна заједничке карактеристике живих бића -уме да класификује жива бића према једном од следећих критеријума: изгледу, начину исхране, кретања и размножавања -препознаје и именује делове тела живих бића -разликује станишта према условима живота и живим бићима у њима - разликује повољно и неповољно деловање човека по очување природе	воде, климе-и делатности људи -разуме повезаност живе и неживе природе на очигледним примерима -зна сложенија својства воде и ваздуха: агрегатно стање и кретање -зна да су различита својства воде, ваздуха и земљишта последица њиховог различитог састава; -разуме повезаност живе и неживе природе на очигледним примерима; -зна основне разлике између биљака, животиња и људи -примењује вишеструке критеријуме класификације живих бића -зна улогу основних делова живих бића -разуме повезаност услова живота и живих бића у станишту -разуме међусобну зависност живих бића у животној заједници -зна шта је добробит животиња и поступке којима се она штити -зна основне мере заштите живе и неживе природе као природних ресурса -зна шта је добробит животиња и поступке којима се она штити	утичу на појаве у природи	

Оријентација у простору и времену	-зна помоћу чега се људи оријентишу у простору: лева и десна страна, стране света, адреса, карактеристични објекти -уме да одреди стране света помоћу Сунца -зна јединице за мерење времена: дан, недеља, месец, година, деценија и век	-уме да пронађе тражене улице и објекте на плану насеља - уме да пронађе основне информације на географској карти Србије: највећа и најважнија насеља, облике рељефа и површинских вода - уме да пронађе и упише тражене информације на ленти времена	- уме да чита географску карту примењујући знања о странама света и значењу картографских знакова	Вештинеизражавања и саопштавања; Разумевање, примена и вредновањенаученихпоступака и процедура; Радсаподацима и раднаразличитимврстаматекстоваВештинеруковањаприбором,алатом и технологијама и извођењераднихзадатака
Прошлост	- зна најважније догађаје, појаве и личности из прошлости -зна основне информације о начину живота људи у прошлости -зна шта су историјски извори и именује их	-уочава сличности и разлике између начина живота некад и сад - зна редослед којим су се јављали важни историјски догађаји, појаве и личности - препознаје на основу карактеристичних историјских извора о ком историјском периоду или личности је реч		Вештинеизражавања и саопштавања; Разумевање, примена и вредновањенаученихпоступака и процедура; Радсаподацима и раднаразличитимврстаматекстоваВештинеруковањаприбором,алатом и технологијама и извођењераднихзадатака
Кретање	-уме да препозна кретање тела у различитим појавама	-зна да кретање тела зависи од силе која на њега делује, врсте подлоге и облика тела -зна да се светлост креће праволинијски		Вештинеизражавања и саопштавања; Разумевање, примена и вредновањенаученихпоступака и процедура; Радсаподацима и раднаразличитимврстаматекстоваВештинеруковањаприбором,алатом и технологијама и извођењераднихзадатака

Материјали	-зна основна својства материјала: тврдоћа, еластичност, густина, растворљивост, провидност, намагнетисаност -зна да својства материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу -зна промене материјала које настају због промене температуре, услед механичког утицаја и деловања воде и ваздуха	-разликује материјале који су добри проводници топлоте - зна да топлотна и проводљивост материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу -разликује повратне и неповратне промене материјала -разликује промене материјала при којима настају други материјали од оних промена материјала при којима не настају други материјали	-примењује знање о променама материјала за објашњење појава у свом окружењу	Вештинеизражавања и саопштавања; Разумевање, примена и вредновањенаученихпоступака и процедура; Радсаподацима и раднаразличитимврстаматекстоваВештинеруковањаприбором,алатом и технологијама и извођењераднихзадатака

начин оцењивања ученика	Динамика
Усмена провера постигнућа	4 пута током године/Једном у току класификационог периода Оцена –Природа, човек друштво/Пророда и друштво мога краја (IX и Хмесец) Оцена –Природа, човек друштво/Услови за живот у мом крају (XI, XII, I месец) Оцена – Оријентација у простору и времену/Прошлост (I, II, III, IV месец) Оцена – Кретање/Материјали (IV, V, VI месец)
Писмена провера постигнућа	пута током године/Једном у току класификационог периода Оцена –Природа, човек друштво/Пророда и друштво мога краја (X месец) Оцена –Природа, човек друштво/Услови за живот у мом крају (XII месец) Оцена – Оријентација у простору и времену/Прошлост (III месец) Оцена – Кретање/Материјали (V месец)

Практичан рад	2 у току школске године/једном у току полугодишта – Модел рељефа- у оквиру тематске целине „Природа, човек, друштво“ (IX, X месец) -Од старог ново/Рециклажом чувамо природу- у оквиру тематске целине „Материјали“ (VI месец)
Оцењивањеактивностиученикаирезултатањеговог рада: -излагање и представљање -учешће у дебати и дискусији -учешће у различитимоблицимагрупног рада -раднапројектима -оцењивањесвески	Домаћи задаци- једном у току полугодишта (у I и VI месецу): -током полугодишта ученик није урадио 2 домаћа задатка, редовно доноси прописани прибор и радне материјале –добија оцену (5) -током полугодишта ученик није урадио 3 или 4 домаћа задатка, редовно доноси прописани прибор и радне материјале- добија оцену (4) -током полугодишта ученик није урадио 5 или 6 домаћих задатака, углавном редовно доноси прописани прибор и радне материјале-добија оцену (3) -током полугодишта ученик није урадио 7 или 8 домаћих задатака често не доноси прописани прибор и радне материјале-добија оцену (2) -током полугодишта ученик није урадио више од 8 домаћих задатака, не доноси прописани прибор и радне материјале-добија оцену (1) Активност на часу- једном у току полугодишта: Оцена 5- ученикна сваком часу узима учешће у дискусији; задатке на часу решава самостално; стрљиво прати излгања других ученика; поштује ауторитет наставника и личност других ученика; има уредно написане све записе са табле у свесци; завршава све обавезе у предвиђеном времену. Оцена 4- ученик често на часу узима учешће у дискусији; већину задатака на часу решава самостално; стрљиво прати излгања других ученика; поштује ауторитет наставника и личност других ученика; има све записе са табле у свесци; углавном завршава све обавезе у предвиђеном времену. Оцена 3- ученик повремено на часу узима учешће у дискусији; решава већину једноставнијих задатака самостално, али је потребно да га повремено наставник мотивише да одређен број захтева покушава да решава у задатом временском оквиру (на часу); поштује ауторитет наставника и личност других ученика; већину записа са табле има уредно записане у свесци. Оцена 2- ученик ретко на часу узима учешће у дискусији; самостално испуњава најједноставније захтеве; има већину записа са табле у свесци; завршава обавезе на часу уз помоћ или подршку наставника; углавном поштује ауторитет наставника и личност других ученика. Оцена 1 – ученик не узима учешће у дискусији на часу; избегава да испуњава захтеве; потребна је стална мотивација и помоћ наставника да започне рад на часу; нема већину записа са часа; не поштује ауторитет наставника у друге ученике у одељењу.

Математика

тема	стандарди постигнућа основни ниво	средњи ниво	напредни ниво	процењују се:
БРОЈЕВИ- БЛОК БРОЈЕВА ДО 1000	1 МА.1.1.1. зна да прочита и запише дати број, уме да упореди бројеве по величини и да прикаже број на датој бројевној полуправој 1МА.1.1.2. рачуна вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у оквиру прве хиљаде 1МА.1.1.3. множи и дели без остатка (троцифрене бројеве једноцифреним) у оквиру прве хиљаде 1МА.1.1.4. уме да на основу текста правилно постави израз са једном рачунском операцијом 1МА.1.1.5. уме да решава једноставне једначине у оквиру прве хиљаде 1МА.1.3.1. уме да прочита и формално запише разломак ($n \leq 10$) и препозна његов n	1МА.2.1.1. уме да примени својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број) и разуме декадни бројни систем 1МА.2.1.2. уме да одреди десетицу, стотину и хиљаду најближу датом броју 1МА.2.1.3. сабира и одузима, рачуна вредност израза 1МА.2.1.4. рачуна вредност израза с највише две операције 1МА.2.1.5. уме да решава једначине 1МА.2.3.1. уме да препозна разломак ($b \leq 10, a < b$) када је графички приказан на *b фигури* подељеној на b делова 1МА.2.3.2. уме да израчуна n-ти део неке целине и обрнуто,	1МА.3.1.1. уме да примени својства природних бројева у решавању проблемских задатака 1МА.3.1.2. зна својства операција сабирања и одузимања и уме да их примени. 1МА.3.1.3. уме да израчуна бројевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет 1МА.3.1.4. уме да решава сложеније проблемске задатке дате у текстуалној форми 1МА.3.1.5. уме да одреди решења неједначине са једном операцијом 1МА.3.3.1. уме да прочита, формално запише и графички прикаже разломак b ($b \leq 10, a < b$) a 1МА.3.3.2. зна да израчуна део ($b \leq 10, a < b$) неке целине и користи то у задацима	Вештине изражавања и саопштавања; -Разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; -Рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; -Решавање једноставнијих и сложенијих проблема

	графички приказ 1МА.1.3.2. уме да израчуна половину, четвртину и десетину неке целине	упоређује разломке 1 облика ($n \leq 10$) n		
ГЕОМЕТРИЈСКЕ ФИГУРЕ И ЊИХОВИ МЕЂУСОБНИ ОДНОСИ	1МА.1.2.1. уме да именује геометријске објекте у равни (квадрат, круг, троугао, правоугаоник, тачка, дуж, права, полуправа и угао) и уочава међусобне односе два геометријска објекта у равни (паралелност, нормалност, припадност) 1МА.1.2.2. зна јединице за мерење дужине и њихове односе 1МА.1.2.3. користи поступак мерења дужине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица 1МА.1.2.4. користи поступак мерења површине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица	1МА.2.2.1. уочава међусобне односе геометријских објеката у равни 1МА.2.2.2. претвара јединице за мерење дужине 1МА.2.2.4. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника када су подаци дати у истим мерним јединицама 1МА.2.2.5. уме да израчуна површину квадрата и правоугаоника када су подаци дати у истим мерним јединицама	1МА.3.2.2. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника 1МА.3.2.3. уме да израчуна површину квадрата и правоугаоника 1МА.3.2.4. уме да израчуна обим и површину сложених фигуру равни када су подаци дати у истим мерним јединицама	Вештине изражавања и саопштавања; -Разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; -Рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; -Решавање једноставнијих проблема
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	1МА.1.2.2. зна јединице за мерење дужине и њихове	1МА.2.2.2. претвара јединице за мерење	1МА.3.4.2. претвара	Вештине изражавања и саопштавања;

	односе 1МА.1.2.3. користи поступак мерења дужине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица 1МА.1.2.4. користи поступак мерења површине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица 1МА.1.4.2. зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате запремине течности (l, dl, ml) 1МА.1.4.3. зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате масе (g, kg, t) 1МА.1.4.4. уме да чита једноставније графиконе, табеле и дијаграме	дужине 1МА.2.4.2. зна јединице за време (секунда, минут, сат, дан, месец, година) и уме да претвара веће у мање и пореди временске интервале у једноставним ситуацијама 1МА.2.4.3. претвара јединице за мерење запремине течности из већих у мање 1МА.2.4.4. претвара јединице за мерење масе из већих у мање	јединице за мерење запремине течности 1МА.3.4.3. претвара јединице за мерење масе	-Разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; -Рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; -Решавање једноставнијих и слож. пробл.

начин оцењивања ученика	Динамика
Усмена провера постигнућа	4 пута током године 1. оцена –Природни бројеви до 1000 (IX,X) 2. оцена – Природни бројеви до 1000 –Множење троцифреног броја једноцифреним бројем (I,II-VI)

	3.оцена - Природни бројеви до 1000- Дељење троцифреног броја једноцифреним бројем (II,III-VI) 4.оцена - Природни бројеви до 1000 – Једначине Редослед рачунских операција (IV,V-VI)
Писмена провера постигнућа	контролни задатак – 6 пута у току школске године 1.оцена – Сабирање и одузимање троцифрених бројева (X-XI) 2. оцена – Једначине и неједначине; Римске цифре (XI, XII) 3. оцена – Праве, углови, круг и кружница (XI- II) 4. оцена - Природни бројеви до 1000- Множење и дељење троцифреног броја једноцифреним бројем (III- IV) 5. оцена – Мерење и мере, Геометријски облици (IV-V) 6. оцена - Природни бројеви до 1000- Редослед рачунских операција; Разломци(V) 7.оцена- Бројеви-Геометрија-Мерење и мере-Годишња провера знања(V-VI)
Практичан рад	1 у току школске године 1. рад – израда геометријске фигуре по избору ученика (I-VI)
Оцењивање активности ученика и резултата његовог рада: -излагање и представљање -писано и графичко изражавање- различити начини решавања проблема -учешће у дискусији -учешће у различитим облицима групног рада, у пару -рад на пројектима или посебним задацима -оцењивање свески	1 пута у току сваког полугодишта (XII-I, V-VI): Домаћи задаци: Оцена 5-Ученик редовно ради све домаће задатке , а може да има 3 неурађена домаћа задатка Оцена 4- ученик има највише до 6 неурађених домаћих задатака Оцена 3- ученик има највише до 9 неурађених домаћих задатака Оцена 2- ученик има око једне половине броја задатих домаћих задатака Оцена 1-ученик углавном не доноси домаће задатке 2 пута у току сваког полугодишта(XII-I, V-VI): Активност на часу: Оцена 5- ученик увек узима учешће у решавњу математичких проблема; често на часовима решава сложеније задатке самостално; тачно и прецизно користи математичку терминологију приликом исказивања математичких законитости и приликом објашњења решења задатка; самостално уме да састави текст сложеног задатка на различите начине; уочава различите начине решавања једног задатка; тражи и уме да нађе сва решења или већину решења задатка(ако постоје); уочава и уме да исправи грешке у изради задатака или материјалне грешке у уџбенику; Завршава све обавезе у предвиђеном времену.Редовно доноси прописани прибор и радне материјале. Оцена 4- ученик често на часовима решава већину сложенијих задатака самостално; користи математичку терминологију уз повремено усмеравање или мању помоћ наставника; уме да образложи поступак рада задатка јасно; покушава да решава задатке на другачије начине, истражује различите путеве решавања задатака; уме да уочи и отклони грешку у решавању

	задатка. Углавном завршава све обавезе у предвиђеном времену. Редовно доноси прописани прибор и радне материјале. Оцена 3- ученик решава већину једноставнијих задатака самостално, али је потребно да га повремено наставник мотивише да одређен број задатака покушава да решава у задатом временском оквиру (на часу);користи математичку терминологију уз помоћ наставника. Редовно доноси прописани прибор и радне материјале и има скоро све записе са табле. Оцена 2- ученик самостално ради најједноставније задатке. Има већину записа са табле у свескама. Завршава обавезе на часу уз помоћ или подршку наставника. Доноси повремено прибор и материјале за рад. Оцена 1-ученик избегава да ради задатке. Потребна је стална мотивација и помоћ наставника да започне рад на часу. Нема већину записа са часа у предвиђеном времену; свеске ,прибор и материјале за рад углавном не доноси.

Пројектна настава

тема	**стандардипостигнућа** основниниво	средњиниво	напредниниво	**процењујусе:**
„Занимања људи“				Вештинеизражавања и саопштавања; Разумевање, примена и вредновањенаученихпоступака и процедура; Радсаподацима и раднаразличитимврстаматекстоваВештинеруковањаприбором,алатом и технологијама и извођењераднихзадатака; Редовност у похађањунаставе,заинтересованост и активноукључивање у процеснаставе.
„Клуб љубитеља књиге“				Вештинеизражавања и саопштавања; Разумевање, примена и вредновањенаученихпоступака и процедура; Радсаподацима и раднаразличитимврстаматекстоваВештинеруковањаприбором,алатом и технологијама и извођењераднихзадатака;

				Редовност у похађањунаставе,заинтересованост и активноукључивање у процеснаставе.
„У биљном и животињском царсту“				Вештинеизражавања и саопштавања; Разумевање, примена и вредновањенаученихпоступака и процедура; Радсаподацима и раднаразличитимврстаматекстоваВештинеруковањаприбором,алатом и технологијама и извођењераднихзадатака; Редовност у похађањунаставе,заинтересованост и активноукључивање у процеснаставе.
„Београд, мој град“				Вештинеизражавања и саопштавања; Разумевање, примена и вредновањенаученихпоступака и процедура; Радсаподацима и раднаразличитимврстаматекстоваВештинеруковањаприбором,алатом и технологијама и извођењераднихзадатака; Редовност у похађањунаставе,заинтересованост и активноукључивање у процеснаставе.

начиноцењивањаученика	Динамика
Усмена провера постигнућа	/
Писме напрове рапостигнућа	/
Практичан рад	2 у току полугодишта- Израда и презентовање заједничког пројекта (X, I , IV и VI месец)
Оцењивањеактивностиученикаирезултатањеговог рада: -излагање и представљање -учешће у дебати и дискусији -учешће у различитимоблицимагрупног рада -раднапројектима -оцењивањесвески	*једном у току класификационог периода (XI, I, IV и VI месец) **Истичесе** : ученик активно учествује у процесу реализације пројекта; износи своје мишљење, поштује правила понашања и активно учествује у процесу наставе; **Добар**: ученик повремено учествује у процесу реализације пројекта; уз подстицај износи своје мишљење, делимично поштује правила понашања и повремено учествује у процесу наставе;

	Задовољава: ученик ретко учествује у процесу реализације пројекта; уз већи подстицај износи своје мишљење, делимично поштује правила понашања и уз већи подстицај учествује у процесу наставе;

Физичко и здравствено васпитање

тема	стандардипостигнућа Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво	процењујусе:
МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ * Атлетика *Спортска гимнастика * Основе тимских, спортских и елементарних игара * Плес и ритимика * Полигони				Вештинеизражавања и саопштавања; Разумевање, примена и вредновањенаученихпоступака и процедура; Уметничкоизражавање Индивидуалнонапредовање у односунасопственапретходнапостигнућа, могућности и ангажовањеученика у наставномпроцесу;
ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ(реализују се на сваком часу) *Вежбе за развој снаге са и без реквизита. *Вежбе за развој покретљивости са и без реквизита. *Вежбе за развој аеробне издржљивости. *Вежбе за развој брзине и експлозивне снаге. *Вежбе за развој координације. *Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности.				Вештинеизражавања и саопштавања; Разумевање, примена и вредновањенаученихпоступака и процедура; Индивидуалнонапредовање у односунасопственапретходнапостигнућа, могућности и ангажовањеученика у наставномпроцесу;

ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА (реализују се на сваком часу) * Култура вежбања и играња * Здравствено васпитање				Вештинеизражавања и саопштавања; Разумевање, примена и вредновањенаученихпоступака и процедура; Индивидуалнонапредовање у односунасопственапретходнапостигнућа, могућности и ангажовањеученика у наставномпроцесу;

начиноцењивањаученика	Динамика
Усмена провера постигнућа	/
Писмена провера постигнућа	/
Практичан рад	**6 у току школске године** 1.оцена: Атлетика/Скок удаљ (IX месец) 2. оцена: Атлетика/Бацање лоптица из залета; Брзо трчање на 40м (X месец) 3.оцена: Спортска гимнастика/Вежбе на тлу; Скокови; Прескоци; Вежбе равнотеже(XII месец) 4. оцена: Основе тимских, спортских и елементарних игара/“Између 4 ватре“; Мали фудбал-Футсал; Мини-рукомет (II месец) 5. оцена: Плес и ритимика/Народно коло (III месец) 6.оцена: Полигон (V месец)
Оцењивањеактивностиученикаирезултатањеговог рада: -излагање и представљање -учешће у дебати и дискусији -учешће у различитимоблицимагрупног рада -раднапројектима -оцењивањесвески	**1 у току полугодишта (у I и VI месецу):** Одличан 5: ученик редовно и активно учествује у наставном процесу и редовно доноси опрему за рад; Врло добар 4: ученик редовно доноси опрему и углавном је активан на часовима; Добар 3: ученик понекад заборавља опремуз а вежбање и повремено избегава неке активности; Довољан 2: ученик на часовима углавном не показује интересовање за вежбање и понекад заборавља опрему. Недовољан 1: ученик на часовима је углавном не показује интересовање за вежбање и често не доноси опрему за рад.

Грађанско васпитање

тема	стандарди постигнућа	процењују се:

	основни ниво	средњи ниво	напредни ниво	
ЉУДСКА ПРАВА Сви различити, а сви равноправни	/	/	/	-Активност, ангажовање ученика на часовима у оквиру групног рада -Усвојени облици пожељног понашања у групи -Способност решавања проблемских ситуација -Познавање права и извршавање обавеза -Препознавање сопствених и туђих осећања -излагање и представљање -учешће у дебати и дискусији -учешће у различитим облицима групног рада
ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Ја и други у локалној заједници	/	/	/	-Активност, ангажовање ученика на часовима у оквиру групног рада -Усвојени облици пожељног понашања у групи -Способност решавања проблемских ситуација -Познавање права и извршавање обавеза
ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Снага узајамне помоћи	/	/	/	-Активност, ангажовање ученика на часовима у оквиру групног рада -Усвојени облици пожељног понашања у групи -Способност решавања проблемских ситуација -Познавање права и извршавање обавеза -Препознавање сопствених и туђих осећања-излагање и представљање -учешће у дебати и дискусији -учешће у различитим облицима групног рада -рад на пројектима
ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ Акција солидарности у локалној заједници	/	/	/	-Активност, ангажовање ученика на часовима у оквиру групног рада -Усвојени облици пожељног понашања у групи -Способност решавања проблемских ситуација -Познавање права и извршавање обавеза -Препознавање сопствених и туђих осећања -Презентвање знања , вештина, резултата самосталног рада и рада у групи- продукти рада

начин оцењивања ученика	Динамика
Усмена провера постигнућа	/

Писмена провера постигнућа	/
Практичан рад	1 у току школске године: Пројекат (изабрана тема)-VI
Оцењивање активности ученика ирезултата његовог рада: -излагање и представљање -учешће у дебати и дискусији -учешће у различитим облицима групног рада -рад на пројектима	*4 у току школске године (XI, I, IV, VI): **Истиче се** : ученик активно учествује у процесу наставе; износи својемишљење самостално, поштује правила понашања; активно учествује у изради заједничког пројекта и успешно сарађује са вршњацима **Добар**: ученик повремено учествује у процесу наставе; уз подстицај износи своје мишљење, делимично поштује правила понашања и узима учешће у изради пројекта, углавном сарађује са вршњацима **Задовољава**: ученик ретко учествује у процесу реализације пројекта; уз већи подстицај износи своје мишљење, делимично поштује правила понашања

Веронаука

тема	стандарди постигнућа/исходи основни ниво	средњи ниво	Напредни ниво	процењују се:
Увод				Вештина изражавања и саопштавања
Бог ствара свет и човека				Вештина изражавања и саопштавања
Бог на своли				Вештина изражавања и саопштавања
Заједница Бога и света кроз човека				Вештина изражавања и саопштавања
Литургија – преображени свет				Вештина изражавања и саопштавања
Човек и природа				

начин оцењивања ученика	динамика
Оцењивање активности ученика и резултата његовог рада (залагање на часу, учешће у групном раду, излагање ученичких радова на паноу школе, учествовње у изради пројекта)	Ученик се оцењује најмање четири пута у току године, односно мора бити описно оцењен бар једном за сваки класификациони период 1.оцена • ученик редовно учествује у раду на часу (залагање на часу) • ученик редовно учествује у раду у пару, групи • ученик доноси потребан прибор за рад • ученик представља своје радове на паноу школе 2.оцена • ученик редовно учествује у раду на часу (залагање на часу) • ученик редовно учествује у раду у пару, групи • ученик доноси потребан прибор за рад • ученик представља своје радове на паноу школе 3.оцена

	• ученик редовно учествује у раду на часу (залагање на часу) • ученик редовно учествује у раду у пару, групи • ученик доноси потребан прибор за рад • ученик представља своје радове на паноу школе 4.оцена • ученик редовно учествује у раду на часу (залагање на часу) • ученик редовно учествује у раду у пару, групи • ученик доноси потребан прибор за рад • ученик представља своје радове на паноу школе

СЕДМИ РАЗРЕД

Српски језик

тема	стандарди постигнућа/исходи основни ниво	средњи ниво	основни ниво	процењују се:
КЊИЖЕВНОСТ/ ЛИРИКА, ЕПИКА, ДРАМА , НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ	-повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмима од V до VII разреда) са именима аутора тих дела - разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност) - разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму - препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац) - препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог	- повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања - повезује наслов дела и род, врсту.лик из делс -разликује књижевнонаучне врсте: биографију,аутобиографију...научнопопуларне текстове - препознаје и разликује тражене стилске фигуре у књижевноуметничком тексту -одређује мотиве, идеје, композицију,форму...	- наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова.. -разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедча у делу -проналази и именује стилске фигуре -одређује и именује врсту стиха и строфе -изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже	Вештина изражавања и саопштавања

	и монолог - препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, ономатопеја,метафора,алегорија) - уочава битне елементе књижевноуметничког текста; мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...	- разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог - уочава разлику између препричавања и анализе дела		
ЈЕЗИК/ГРАМАТИКА	-уочава разлику између књижевне и некњижевне акцентуације -препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи -препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу) - разликује основне врсте независних речница (обавештајне, упитне и заповедне) - одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима - правилно употребљава падеже у реченици и синтагми-.правилно употребљава глаголске облике(осим имперфекта)	-препознаје гласовне промене препознаје подврсте синтаксичких јединица -одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима -препознаје главна значења падежа у синтагми и реченици - препознаје главна значења и функције глаголских облика -препознаје подврсте синтаксичких јединица(врсте синтагми, независне и зависне реченице)	-дели реч на слогове у сложенијим случајевима -познаје гласовне промене - познаје подврсте речи - познаје и именује подврсте синтаксичких јединица -познаје главна значења гпадежа и главна значења глаголских облика -познаје и именује подврсте синтаксичких јединица(врсте синтагми,независне и зависне реченице)	Вештина изражавања и саопштавања Разумевање,примена и вредновање научених поступака и процедура

ЈЕЗИК/ ПРАВОПИС	- зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу) - зна да се служи Правописом -примењује правописну норму у једноставним примерима	- зна правописну норму и примењује је у већини случајев	- зна и доследно примењује правописну норму	Разумевање,примена и вредновање научених поступака и процедура
ЈЕЗИК/ ОРТОЕПИЈА	-разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи	- чита текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање“ (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком у руци“ (ради учења, ради извршавања различитих задатака, ради решавања проблема); читање ради уживања*		Вештина изражавања и саопштавања
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА/ УСМЕНО И ПИСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ	- саставља разумљиву, граматички исправну реченицу -уме да преприча текст - свој језик прилагођава медијуму изражавања - саставља писмо; попуњава различите обрасце и формуларе - има изграђену језичку толеранцију и негативан став према језику дискриминације и говору мржње - препознаје различита значења вишезначних речи које се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.) -познаје основне лексичке појаве: једнозначност и вишезначност речи;основне лексичке односе: синонимију,	-саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан и унутар себе повезан - саставља вест, реферат, извештај - пише резиме краћег текста -зна значења речи и фразеологизама који се јавају у школским текстовим -познаје врсте неуметничких текстова(излагање,технички опис,техничко приповедање -препознаје и издваја језичка средства карактеристична за различите функционалне стилове -чита и тумачи сложеније нелинеарне елементе текста	-организује текст у логичне и правилно распоређене текстове - саставља аргументативни текст -пише резимедужег и сложенијег текстаекста -уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава,контекста у коме су употребљени,или на основу њиховог порекла - зна значења речи и фрзеологизама у научнопопуларним текстовима	Вештина изражавања и саопштавања Рад са подацима и рад на различитим врстама текстова

	антонимију,хомониимију.мета фору - одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви -разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди сврху текста(излагање), дескрипција, нарација - препознаје различите функционалне стилове на једноствним примерима -разликује основне делове текста и књиге - проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима -разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног CJ.1.1.7.повезује информације и идеје изнете у тексту,уочава јасно исказане односе и изводи закључке заснован на једноставнијем примеру -чита једноставне нелинеарне елементе текста: легенде,табеле, дијаграме и графиконе			
КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК И НАРОДНИ ЈЕЗИК	-разликује појмове књижевног и народног језика; зна основне податке о развоју књижевног језика код Срба			Вештина изражавања и саопштавања

	-разуме важност књижевног језика за живот заједнице и за лични развој			

начин оцењивања ученика	динамика
Усмене провере	**Књижевност** - два пута током године 1.оцена обухвата тумачење епских, драмских и лирских дела 2.оцена обухвата тумачење епских, драмских и лирских дела **Говорна вежба**- два пута током године 1.оцена обухвата почетке словенске писмености 2.оцена-Историјске знаменитости моје домовине **Читање и разумевање прочитаног текста** - два пута током године 1.оцена:текст из научнопопуларне литературе по избору наставника 2.оцена:текст из научнопопуларне литературе по избору наставника **Рецитовање**-два пута током године 1.оцена рецитовање песме по избору наставника 2.оцена рецитовање песме по избору наставника
Писмене провере	**Четири контролна задатка** током године: 1.оцена -Контролни задатак: Значење и функција падежа, служба речи у реченици,синтагма 2.оцена-Стилске фигуре,аутори и њихова дела,препознавање одломака из дела, поруке 3.оцена- Предикатска реченица: проста, сложена, комуникативна, зависна, независна, напоредни односи међу независним предикатским реченицама 4.оцена-Стилске фигуре,аутори и њихова дела,препознавање одломака из дела, поруке **Четири писмена задатка** током године : 1.оцена-Причање о стварном или измишљеном догађају уз коришћење приповедања,описивања и дијалога 2.оцена-Карактеризација ликова 3.оцена-Интервју 4. оцена-Технички и сугестивни опис **Два диктата** 1.оцена-Диктат – Писање црте ,заграде и запете 2.оцена-Диктат – Писање великог слова, речце НЕ... **Два домаћа задатка** 1.оцена-Причање текста са променом редоследа догађаја 2.оцена-Описивање ентеријера,екстеријера,пејзажа,портрета

Оцењивање активности ученика и резултати његовог рада,(писање домаћих задатака,учешће у групном раду,ученички портфолио-збирка одабраних ученикових продуката рада)	Ученик се оцењује **два пута у току године**-једном у првом и једному другом полугодишту по испуњености следећих услова: 1. Домаћи задатак - током полугодишта ученик је редовно и на време радио домаће задатке 2. Ученик редовно доноси прибор за рад 3. Ученик је прочитао домаћу лектиру 4. Ученик је научио песмицу за предвиђен час 5.Ученик је учествовао на школским манифестацијама и такмичењима 6.Ученик редовно(често,повремено, ретко,никад) тумачи књижевна дела,граматичке и језичке појаве).

Енглески језик

тема	стандарди постигнућа/исходи основни ниво	средњи ниво	напредни ниво	процењује се:
INTRODUCTION	Ученик разуме главне информације у најједноставнијим писаним и усменим исказима. У усменом и писаном општењу користи најједноставнија језичка средства за исказивање информација о себи и својим непосредним потребама. Разуме основне појаве и процесе циљне културе. Ученик разуме најфреквентније речи и изразе из свакодневног спорог и разговетног говора, као и најједноставније писане текстуалне форме. Уме да обави основне комуникативне активности (поздрављање, представљање, опраштање, захваљивање, пружање	Ученик разуме препознатљиве и предвидиве информације у фреквентнијим и једноставнијим врстама писаних текстова и формама усменог општења, а које се односе на њему блиске ситуације и појаве. Користи типске фразе, готове изразе, конструкције и просте реченице за формулисање конкретних исказа везаних за сопствену личност и свакодневне активности или послове. Познаје одређени број правилних граматичких елемената и структура и основну лексику из домена сопствене свакодневице и непосредног интересовања.	Ученик разуме већи број речи и израза у свакодневној усменој и писаној комуникацији, везаних за сопствену личност, окружење, интересовања, школски контекст. Поседује елементарни репертоар језичких средстава за савладавање типичних и уобичајених свакодневних комуникативних ситуација. Ученик познаје већину једноставнијих граматичких правила и фреквентне лексике. Ученик прихвата постојање разлика између сопствене и циљне културе и прилагођава своје понашање основним општеприхваћеним друштвеним конвенцијама.	вештине изражавања и саопштавања разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура рад с подацима и рад на различитим врстама текстова

	информација о себи, распитивање			
	о суштинским информацијама које се тичу саговорника). Ученик познаје изговор фреквентних, понављаних и меморисаних гласова, као и неких најчешћих гласовних група. Повезује гласове и начин(е) њиховог записивања у увежбаним речима. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за савладавање основних комуникативних активности.	Поседује свест о суштинским сличностима и разликама између своје и циљне културе. Ученик разуме уобичајене речи, изразе, фразе и кратке везане усмене исказе и записе који се тичу његових непосредних искуствених доживљаја и сфера интересовања. Сналази се у кратким и увежбаним комуникационим секвенцама и улогама, уз употребу научених и уобичајених фраза и формула (постављање питања и давање одговара).	Ученик разуме фреквентне и уобичајене писане и усмене исказе, као и кратке, једноставне текстове и усмене прилоге везане за познате теме, појаве и догађаје. Обавља основне језичке функције (давање и тражење, тј. размена информација о искуствено блиским датостима и појавама, једноставно исказивање идеја и мишљења), у писаном и усменом општењу, уз успостављање базичног, али ефикасног друштвеног контакта.	
UNIT 1 **PAST AND PRESENT**	Ученик познаје изговор фреквентних, понављаних и меморисаних гласова, као и неких најчешћих гласовних група. Повезује гласове и начин(е) њиховог записивања у увежбаним речима. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за савладавање основних комуникативних активности.	Ученик познаје исправан изговор већине гласова и гласовних група, уз ограничења акценатско-интонацијске природе. Ученик исправно записује гласове и гласовне комбинације и познаје одређен број основних правописних правила. Ученик познаје једноставне граматичке елементе и конструкције. Ученик познаје ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба	Ученик углавном правилно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у тежим и неувежбаним комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско-интонацијских правила. Записује речи и изразе с релативном ортографском тачношћу и познаје фреквентна правописна правила. Познаје одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке. Ученик познаје фреквентне лексичке елементе који се односе на искуствено блиске теме и ситуације.	вештине изражавања и саопштавања разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура рад с подацима и рад на различитим врстама текстова

UNIT 2 **FAME AND FORTUNE**	Ученик познаје основне појаве и процесе који одликују свакодневни живот циљне културе / циљних култура, познаје основне просторне и временске оквире развоја циљне културе / циљних култура. Ученик показује интересовање за одређене појаве и личности циљне културе.	Ученик поседује основна знања о разликама у свакодневном животу и разуме да су разлике последица сложености културе. Ученик познаје и разуме основне природне и друштвене специфичности циљне културе. Негује позитиван и отворен став према разликама које препознаје између своје и циљне културе.	Ученик поседује општа знања о свакодневном животу, друштву и култури страног језика. Разуме утицај природних и друштвених појава на процесе у властитој и циљној култури; разуме положај земаља циљне културе у свету и њихову везу са властитом културом. Прихвата разлике које постоје између властите и циљне културе и уме да прилагоди понашање основним конвенцијама. Негује став отворености и радозналости према циљним културама и поседује основне вештине за критичко истраживање и разумевање појава циљне и властите културе.	вештине изражавања и саопштавања разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедуре рад с подацима и рад на различитим врстама текстова
UNIT 3 **HEALT AND SAFETY**	Ученик разуме главне информације у најједноставнијим писаним и усменим исказима. У усменом и писаном општењу користи најједноставнија језичка средства за исказивање информација о себи и својим непосредним потребама. Разуме основне појаве и процесе циљне културе. Ученик разуме најфреквентније речи и изразе из свакодневног спорог и разговетног говора, као и најједноставније писане текстуалне форме. Уме да обави основне комуникативне	Ученик разуме препознатљиве и предвидиве информације у фреквентнијим и једноставнијим врстама писаних текстова и формама усменог општења, а које се односе на њему блиске ситуације и појаве. Користи типске фразе, готове изразе, конструкције и просте реченице за формулисање конкретних исказа везаних за сопствену личност и свакодневне активности или послове. Познаје одређени број правилних граматичких елемената и структура и	Ученик разуме већи број речи и израза у свакодневној усменој и писаној комуникацији, везаних за сопствену личност, окружење, интересовања, школски контекст. Поседује елементарни репертоар језичких средстава за савладавање типичних и уобичајених свакодневних комуникативних ситуација. Ученик познаје већину једноставнијих граматичких правила и фреквентне лексике. Ученик прихвата постојање разлика између сопствене и	вештине изражавања и саопштавања разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедуре рад с подацима и рад на различитим врстама текстова

	активности (поздрављање, представљање, опраштање, захваљивање, пружање информација о себи, распитивање о суштинским информацијама које се тичу саговорника). Ученик познаје изговор фреквентних, понављаних и меморисаних гласова, као и неких најчешћих гласовних група. Повезује гласове и начин(е) њиховог записивања у увежбаним речима. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за савладавање основних комуникативних активности.	основну лексику из домена сопствене свакодневице и непосредног интересовања. Поседује свест о суштинским сличностима и разликама између своје и циљне културе. Ученик разуме уобичајене речи, изразе, фразе и кратке везане усмене исказе и записе који се тичу његових непосредних искуствених доживљаја и сфера интересовања. Сналази се у кратким и увежбаним комуникационим секвенцама и улогама, уз употребу научених и уобичајених фраза и формула (постављање питања и давање одговара). Ученик познаје исправан изговор већине гласова и гласовних група, уз ограничења акценатско-интонацијске природе. Ученик исправно записује гласове и гласовне комбинације и познаје одређен број основних правописних правила. Ученик познаје једноставне граматичке елементе и конструкције. Ученик познаје ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба.	циљне културе и прилагођава своје понашање основним општеприхваћеним друштвеним конвенцијама. Ученик разуме фреквентне и уобичајене писане и усмене исказе, као и кратке, једноставне текстове и усмене прилоге везане за познате теме, појаве и догађаје. Обавља основне језичке функције (давање и тражење, тј. размена информација о искуствено блиским датостима и појавама, једноставно исказивање идеја и мишљења), у писаном и усменом општењу, уз успостављање базичног, али ефикасног друштвеног контакта. Ученик углавном правилно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у тежим и неувежбаним комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско-интонацијских правила. Записује речи и изразе с релативном ортографском тачношћу и познаје фреквентна правописна правила. Познаје одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке. Ученик познаје фреквентне лексичке елементе који се односе на искуствено блиске теме и ситуације.	

UNIT 4 **HEROES** **+** **REPORTED REQUESTS, COMMANDS & ADVICE**	Ученик разуме главне информације у најједноставнијим писаним и усменим исказима. У усменом и писаном општењу користи најједноставнија језичка средства за исказивање информација о себи и својим непосредним потребама. Разуме основне појаве и процесе циљне културе. Ученик разуме најфреквентније речи и изразе из свакодневног спорог и разговетног говора, као и најједноставније писане текстуалне форме. Уме да обави основне комуникативне активности (поздрављање, представљање, опраштање, захваљивање, пружање информација о себи, распитивање о суштинским информацијама које се тичу саговорника). Ученик познаје изговор фреквентних, понављаних и меморисаних гласова, као и неких најчешћих гласовних група. Повезује гласове и начин(е) њиховог записивања у увежбаним речима. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за савладавање основних комуникативних активности.	Ученик разуме препознатљиве и предвидиве информације у фреквентнијим и једноставнијим врстама писаних текстова и формама усменог општења, а које се односе на њему блиске ситуације и појаве. Користи типске фразе, готове изразе, конструкције и просте реченице за формулисање конкретних исказа везаних за сопствену личност и свакодневне активности или послове. Познаје одређени број правилних граматичких елемената и структура и основну лексику из домена сопствене свакодневице и непосредног интересовања. Поседује свест о суштинским сличностима и разликама између своје и циљне културе. Ученик разуме уобичајене речи, изразе, фразе и кратке везане усмене исказе и записе који се тичу његових непосредних искуствених доживљаја и сфера интересовања. Сналази се у кратким и увежбаним комуникационим секвенцама и улогама, уз употребу научених и уобичајених фраза и формула (постављање питања и давање одговара).	Ученик разуме већи број речи и израза у свакодневној усменој и писаној комуникацији, везаних за сопствену личност, окружење, интересовања, школски контекст. Поседује елементарни репертоар језичких средстава за савладавање типичних и уобичајених свакодневних комуникативних ситуација. Ученик познаје већину једноставнијих граматичких правила и фреквентне лексике. Ученик прихвата постојање разлика између сопствене и циљне културе и прилагођава своје понашање основним општеприхваћеним друштвеним конвенцијама. Ученик разуме фреквентне и уобичајене писане и усмене исказе, као и кратке, једноставне текстове и усмене прилоге везане за познате теме, појаве и догађаје. Обавља основне језичке функције (давање и тражење, тј. размена информација о искуствено блиским датостима и појавама, једноставно исказивање идеја и мишљења), у писаном и усменом општењу, уз успостављање базичног, али ефикасног друштвеног контакта.	вештине изражавања и саопштавања разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедуре рад с подацима и рад на различитим врстама текстова

UNIT 5 **OUR ENVIRONMENT**	Ученик познаје основне појаве и процесе који одликују свакодневни живот циљне културе / циљних култура, познаје основне просторне и временске оквире развоја циљне културе / циљних култура. Ученик показује интересовање за одређене појаве и личности циљне културе.	Ученик поседује основна знања о разликама у свакодневном животу и разуме да су разлике последица сложености културе. Ученик познаје и разуме основне природне и друштвене специфичности циљне културе. Негује позитиван и отворен став према разликама које препознаје између своје и циљне културе.	Ученик поседује општа знања о свакодневном животу, друштву и култури страног језика. Разуме утицај природних и друштвених појава на процесе у властитој и циљној култури; разуме положај земаља циљне културе у свету и њихову везу са властитом културом. Прихвата разлике које постоје између властите и циљне културе и уме да прилагоди понашање основним конвенцијама. Негује став отворености и радозналости према циљним културама и поседује основне вештине за критичко истраживање и разумевање појава циљне и властите културе.	вештине изражавања и саопштавања разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедуре рад с подацима и рад на различитим врстама текстова
UNIT 6 **RELATIONSHIPS +** **SECOND** **CONDITIONAL**	Ученик познаје основне појаве и процесе који одликују свакодневни живот циљне културе / циљних култура, познаје основне просторне и временске оквире развоја циљне културе / циљних култура. Ученик показује интересовање за одређене појаве и личности циљне културе.	Ученик поседује основна знања о разликама у свакодневном животу и разуме да су разлике последица сложености културе. Ученик познаје и разуме основне природне и друштвене специфичности циљне културе. Негује позитиван и отворен став према разликама које препознаје између своје и циљне културе.	Ученик поседује општа знања о свакодневном животу, друштву и култури страног језика. Разуме утицај природних и друштвених појава на процесе у властитој и циљној култури; разуме положај земаља циљне културе у свету и њихову везу са властитом културом. Прихвата разлике које постоје између властите и циљне културе и уме да прилагоди понашање основним конвенцијама. Негује став отворености и радозналости према циљним културама и	вештине изражавања и саопштавања разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедуре рад с подацима и рад на различитим врстама текстова

			поседује основне вештине за критичко истраживање и разумевање појава циљне и властите културе.	

начин оцењивања ученика	динамика
Усмена провера постигнућа	**6 пута током школске године** 3 оцене обухватају тематске целине: Starter unit – Unit 4 (препричавање задатог текста, конверзација, вокабулар из лекције и граматику) 3 оцене обухватају тематске целине: Unit 5 – Unit 8 (препричавање задатог текста,конверзација, вокабулар из лекције и граматику)
Писмена провера постигнућа	**Два контролна задатка** 1. контролни задатак обухвата стартер и 1. лекцију (граматику и вокабулар (television and news, adjectives, present tenses, past tenses)) 2. контролни задатак обухвата 6. и 7. лекцију (граматику и вокабулар (action and protest, books and films, first conditional, modals and phrasal verbs)) **Два писмена задатка** 1. писмени задатак реализује се после 3. Лекције и обухвата граматику и лексику из прве три лекције 2. писмени задатак реализује се после 6. Лекције и обухвата граматику и лексику из четврте, пете и шесте лекције **Два диктата** 1. диктат реализује се после 2 лекције 2. диктат реализује се после 4 лекције
Практичан рад	Пројекат једном у полугодишту – life online
Писање домаћих задатака	Током целе шк. године **Домаћи задатак -** током полугодишта ученик је урадио све домаће задатке и добиће оцену (5) или ће му бити дат подстицај приликом закључивања оцене; уколико ученик не уради 3 домаћа задатка добија негативну оцену или ће му се то узети у обзир при закључивању оцене
Оцењивање активности ученика	**Активности ученика** - три убележене изузетне активности ученика на часу током класификационог периода биће оцењене оценом 5

Ликовна култура

тема	стандарди постигнућа основни ниво	средњи ниво	напредни ниво	процењују се:
1.Композиција и простор	Л.К.1.1.1. разликује и користи основне медије, материјале и технике(цртање, сликање, вајање)визуелних уметности Л.К.1.1.2. изводи дводимензионалне радове Л.К.1.2.3. описује свој рад и радове других(нпр. исказује утисак) Л.К.1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима/нпр.костимограф, дизајнер, архитекта...) .К.1.3.3. познаје места и изворе где може да прошири своја знања везана за визуелне уметности (нпр. музеј, галерију, атеље, уметничка радионица...) Л.К.1.3.4. зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу	Л.К.2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт Л.К.2.2.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике) Л.К.2.1.1. познаје и користи (у свом раду) основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности	Л.К.3.1.1. познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија , техника и материјала визуелне уметности Л.К.3.2.1. одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју Л.К.3.2.2. изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат Л.К.3.2.3. користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик...) из визуелних уметности(примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других Л.К.3.2.4. уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и радовима других Л.К.3.3.2. описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности Л.К.3.3.3. користи друга места и изворе (нпр. библиотека, интернет...) да би проширио своја знања из визуелних уметности	-Однос према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; одржава прибор и радни простор; потписује радове; чува радове у мапи...); -Однос према себи (истражује информације; поставља питања; предлаже; истрајан је у раду, труди се; преузима одговорност; поштује себе и своје радове; учи на грешкама; спреман је да испроба своје способности у новим активностима...); -Однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања; спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања...); -Разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт;

			Л.К.3.3.4. разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота	разуме визуелне информације...); -Повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...). -Оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; оригиналан је у односу на своје претходне радове...). -Организација композиције (у складу са својом идејом примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о простору, перспективи, пропорцијама, правцу, смеру...); -Вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емо-ције...). -Употреба техника и средстава (бира одговарајућу технику у односу на идеју; -Примењује одговарајући процес; бира одговарајући материјал/подлогу; истражује

				могућности технике и материјала. -Користи дигиталну технологију као помоћно средство у раду; -Обликује рад у одабраном апликативном програму).
2.КОМУНИКАЦИЈА	Л.К.1.1.1. разликује и користи основне медије, материјале и технике(цртање, сликање, вајање)визуелних уметности Л.К.1.1.3. описује свој рад и радове других(нпр. исказује утисак) Л.К.1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима/нпр.костимограф, дизајнер, архитекта...)	Л.К.2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт Л.К.2.2.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике)	Л.К.3.1.1. познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија , техника и материјала визуелне уметности Л.К.3.2.2. изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат Л.К.3.2.4. уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и радовима других Л.К.3.3.2. описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности	-Однос према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; одржава прибор и радни простор; потписује радове; чува радове у мапи...); -Однос према себи (истражује информације; поставља питања; предлаже; истрајан је у раду, труди се; преузима одговорност; поштује себе и своје радове; учи на грешкама; спреман је да испроба своје способности у новим активностима...); -Однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања; спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања, доживљавања, опажања, изражавања...);

				-Разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт; разуме визуелне информације...); -Повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...). -Оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; оригиналан је у односу на своје претходне радове...). -Организација композиције (у складу са својом идејом примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о простору, перспективи, пропорцијама, правцу, смеру...); -Вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емо-ције...). -Употреба техника и средстава (бира одговарајућу технику у односу на идеју;

				-Примењује одговарајући процес; бира одговарајући материјал/подлогу; истражује могућности технике и материјала. -Користи дигиталну технологију као помоћно средство у раду; -Обликује рад у одабраном апликативном програму).
3. УМЕТНОСТ ОКО НАС	Л.К.1.1.1. разликује и користи основне медије, материјале и технике(цртање, сликање, вајање)визуелних уметности Л.К.1.3.1. описује разлике које уочава на уметничким радовима из различитих земаља, култура и периода Л.К.1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима/нпр.костимограф, дизајнер, архитекта...) Л.К.1.3.4. зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу	Л.К.2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт Л.К.2.2.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике) Л.К.2.3.1. лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст	Л.К.3.3.4. разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота Л.К.3.3.1. анализира одабрана уметничка дела у односу на време настанка и према културној припадности(описује основне карактеристике, намеру уметника...) Л.К.3.3.2. описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности Л.К.3.2.2. изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат Л.К.3.1.2. одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју Л.К.3.2.1. одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин	-Однос према раду (припремљен је за час; одговорно користи материјал, прибор и алатке; одржава прибор и радни простор; потписује радове; чува радове у мапи...); -Однос према себи (истражује информације; поставља питања; предлаже; истрајан је у раду, труди се; преузима одговорност; поштује себе и своје радове; учи на грешкама; спреман је да испроба своје способности у новим активностима...); -Однос према другима (довршава рад у договореном року; поштује договорена правила понашања; спреман је да помогне и да сарађује; уважава туђу културу, радове, начин размишљања,

			реализовати своју (одабрану) идеју	доживљавања, опажања, изражавања...); -Разумевање (разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт; разуме визуелне информације...); -Повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела...). -Оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове; оригиналан је у односу на своје претходне радове...). -Организација композиције (у складу са својом идејом примењује одговарајуће принципе компоновања, знања о простору, перспективи, пропорцијама, правцу, смеру...); -Вербално изражавање (учтиво комуницира; аргументовано, кратко и јасно образлаже свој рад, идеју, доживљај, опажање, емо-ције...).

				-Употреба техника и средстава (бира одговарајућу технику у односу на идеју; -Примењује одговарајући процес; бира одговарајући материјал/подлогу; истражује могућности технике и материјала. -Користи дигиталну технологију као помоћно средство у раду; -Обликује рад у одабраном апликативном програму).

начин оцењивања ученика	динамика
Ангажовање на часу-учествовање у дискусији око уметничких питања и примена усвојених садржаја на практичан рад	могућност добијања оцене на сваком часу
Практичан рад: a) Индивидуалан рад на задатку b) учешће у различитим облицима групног рада	a) на свака два до четири часа(у зависности од предвиђеног времена за израду одређеног задатка) b) неколико пута у току године
Оцењивање активности ученика и резултата његовог рада: -излагање и представљање -учешће у дебати и дискусији -учешће у различитим облицима групног рада -рад на пројектима	**1. Композиција и простор** **(прво и друго полугодиште)** *Основни ниво* **довољан(2):** -Схвата појам амбијента и перспективе. *Средњи ниво* **добар(3):**

	-Може креативно визуелно да представи своју идеју простора кроз ликовне елементе и правила линеарне перспективе. -Може да објасни шта је то амбијент. Напредни ниво: **врло добар(4):** -Креативно представља простор. -Образлаже везу просторних елемената са амбијентом, идејом и композицијом на свом делу, али и на делима других. **одличан(5):** Вођен одређеном намером, осмишљава визуелно решење за одређени простор и користи одређену врсту перспективе у складу са сопственом идејом. **2.КОМУНИКАЦИЈА** **(прво и друго полугодиште)** *Основни ниво* **довољан(2):** -Схватање визуелне поруке из свакодневице и на делу прошлости. -Може да се изрази визуелном поруком. -Уме да разликује уметничку од дигиталне фотографије. *Средњи ниво* **добар(3):** -Описује визуелне поруке из свакодневице и на делу прошлости. -Може да се креативно изрази визуелном поруком и дигиталном фотографијом. Напредни ниво: **врло добар(4):** -Критички се изражава кроз визуелне поруке. -Прави дигиталну фотографију при чему користи јасне ликовне елементе. **одличан(5):** -Креативно и са одређеном намером осмишљава визуелну поруку. - Прави дигиталну фотографију са јасном уметничком поруком.

	3. УМЕТНОСТ ОКО НАС **(прво и друго полугодиште)** *Основни ниво* **довољан(2):** -Може да препозна ликовно дело одређеног уметника из историје уметности. *Средњи ниво* **добар(3):** -Описује визуелне поруке из свакодневице и на делу прошлости. -Разуме поруку уметника у познатом ликовном делу. Напредни ниво: **врло добар(4):** -Критички се изражава кроз визуелне поруке. -Разуме задатак; разуме појмове; разуме процес; разуме концепт; разуме визуелне информације... **одличан(5):** -Креативно и са одређеном намером осмишљава визуелну поруку и на свом делу примењује научено знање из историје уметности. -- Повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, феномене, идеје, дела кроз историју уметности. -Уме да направи дигиталну презентацију повезујући информације и појмове из историје уметности. **Остали облици процене и оцењивања:** На сваком часу добија се описна оцена-плус или минус у зависности од додатног залагања или смањеног рада(недоношење прибора). Недоношење прибора се евидентира у електронском дневнику.(два минуса у току једног месеца даје недовољну оцену).

	За свака 2 добијена плуса или минуса добија се бројчана оцена као збир свих наведених активности у којима је ученик требао да учествује током часова. Оцењивање ученика обавља се полазећи од његових способности. Наставник посебно прати развој сваког ученика, његов рад, залагање, интересовање, став, умешност и креативност. Присутан је дакле **индивидуални приступ сваком ученику**. Критеријуми оцењивања су прецизно дефинисани по нивоима и садржајима, али у складу са процењеним могућностима ученика, наставник може да, за различите резултате да исте оцене, и обрнуто. Уколико ученик нема развијене посебне способности, као и код даровитих ученика, приликом оцењивања узима се у обзир **индивидуално напредовање** у односу на сопствена претходна постигнућа, могућности и ангажовања.
Израда домаћих задатака	два до три пута у полугодишту

Музичка култура

тема	**стандарди постигнућа** основни ниво	средњи ниво	напредни ниво	**процењују се:**
Човек и музика	Ученици стичу основна знања о периодима – барок и класицизам .	Ученик може да изводи песме из разних крајева света и да уочи њене карактеристике.	Корелација знања и информисаност на детаљан и специфичан начин о музици барока, класицизма.	Разумевање информација о музици у различитим епохама.
Слушање музике	На основу слушаног примера ученици треба да препознају извођачки састав и музички период.	Опишу и анализирају преко музичког примера опажене музичке елементе.	Да умеју да анализирају слушни пример и да га повезују са контекстом настанка.	Праћење музичког дела при слушању и препознавању његових карактеристика.
Музички инструменти	Опишу основне карактеристике музичких жичаних инструмената .	Препознају инструмент и сасатав приликом слушања. /соло или оркестар/	Опишу звук и улогу музичких инструмената ,као соло и у разним саставима.	Разумевање информација о жичаним инструментима

Извођење музике певањем и свирањем са основама музичке писмености	Певају и свирају једноставне дечје и народне песме. Препознају основне елементе музичке писмености.	Да изводе на мелодијским и ритмичким удараљкама разноврсније песме. Знају употребу елемената музичке писмености.	Да изводе разноврстан репертоар певањем и свирањем и у школским ансамблима.	Извођење свирања на ритмичким и мелодијским инструментима песама које су предходно анализиране и солмизационо обрађене.

Начин оцењивања ученика	динамика
Усмена провера постигнућа	**ПРИМЕР** **5 пута током године** 5. Оцена – обухвата тематске целине : Читање нотног текста, тактирање и певање песама . 6. Оцена – обухвата тематске целине: Музика барока 7. Оцена – обухвата тематске целине: Музика класицизма 8. Оцена – обухвата тематске целине: Српска црквена музика **9.** Оцена – обухвата тематске целине: Жичани инструменти (гудачки, трзалачки и народни)
Писмена провера постигнућа	**ПРИМЕР** 1. Оцена – обухвата тематске целине: Слушање музике и препознавање инструмената. 2. Оцена – обухвата тематске целине: Главни представници музичких периода и њихова позната дела
Практичан рад	**ПРИМЕР** **2 практична рада током године** 1. рад – обухвата свирање једне песме у некој од обрађених лествица, самостално или у групи.

	2. Рад – обухвата израду плаката о неком српском или европском композитору.
Оцењивање активности ученика и резултати његовог рада,(писање домаћих задатака,учешће у групном раду,ученички портфолио-збирка одабранихученикових продуката рада)	**ПРИМЕР** **Домаћи задатак –** У току школске године биће мало домаћих задатака који ће се оцењивати појединачно. **Активност на часу -** Свака убележена активност на часу , редовно доношење прибора и позитиван однос према предмету, биће убележено знаком плус у наставникову евиденцију, која ће на крају донети ,оцену 5 за 5 плусева. Остали ученици , са мањим бројем плусева неће добити мању оцену, али им плусеви могу на крају године повећати закључну оцену. Ученик који је више од 5 пута/у току једног полугодишта / неактиван на часу (не пише, не пева,не носи прибор и не ради ништа) биће оцењен недовољном оценом.

Историја

тема	стандарди постигнућа основни ниво	средњи ниво	напредни ниво	процењују се:
Основи проучавања прошлости	- именује и разликује основне временске одреднице - уме да одреди којем веку припадају важне године из прошлости - уме да одреди којем историјском периоду припадају важне године из прошлости - препознаје основне појмове из историје цивилизације - именује најважније појаве из опште историје	- уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом - препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје - зна иразуме узроке и последице важних историјских прекретница из опште историје - уме да закључи о којем догађају, феномену и личности је реч на основу	- уме да примени знање из историјске хронологије - уме да објасни специгичности важних историјских појава и да их примени у одговарајућем контексту - уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања - уме да изврши селекцију историјских извора	вештине изражавања и саопштавања: разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура: рад с подацима и рад на различитим врстама текстова:

	- зна на којем простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје - уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости - препознаје на основу карактеристичних историјских извора о којој историјској појави, догађају и личности је реч - препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у горми слике - уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације датеу форми иоријске карте у којој је наведена легенда - зна да исте историјске појаве могу различито да се тумаче	садржаја карактеристичних писаних историјских извора - уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора - уме да одреди из које епохе или са ког географског простора потиче историјски извор када је текст извора непознат ученику, али су у њему наведене експлицитне информације о особинама епохе или географског простора	- уме да анализира и процени ближе хронолошко порекло извора - уме да прочита историјске информације у различитим симболичким модалитетима и повеже их са претходним историјским знањем	
Европа, свет, српска држава и народ на почетку индустријског доба (до средине 19. каве)	- именује и разликује основне временске одреднице - уме да одреди којем веку припадају важне године из прошлости - уме да одреди којем историјском периоду припадају важне године из прошлости	- уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом - препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје - зна иразуме узроке и последице важних историјских прекретница из опште историје	- уме да примени знање из историјске хронологије - уме да објасни специгичности важних историјских појава и да их примени у одговарајућем контексту - уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања	вештине изражавања и саопштавања: разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура: рад с подацима и рад на различитим врстама текстова:

	- препознаје основне појмове из историје цивилизације - именује најважније појаве из опште историје - зна на којем простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје - уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости - препознаје на основу карактеристичних историјских извора о којој историјској појави, догађају и личности је реч - препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у горми слике - уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације датеу форми иоријске карте у којој је наведена легенда - зна да исте историјске појаве могу различито да се тумаче	- уме да закључи о којем догађају, феномену и личности је реч на основу садржаја карактеристичних писаних историјских извора - уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора - уме да одреди из које епохе или са ког географског простора потиче историјски извор када је текст извора непознат ученику, али су у њему наведене експлицитне информације о особинама епохе или географског простора	- уме да изврши селекцију историјских извора - уме да анализира и процени ближе хронолошко порекло извора - уме да прочита историјске информације у различитим симболичким модалитетима и повеже их са претходним историјским знањем	
Европа, свет, српска држава и народ у другој половини 19. века	- именује и разликује основне временске одреднице - уме да одреди којем веку припадају важне године из прошлости	- уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом	- уме да примени знање из историјске хронологије - уме да објасни специгичности важних историјских појава и да их примени у одговарајућем контексту	вештине изражавања и саопштавања: разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура:

	- уме да одреди којем историјском периоду припадају важне године из прошлости - препознаје основне појмове из историје цивилизације - именује најважније појаве из опште историје - зна на којем простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје - уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости - препознаје на основу карактеристичних историјских извора о којој историјској појави, догађају и личности је реч - препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у горми слике - уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације датеу форми иоријске карте у којој је наведена легенда - зна да исте историјске појаве могу различито да се тумаче	- препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје - зна иразуме узроке и последице важних историјских прекретница из опште историје - уме да закључи о којем догађају, феномену и личности је реч на основу садржаја карактеристичних писаних историјских извора - уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора - уме да одреди из које епохе или са ког географског простора потиче историјски извор када је текст извора непознат ученику, али су у њему наведене експлицитне информације о особинама епохе или географског простора	- уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања - уме да изврши селекцију историјских извора - уме да анализира и процени ближе хронолошко порекло извора - уме да прочита историјске информације у различитим симболичким модалитетима и повеже их са претходним историјским знањем	рад с подацима и рад на различитим врстама текстова:
Европа, свет, српска држава и	- именује и разликује основне временске одреднице	- уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском	- уме да примени знање из историјске хронологије	вештине изражавања и саопштавања:

народ на почетку 20. века	- уме да одреди којем веку припадају важне године из прошлости - уме да одреди којем историјском периоду припадају важне године из прошлости - препознаје основне појмове из историје цивилизације - именује најважније појаве из опште историје - зна на којем простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје - уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости - препознаје на основу карактеристичних историјских извора о којој историјској појави, догађају и личности је реч - препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у горми слике - уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације датеу форми иоријске карте у којој је наведена легенда - зна да исте историјске појаве могу различито да се тумаче	одредницом и историјским периодом - препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје - зна иразуме узроке и последице важних историјских прекретница из опште историје - уме да закључи о којем догађају, феномену и личности је реч на основу садржаја карактеристичних писаних историјских извора - уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора - уме да одреди из које епохе или са ког географског простора потиче историјски извор када је текст извора непознат ученику, али су у њему наведене експлицитне информације о особинама епохе или географског простора	- уме да објасни специгичности важних историјских појава и да их примени у одговарајућем контексту - уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања - уме да изврши селекцију историјских извора - уме да анализира и процени ближе хронолошко порекло извора - уме да прочита историјске информације у различитим симболичким модалитетима и повеже их са претходним историјским знањем	разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура: рад с подацима и рад на различитим врстама текстова:

Пројекат: Култура сећања на Српску револуцију	Учествује у пројекту и доприноси његовој реализацији	Учествује у пројекту, доприноси реализацији и даје свој допринос кроз учешће у истраживању и презентовању	Показује лидерски став у изради пројекта, самостално ради истраживање, даје предлоге за реализацију и презентовање пројекта. Презентује пројекат	вештине изражавања и саопштавања: разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура: рад с подацима и рад на различитим врстама текстова:

начин оцењивања ученика	Динамика
Усмена провера постигнућа	**5 пута током године** 1. Оцена – обухвата тематске целине – Основи проучавања прошлости 2. Оцена – обухвата тематске целине – Основи проучавања прошлости, Европа, свет, српска држава и народ на почетку индустријског доба (до средине 19. каве), основни ниво учешћа у пројекту 3. Оцена – обухвата тематске целине – Основи проучавања прошлости, Европа, свет, српска држава и народ на почетку индустријског доба, основни ниво учешћа у пројекту (до средине 19. каве), Европа, свет, српска држава и народ у другој половини 19. века 4.Оцена – обухвата тематске целине – Основи проучавања прошлости, Европа, свет, српска држава и народ на почетку индустријског доба (до средине 19. каве), Европа, свет, српска држава и народ у другој половини 19. Века, Европа, свет, српска држава и народ на почетку 20. Века, средњи ниво учешћа у пројекту 5. Оцена – обухвата тематске целине – Основи проучавања прошлости, Европа, свет, српска држава и народ на почетку индустријског доба (до средине 19. каве), Европа, свет, српска држава и народ у другој половини 19. Века, Европа, свет, српска држава и народ на почетку 20. Века, напредни ниво учешћа у пројекту
Практичан рад	Пројектна активност – везано за реализацију пројекта

Рад са дигиталним уџбеником на платформи	После сваке наставне целине
оцењивање активности ученика и резултата његовог рада - излагање и представљање (изложба радова, резултатати истраживања, постери...)	Једном у полугодишту представљање истраживачког рада према избору ученика
оцењивање активности ученика и резултата његовог рада - учешће у дебати и дискусији	после сваке обрађене целине (кад год се укаже прилика за такав облик рада)на часу систематизације
оцењивање активности ученика и резултата његовог рада - писање есеја	Једном у полугодишту према слободном избору ученика
оцењивање активности ученика и резултата његовог рада - писање домаћих задатака	Једном у полугодишту према слободном избору ученика
оцењивање активности ученика и резултата његовог рада - учешће у различитим облицима групног рада	Током полугодишта ученик који је учествовао у различитим облицима групног рада добиће оцену (5) или ће му бити дат подстицај приликом закључивања оцене
оцењивање активности ученика и резултата његовог рада - рад на пројектима	Током полугодишта ученик који је учествовао у различитим облицима пројектног рада добиће оцену (5) или ће му бити дат подстицај приликом закључивања оцене

Географија

тема	стандарди постигнућа			процењују се:
	основни ниво	средњи ниво	напредни ниво	
УВОД	..дефинише предмет проучавања географије Европе и ваневропских континената..	..наводи и објашњава поделу географије ваневропских континената..	..објашњава значај проучавања географије ваневропских континената..	-вештине изражавања и саопштавања -разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура -рад са подацима и рад на различитим врстама текстова
ОПШТЕ ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ ЕВРОПЕ И АЗИЈЕ	..препознаје на географској карти Европу и Азију - и чита географске елементе карте..	..описује природне и друштвене одлике Европе и Азије и наводи географске регије датог континента.. ..одређује положај држава, места и тачака на географској карти..	..издваја географске регије у Европи и Азији и наводи њихове природно-географске и друштвено-географске одлике..	-вештине изражавања и саопштавања -разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура -рад са подацима и рад на различитим врстама текстова

ОПШТЕ ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ АФРИКЕ	..препознаје на географској карти Африку и чита географске елементе карте..	..описује природне и друштвене одлике Африке и наводи географске регије датог континента.. ..одређује положај држава, места и тачака на географској карти..	..издваја географске регије у Африци и наводи њихове природно-географске и друштвено-географске одлике..	-вештине изражавања и саопштавања -разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура -рад са подацима и рад на различитим врстама текстова
ОПШТЕ ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ СЕВЕРНЕ АМЕРИКЕ	..препознаје на географској карти Северну Америку и чита географске елементе карте..	..описује природне и друштвене одлике Северне Америке и наводи географске регије датог континента.. ..одређује положај држава, места и тачака на географској карти..	..издваја географске регије у Северној Америци и наводи њихове природно-географске и друштвено-географске одлике..	-вештине изражавања и саопштавања -разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура -рад са подацима и рад на различитим врстама текстова
ОПШТЕ ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ СРЕДЊЕ И ЈУЖНЕ АМЕРИКЕ	..препознаје на географској карти Средњу и Јужну Америку и чита географске елементе карте..	..описује природне и друштвене одлике Средње и Јужне Америке и наводи географске регије датог простора.. ..одређује положај држава, места и тачака на географској карти..	..издваја географске регије у Средњој и Јужној Америци и наводи њихове природно-географске и друштвено-географске одлике..	-вештине изражавања и саопштавања -разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура -рад са подацима и рад на различитим врстама текстова
ОПШТЕ ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ АУСТРАЛИЈЕ И ОКЕАНИЈЕ	..препознаје на географској карти Аустралију и Океанију и чита географске елементе карте..	..описује природне и друштвене одлике Аустралије и Океаније и наводи географске регије датог простора.. ..одређује положај држава, места и тачака на географској карти..	..издваја географске регије у аустралији и Океанији и наводи њихове природно-географске и друштвено-географске одлике..	-вештине изражавања и саопштавања -разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура -рад са подацима и рад на различитим врстама текстова
ГЕОГРАФСКА ОБЕЛЕЖЈА ПОЛАРНИХ ОБЛАСТИ	..препознаје на географској карти Арктик и Антарктик и чита географске елементе карте..	..описује природне одлике поларних области и наводи посебне регије.. ..одређује положај места и тачака на географској карти..	..издваја географске регије Арктика и Антарктика и наводи њихове природно-географске и друштвено-географске одлике..	-вештине изражавања и саопштавања -разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура

				-рад са подацима и рад на различитим врстама текстова

Начиноцењивањаученика	динамика
Усменапроверапостигнућа*	**8 пута током школске године/** 10. Оцена – обухвата тематске целине:Општи географски преглед континенталне целине Европа - са својим физичко-географским и друштвено-географским одликама-кроз дате регионалне (тематске) целине.. 11. Оцена – обухвата тематске целине:Општи географски преглед континенталне целине Азија - са својим физичко-географским и друштвено-географским одликама-кроз дате регионалне (тематске) целине: Југозападна Азија, Југоисточна Азија; Средња Азија, Источна Азија 12. Оцена – обухвата тематске целине:Општи географски преглед континенталне целине Африка – са својим физичко-географским и друштвено-географским одликама-кроз дате регионалне (тематске) целине: Северна Африка, Источна Африка; Западна и Централна Африка, Јужна Африка 13. Оцена – обухвата тематске целине: Општи географски преглед континенталне целине Америка – са својим физичко-географским и друштвено-географским одликама – кроз дату регионалну (тематску) целину: Северна Америка; Средња Америка **14.** Оцена – обухвата тематске целине:Општи географски преглед континенталне целине Америка – са својим физичко-географскими друштвено-географским одликама - кроз дату регионалну (тематску) целину: Јужна Америка; **15.** Оцена – обухвата тематске целине:Општи географски преглед континенталне целине Америка – са својим физичко-географскими друштвено-географским одликама - кроз дату регионалну (тематску) целину: Аустралија и Океанија.. **16.** Оцена – обухвата тематске целине:Општи географски преглед континенталне целине Америка – са својим физичко-географскими друштвено-географским одликама - кроз дату регионалну (тематску) целину Поларне области Свет; **17.** Оцена – обухвата тематску целину:Општи географски преглед /Свет као целина..
Писменапроверапостигнућа	• Иницијални тест, на почетку школске године. Укључује градиво шестог разреда /не оцењује се/. • **2 контролне вежбе** обухвата тематске целине:Општи географски преглед континенталне целине Азија – са својим физичко-географским и друштвено-географским одликама обухвата тематске целине: Општи географски преглед континенталне целине Африка – са својим физичко-географским и друштвено-географским одликама • Рад на изради немих карата континената: државе и главни градови, обалска разуђеност

Практичанрад*	**1 практичан рад током школске године** 3. рад- презентација пр./ „Планета Земља“ –перспективе, Преглед изабране регије континента
Оцењивањеактивностиученика и резултатињеговограда,(писањедомаћихзадатака, учешће у групномраду,ученичкипортфолио-збиркаодабранихучениковихпродукатарада)	**Активност на часу** Оцена (5) обухвата посебне активности ученика на часовима током школске године - према интересним сферама индивидуално (унутар тематских целина): -вођење „личног“ речника нових појмова.. -израда „личног“ мини-атласа / физичко-географске и политичко-географске карте (унутар тематских целина).. -дебата иницирана „наметнутим“ физичко-географским појавама и друштвено-економским процесима савременог доба.. - /

Биологија

тема	стандарди постигнућа основни ниво	средњи ниво	напредни ниво	процењују се:
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	-Дефинише појам наследних особина и објашњава на примерима. -Разликује полно од бесполног размножавања и разуме значај полног размножавања за разноврсност живог света. -Описује животне циклусе код организама (од настанка зигота, преко развића, зрелости, старења и смрти). -Наводи примере природне селекције (конкуренција, мимикрија, упозоравајућа обојеност, коеволуција). -Наводи примере вештачке селекције (стварање раса и сорти гајених организама).	-Разликује и описује ћелијске деобе (митозу и мејозу) и објашњава њихову улогу у животном циклусу вишећелијског организма. Уме да објасни функцију генетичког материјала у ћелији (хромозом, ДНК, ген). -Препознаје промене код живих бића условљене утицајима спољашње средине. -Уме да објасни деловање природне и вештачке селекције на примерима.	-Објашњава разлику између полних и телесних ћелија у погледу хромозома и деоба. -Уочава везу између филогенетског положаја и стадијума животног циклуса. -Успоставља везу између природне селекције и наследне варијабилности које доводе до еволутивних промена. -Тумачи правила наслеђивања на примерима (првенствено доминантно-рецесивног наслеђивања).	- Способност трансформације знања и примена у новим ситуацијама - Логичко повезивање чињеница и појмова - Самостално извођење закључака који се заснивају на подацима - Решавање проблема - Критичко расуђивање - Самосталност у раду - Степен активности и ангажовања

ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ	-Уочава основне елементе грађе ћелије (ћелијска мембрана, цитоплазма, једро, митохондрије) и процесе који се у њој одвијају (дисање, исхрана, деоба ћелије). -Дефинише нивое организације организма (ћелија, ткива, органи, органски системи, организам). -Разликује и пореди основне морфолошке и анатомске каракеристике одабраних представника таксона. -Уме да наведе основне чињенице о јединству грађе и функције методски одабраних представника живих бића.	-Уме да објасни улогу и значај ћелијских органела у метаболизму ћелије (ендоплазмични ретикулум, рибозоми, хлоропласти, центриоле, лизозоми). -Повезује грађу различитих типова ћелија са њиховом улогом у организму. -Тумачи основне чињенице о грађи и начину функционисања организама као и сличности и разлике у обављању животних процеса (на пр. исхране, дисања, излучивања). -Објашњава значај усаглашеног деловања више органа и органских система за нормално функционисање организма.	-Успоставља везу између различитих метаболичких процеса са опстанком организама у различитим условима средине. -Пореди функционисање органа и органских система код различитих група организама. -Успоставља везу између усаглашеног функционисања и понашања организама у променљивим условима средине и објашњава је на примерима.	
ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	-Наводи особине живих бића: ћелијска грађа, рађање, раст и развој, дисање, исхрана, излучивање, размножавање, реакција организма на дражи, старење, смрт – на одабраном моделу. -Дефинише појам врсте и именује систематске категорије. -Разврстава бића у одређене категорије по њиховим сличностима и разликама.	-Уочава да се вишећеличност независно развила у неколико еукриотских група (биљке, гљиве, животиње). -Повезује прилагођености одређене групе организама са начином живота, условима средине и њиховом животном формом. -Примењује правила класификације и користи дихотомне кључеве за препознавање организама у непосредном окружењу. -Користи доказе еволуције (постојање и настанак	-Анализира корелацију између животне форме и распрострањења одређених група организама. -Уочава везу између систематских и филогенетских категорија, успостављајући везе међу организмима на стаблу живота у односу на време настанка (геолошка доба). -Селектује и вреднује информације о настанку и развоју живота на Земљи.	

	-Уме да уочи везе међу организмима на дрвету живота.	фосила, предачке форме укључујући и предачке форме човека) за тумачење филогенетских низова.		
ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	-Дефинише основне еколошке појмове и разуме њихово значење (животна средина, станиште, животна заједница, популација, еколошка ниша, екосистем, биодиверзитет, биосфера). -Препознаје типичне представнике екосистема у непосредном окружењу и одговорно се односи према њима. -Описује значај биодиверзитета и властите одговорности за његову заштиту. -Препознаје утицаје људског деловања на животну средину, основне мере заштите животне средине и разуме значај тих мера са аспекта одрживог развоја.	-Описује основне односе међу члановима екосистема и објашњава како делови екосистема утичу једни на друге. -Увиђа значај циклуса кружења најважнијих елемената у екосистему. -Разликује типичне екосистема и њихове најважније представнике у Србији (биодиверзитет Србије). -Успоставља везу између узрока и последица штетног дејства загађујућих супстанци на живи свет и животну средину.	-Уме да објасни преносе супстанце и енергије у екосистему, као и развој и еволуцију екосистема. -Процењује значај мера заштите, очувања и унапређења животне средине и зна како може да их примени. -Повезује распоред биома на Земљи са чиниоцима који га одређују. -Анализира конфликт између потребе развоја људског друштва и очувања природе и биодиверзитета. -Вреднује значај примене принципа одрживог развоја у свакодневном животу.	
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	Именује и одређује положај органа човека и описује њихове улоге. Познаје биолошки смисао адолесценције. Уме да идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања.	Уочава повезаност између грађе и функције органа и органских система човека. Уме да објасни физиолошке процесе организма човека и њихову повезаност. Уме да општа знања о променама у пубертету повеже са сопственим искуствима и одговорно се	Тумачи садејство нервног и ендокриног система у одржавању хомеостазе организма човека. Тумачи улогу нервог и ендокриног система на настанак промене у адолесценцији. Објашњава механизме	

	Препознаје најчешће болести, стања, деформитете и уме да примени мере превенције а посебно значај вакцинације у склопу тих мера.	понаша у вези са репродуктивним здрављем. Процењује када може сама себи да помогне и када је поребно потражити лекарску помоћ.	и поремећаја функције органских система и истиче значај имунитета. Вреднује различите животне стилове и утицај медија на понашање младих. Повезује настанак болести а посебно болести зависности са ризичним облицима понашања и стресом (односно поремећајима психичког стања и здравља личности).	

начин оцењивања ученика	Динамика
Усмена провера постигнућа	Током школске године – на сваком часу у циљу формативног оцењивања и 4 пута годишње у циљу сумативног оцењивања
Писмена провера постигнућа	4 пута у току године 1. оцена – Наслеђивање и еволуција и део области Јединство грађе и функције као основа живота 2. оцена – део области Јединство грађе и функције као основа живота 3. оцена – област Порекло и разноврсност живота 4. оцена – област Живот у екосистему С обзиром на обавезу усклађивања писмених провера из различитих предмета у циљу равномерне оптерећености ученика у току године, могућа су мања одступања од планираног
Практичан рад	1 практичан рад у току године по договору – израда презентације или интернет постера
Оцењивање активности ученика и резултата његовог рада: -излагање и представљање -учешће у дебати и дискусији -учешће у различитим облицима групног рада -рад на пројектима -оцењивање свески	Активност на часу : – пет изузетних активности у једном полугодишту биће вредноване одличном оценом - учешће ученика у раду на часу, ангажовање у обавезним и факултативним активностима, редовна израда домаћих задатака, учешће у пројектима, уредна свеска која садржи рад на часу из сваке лекције биће узете у обзир при оцењивању активности ученика

Хемија

тема	стандарди постигнућа основни ниво	средњи ниво	напредни ниво	процењују се:
ХЕМИЈА КАО ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА НАУКА И ХЕМИЈА У СВЕТУ ОКО НАС	ХЕ.1.1.1. да прави разлику између елемената, једињења и смеша из свакодневног живота, на основу њихове сложености ХЕ.1.1.2. о практичној примени елемената, једињења и смеша из сопственог окружења, на основу њихових својстава ХЕ.1.1.3. на основу којих својстава супстанце могу да се разликују, којим врстама промена супстанце подлежу, као и да се при променама укупна маса супстанци не мења ХЕ.1.1.4. да су чисте супстанце изграђене од атома, молекула и јона, и те честице међусобно разликује по наелектрисању и сложености грађе ХЕ.1.1.8. значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со, индикатор ХЕ.1.1.12. у једноставним огледима испита својства супстанци (агрегатно стање, мирис, боју, магнетна својства, растворљивост), као и да та својства опише ХЕ.1.5.1. значај безбедног поступања са супстанцама, начине њиховог правилног складиштења, а са циљем очувања здравља и животне средине	ХЕ.2.1.2. значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа и синтеза, неутрализација, супституција, адиција, анхидрид, изомер, изотоп ХЕ.2.6.3. изводи једноставна уопштавања и систематизацију резултата	ХЕ.3.1.1. разлику између чистих супстанци (елемената и једињења) и смеша, на основу врста честица које их изграђују ХЕ.3.1.2. како је практична примена супстанци повезана са њиховим својствима ХЕ.3.1.8. да осмисли експериментални поступак према задатом циљу/проблему/питању за истраживање, да бележи и приказује резултате табеларно и графички, формулише објашњење/а и изведе закључак/е.	• вештине изражавања и саопштавања • разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура • рад са подацима, табеларни и графички приказ података и рад на различитим врстама текстова • вештине руковања лабораторијским прибором и посуђем (епруветом, чашом, стакленим штапићем, мензуром, шприц боцом) и супстанцама • вештине запажања и доношења закључака на основу посматрања

	ХЕ.1.6.1. безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама ХЕ.1.6.2. изведе експеримент према датом упутству			
ХЕМИЈСКА ЛАБОРАТОРИЈА	ХЕ.1.1.1. да прави разлику између елемената, једињења и смеша из свакодневног живота, на основу њихове сложености ХЕ.1.1.2. о практичној примени елемената, једињења и смеша из сопственог окружења, на основу њихових својстава ХЕ.1.1.3. на основу којих својстава супстанце могу да се разликују, којим врстама промена супстанце подлежу, као и да се при променама укупна маса супстанци не мења ХЕ.1.1.4. да су чисте супстанце изграђене од атома, молекула и јона, и те честице међусобно разликује по наелектрисању и сложености грађе ХЕ.1.1.8. значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со, индикатор ХЕ.1.1.9. загрева супстанцу на безбедан начин ХЕ.1.1.10. измери масу, запремину и температуру супстанце ХЕ.1.1.12. у једноставним огледима испита својства супстанци (агрегатно стање, мирис, боју, магнетна својства, растворљивост), као и да та својства опише ХЕ.1.2.10. безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором ХЕ.1.5.1. значај безбедног поступања са супстанцама, начине њиховог правилног складиштења, а	ХЕ.2.1.1. како тип хемијске везе одређује својства супстанци (температуре топљења и кључања, као и растворљивост супстанци) ХЕ.2.1.5. изабере најпогоднији начин за повећање брзине растварања супстанце (повећањем температуре растварача, уситњавањем супстанце, мешањем) ХЕ.2.1.7. у огледима испитује својства супстанци и податке о супстанцама приказује табеларно или шематски ХЕ.2.6.1. прикупи податке посматрањем и мерењем, и да при том користи одговарајуће инструменте ХЕ.2.6.2. табеларно и графички прикаже резултате посматрања или мерења ХЕ.2.6.3. изводи једноставна уопштавања и систематизацију резултата	ХЕ.3.1.2. како је практична примена супстанци повезана са њиховим својствима ХЕ.3.1.8. да осмисли експериментални поступак према задатом циљу/проблему/питању за истраживање, да бележи и приказује резултате табеларно и графички, формулише објашњење/а и изведе закључак/е ХЕ.3.6.1. препозна питање/проблем које се може експериментално истражити ХЕ.3.6.2. постави хипотезе ХЕ.3.6.3. планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе ХЕ.3.6.4. донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду	• вештине изражавања и саопштавања • разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура • рад са подацима, табеларни и графички приказ података и рад на различитим врстама текстова • вештине руковања лабораторијским прибором и посуђем (епруветом, чашом, стакленим штапићем, мензуром, шприц боцом) и супстанцам • вештине запажања и доношења закључака на основу посматрања

	са циљем очувања здравља и животне средине ХЕ.1.6.1. безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама ХЕ.1.6.2. изведе експеримент према датом упутству			
АТОМИ И ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТИ	ХЕ.1.1.6. квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације ХЕ.1.1.8. значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со, индикатор	ХЕ.2.1.2. значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа и синтеза, неутрализација, супституција, адиција, анхидрид, изомер, изотоп	ХЕ.3.1.2. како је практична примена супстанци повезана са њиховим својствима ХЕ.3.1.4. структуру атома, молекула и јона, које их елементарне честице изграђују и како од њиховог броја зависи наелектрисање атома, молекула и јона	• вештине изражавања и саопштавања • разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура • рад са подацима, табеларни и графички приказ података и рад на различитим врстама текстова • вештине руковања лабораторијским прибором и посуђем (епруветом, чашом, стакленим штапићем, мензуром, шприц боцом) и супстанцама • вештине запажања и доношења закључака на основу посматрања
МОЛЕКУЛИ ЕЛЕМЕНАТА И ЈЕДИЊЕЊА, ЈОНИ И ЈОНСКА ЈЕДИЊЕЊА	ХЕ.1.1.1. да прави разлику између елемената, једињења и смеша из свакодневног живота, на основу њихове сложености ХЕ.1.1.2. о практичној примени елемената, једињења и смеша из сопственог окружења, на основу њихових својстава ХЕ.1.1.3. на основу којих својстава супстанце могу да се разликују, којим врстама промена супстанце подлежу, као и да се при	ХЕ.2.1.1. како тип хемијске везе одређује својства супстанци (температуре топљења и кључања, као и растворљивост супстанци) ХЕ.2.1.2. значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа и синтеза, неутрализација, супституција, адиција, анхидрид, изомер, изотоп ХЕ.2.1.4. да саставља формуле најважнијих представника класа	ХЕ.3.1.1. разлику између чистих супстанци (елемената и једињења) и смеша, на основу врста честица које их изграђују ХЕ.3.1.3. да су својства супстанци и промене којима подлежу условљене разликама на нивоу честица ХЕ.3.1.4. структуру атома, молекула и јона, које их елементарне честице изграђују и како од њиховог броја зависи наелектрисање атома,	• вештине изражавања и саопштавања • разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура • рад са подацима, табеларни и графички приказ података и

	промена укупна маса супстанци не мења ХЕ.1.1.4. да су чисте супстанце изграђене од атома, молекула и јона, и те честице међусобно разликује по наелектрисању и сложености грађе ХЕ.1.1.5. тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима ХЕ.1.1.6. квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације ХЕ.1.1.8. значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со, индикатор	неорганских и органских једињења, и једначине хемијских реакција неутрализације и супституције ХЕ.2.2.1. на основу назива оксида, киселина, база и соли састави формулу ових супстанци	молекула и јона	рад на различитим врстама текстова • вештине руковања лабораторијским прибором и посуђем (епруветом, чашом, стакленим штапићем, мензуром, шприц боцом) и супстанцама • вештине запажања и доношења закључака на основу посматрања
ХОМОГЕНЕ И ХЕТЕРОГЕНЕ СМЕШЕ	ХЕ.1.1.1. да прави разлику између елемената, једињења и смеша из свакодневног живота, на основу њихове сложености ХЕ.1.1.2. о практичној примени елемената, једињења и смеша из сопственог окружења, на основу њихових својстава ХЕ.1.1.3. на основу којих својстава супстанце могу да се разликују, којим врстама промена супстанце подлежу, као и да се при промена укупна маса супстанци не мења ХЕ.1.1.4. да су чисте супстанце изграђене од атома, молекула и јона, и те честице међусобно разликује по наелектрисању и сложености грађе	ХЕ.2.1.2. значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа и синтеза, неутрализација, супституција, адиција, анхидрид, изомер, изотоп ХЕ.2.1.3. шта је засићен, незасићен и презасићен раствор ХЕ.2.1.5. изабере најпогоднији начин за повећање брзине растварања супстанце (повећањем температуре растварача, уситњавањем супстанце, мешањем) ХЕ.2.1.6. промени концентрацију раствора додавањем растворене супстанце или растварача (разблаживање и концентровање) ХЕ.2.1.9. израчуна масу растворене	ХЕ.3.1.1. разлику између чистих супстанци (елемената и једињења) и смеша, на основу врста честица које их изграђују ХЕ.3.1.3. да су својства супстанци и промене којима подлежу условљене разликама на нивоу честица ХЕ.3.1.4. структуру атома, молекула и јона, које их елементарне честице изграђују и како од њиховог броја зависи наелектрисање атома, молекула и јона ХЕ.3.1.5. зависност растворљивости супстанце од природе супстанце и растварача ХЕ.3.1.7. на основу својстава састојака смеше да изабере и изведе одговарајући поступак за	• вештине изражавања и саопштавања • разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура • рад са подацима, табеларни и графички приказ података и рад на различитим врстама текстова • вештине руковања лабораторијским прибором и посуђем (епруветом, чашом,

	ХЕ.1.1.5. тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима ХЕ.1.1.6. квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације ХЕ.1.1.7. шта су раствори, како настају и примере раствора у свакодневном животу ХЕ.1.1.8. значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со, индикатор ХЕ.1.1.9. загрева супстанцу на безбедан начин ХЕ.1.1.10. измери масу, запремину и температуру супстанце ХЕ.1.1.11. састави апаратуру и изведе поступак цеђења ХЕ.1.1.12. у једноставним огледима испита својства супстанци (агрегатно стање, мирис, боју, магнетна својства, растворљивост), као и да та својства опише ХЕ.1.2.10. безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором ХЕ.1.6.1. безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама	супстанце и растварача, на основу процентног састава раствора и обрнуто ХЕ.2.1.10. направи раствор одређеног процентног састава	њихово раздвајање ХЕ.3.1.8. да осмисли експериментални поступак према задатом циљу/проблему/питању за истраживање, да бележи и приказује резултате табеларно и графички, формулише објашњење/а и изведе закључак/е ХЕ.3.1.9. да израчуна процентуалну заступљеност неке супстанце у смеши, да изводи стехиометријска израчунавања која обухватају реактант у вишку и однос масе и количине супстанце	стакленим штапићем, мензуром, шприц боцом) и супстанцам • вештине запажања и доношења закључака на основу посматрања
ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ХЕМИЈСКЕ ЈЕДНАЧИНЕ	ХЕ.1.1.5. тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима ХЕ.1.1.6. квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских	ХЕ.2.1.2. значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа и синтеза, неутрализација, супституција, адиција, анхидрид, изомер, изотоп ХЕ.2.1.4. да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских и органских једињења,	ХЕ.3.1.4. структуру атома, молекула и јона, које их елементарне честице изграђују и како од њиховог броја зависи наелектрисање атома, молекула и јона	• вештине изражавања и саопштавања • разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура

	једињења, и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације ХЕ.1.1.8. значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со, индикатор	и једначине хемијских реакција неутрализације и супституције ХЕ.2.2.1. на основу назива оксида, киселина, база и соли састави формулу ових супстанци ХЕ.2.2.2. пише једначине хемијских реакција синтезе и анализе бинарних једињења		• рад са подацима, табеларни и графички приказ података и рад на различитим врстама текстова • вештине руковања лабораторијским прибором и посуђем (епруветом, чашом, стакленим штапићем, мензуром, шприц боцом) и супстанцама • вештине запажања и доношења закључака на основу посматрања
ИЗРАЧУНАВАЊА У ХЕМИЈИ	ХЕ.1.1.1. да прави разлику између елемената, једињења и смеша из свакодневног живота, на основу њихове сложености ХЕ.1.1.2. о практичној примени елемената, једињења и смеша из сопственог окружења, на основу њихових својстава ХЕ.1.1.4. да су чисте супстанце изграђене од атома, молекула и јона, и те честице међусобно разликује по наелектрисању и сложености грађе ХЕ.1.1.5. тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима ХЕ.1.1.6. квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације ХЕ.1.1.7. шта су раствори, како настају и примере раствора у свакодневном животу ХЕ.1.1.8. значење следећих	ХЕ.2.1.8. израчуна процентни састав једињења на основу формуле и масу реактаната и производа на основу хемијске једначине, то јест да покаже на основу израчунавања да се укупна маса супстанци не мења при хемијским реакцијама ХЕ.2.1.9. израчуна масу растворене супстанце и растварача, на основу процентног састава раствора и обрнуто ХЕ.2.1.10. направи раствор одређеног процентног састава ХЕ.2.6.1. прикупи податке посматрањем и мерењем, и да при том користи одговарајуће инструменте ХЕ.2.6.2. табеларно и графички прикаже резултате посматрања или мерења ХЕ.2.6.3. изводи једноставна уопштавања и систематизацију резултата	ХЕ.3.1.1. разлику између чистих супстанци (елемената и једињења) и смеша, на основу врста честица које их изграђују ХЕ.3.1.2. како је практична примена супстанци повезана са њиховим својствима ХЕ.3.1.3. да су својства супстанци и промене којима подлежу условљене разликама на нивоу честица ХЕ.3.1.5. зависност растворљивости супстанце од природе супстанце и растварача ХЕ.3.1.9. да израчуна процентуалну заступљеност неке супстанце у смеши, да изводи стехиометријска израчунавања која обухватају реактант у вишку и однос масе и количине супстанце ХЕ.3.6.1. препозна питање/проблем које се може експериментално истражити ХЕ.3.6.2. постави хипотезе ХЕ.3.6.3. планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе ХЕ.3.6.4. донесе релевантан	• вештине изражавања и саопштавања • разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура • рад са подацима, табеларни и графички приказ података и рад на различитим врстама текстова • вештине руковања лабораторијским прибором и посуђем (епруветом, чашом, стакленим штапићем, мензуром, шприц боцом) и супстанцам • вештине запажања и доношења закључака на основу посматрања

	термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со, индикатор ХЕ.1.1.10. измери масу, запремину и температуру супстанце ХЕ.1.1.12. у једноставним огледима испита својства супстанци (агрегатно стање, мирис, боју, магнетна својства, растворљивост), као и да та својства опише ХЕ.1.6.1. безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама ХЕ.1.6.2. изведе експеримент према датом упутству		закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду	
ВОДОНИК И КИСЕОНИК И ЊИХОВА ЈЕДИЊЕЊА. СОЛИ.	ХЕ.1.1.1. да прави разлику између елемената, једињења и смеша из свакодневног живота, на основу њихове сложености ХЕ.1.1.2. о практичној примени елемената, једињења и смеша из сопственог окружења, на основу њихових својстава ХЕ.1.1.4. да су чисте супстанце изграђене од атома, молекула и јона, и те честице међусобно разликује по наелектрисању и сложености грађе ХЕ.1.1.5. тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима ХЕ.1.1.6. квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације ХЕ.1.1.7. шта су раствори, како настају и примере раствора у свакодневном животу ХЕ.1.1.8. значење следећих	ХЕ.2.1.2. значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа и синтеза, неутрализација, супституција, адиција, анхидрид, изомер, изотоп ХЕ.2.1.4. да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и једначине хемијских реакција неутрализације и супституције ХЕ.2.2.1. на основу назива оксида, киселина, база и соли састави формулу ових супстанци ХЕ.2.2.3. експерименталним путем испита растворљивост и хемијску реакцију оксида са водом ХЕ.2.2.4. испита најважнија хемијска својства киселина (реакција са карбонатима и металима)	ХЕ.3.1.2. како је практична примена супстанци повезана са њиховим својствима ХЕ.3.1.8. да осмисли експериментални поступак према задатом циљу/проблему/питању за истраживање, да бележи и приказује резултате табеларно и графички, формулише објашњење/а и изведе закључак/е ХЕ.3.2.1. да су физичка и хемијска својства метала и неметала одређена структуром њихових атома/молекула ХЕ.3.2.2. хемијска својства оксида (реакције са водом, киселинама, хидроксидима) ХЕ.3.2.3. да општа својства киселина зависе од њихове структуре (реакција са хидроксидима, металима, карбонатима, бикарбонатима и базним оксидима) ХЕ.3.2.4. да општа својства база зависе од њихове структуре (реакције са киселинама и са киселим оксидима) ХЕ.3.2.5. да физичка и хемијска	• вештине изражавања и саопштавања • разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура • рад са подацима, табеларни и графички приказ података и рад на различитим врстама текстова • вештине руковања лабораторијским прибором и посуђем (епруветом, чашом, стакленим штапићем, мензуром, шприц боцом) и супстанцама • вештине запажања и доношења закључака на основу посматрања

	термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со, индикатор ХЕ.1.2.1. основна физичка и хемијска својства неметала и метала (агрегатно стање, проводљивост топлоте и електрицитета и реакцију са кисеоником) ХЕ.1.2.2. везу између својстава неметала и метала и њихове практичне примене ХЕ.1.2.3. да препозна метале (Na, Mg, Al, Fe, Zn, Cu, Pb, Ag, Au) на основу њихових физичких и хемијских својстава ХЕ.1.2.4. да на основу формуле именује основне класе неорганских једињења ХЕ.1.2.5. примере оксида, киселина, база и соли у свакодневном животу као и практичну примену ових једињења ХЕ.1.2.6. основна физичка и хемијска својства оксида, киселина, база и соли ХЕ.1.2.7. утврди основна физичка својства оксида (агрегатно стање, боја, мирис) ХЕ.1.2.8. докаже кисело-базна својства супстанци помоћу индикатора		својства соли зависе од њихове структуре ХЕ.3.2.6. изведе реакцију неутрализације	

начин оцењивања ученика	Динамика
Усмена провера постигнућа	**4 пута током године** 1. **Оцена – обухвата тематске целине: ХЕМИЈА КАО ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА НАУКА И ХЕМИЈА У СВЕТУ ОКО НАС; ХЕМИЈСКА ЛАБОРАТОРИЈА; АТОМИ И ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТИ**

	2. **Оцена – обухвата тематске целине: МОЛЕКУЛИ ЕЛЕМЕНАТА И ЈЕДИЊЕЊА, ЈОНИ И ЈОНСКА ЈЕДИЊЕЊА;** 3. **Оцена- обухвата тематску целину: ХОМОГЕНЕ И ХЕТЕРОГЕНЕ СМЕШЕ; ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ХЕМИЈСКЕ ЈЕДНАЧИНЕ** 4. **Оцена – обухвата тематске целине: ИЗРАЧУНАВАЊА У ХЕМИЈИ; ВОДОНИК И КИСЕОНИК И ЊИХОВА ЈЕДИЊЕЊА. СОЛИ**
Писмена провера постигнућа	**5 контролних задатка током године** 3. Контролни задатак - обухвата тематске целине ХЕМИЈА КАО ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА НАУКА И ХЕМИЈА У СВЕТУ ОКО НАС; ХЕМИЈСКА ЛАБОРАТОРИЈА; АТОМИ И ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТИ 4. Контролни задатак - обухвата тематске целине МОЛЕКУЛИ ЕЛЕМЕНАТА И ЈЕДИЊЕЊА, ЈОНИ И ЈОНСКА ЈЕДИЊЕЊА; 5. Контролни задатак - обухвата тематске целине ХОМОГЕНЕ И ХЕТЕРОГЕНЕ СМЕШЕ; 6. Контролни задатак - обухвата тематске целине ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ХЕМИЈСКЕ ЈЕДНАЧИНЕ; ИЗРАЧУНАВАЊА У ХЕМИЈИ 7. Контролни задатак - обухвата део тематске целине ВОДОНИК И КИСЕОНИК И ЊИХОВА ЈЕДИЊЕЊА. СОЛИ.
Пројекат	4. Израда пројекта: “ Представи ме!“ у оквиру тематске целине АТОМИ И ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТИ
Оцењивање активности ученика и резултата његовог рада: -излагање и представљање -учешће у дебати и дискусији -учешће у различитим облицима групног рада -редовна израда домаћих задатака -редовност у доношењу прибора за рад и уредно бележење	На крају школске године сумирају се све активности ученика. Процењује се степен залагања наведених пет активности и ученик се сумативно оцењује једном оценом.

Физика

тема	стандардипостигнућа основни ниво	средњи ниво	напредни ниво	процењују се:

СИЛА И КРЕТАЊЕ	ФИ 1.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији ФИ.1.7.2. уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији	ФИ.2.1.4 разуме како односи сила утичу на кретање ФИ.2.2.1. уме да препозна убрзано кретање ФИ.2.2.2. зна шта је механичко кретање и које га величине описују ФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке ФИ.2.4.3 уме да користи префиксе и претвара бројне вредностифизичких величина из једне јединице у другу нпр.килоњутне у њутне. ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа изаконитости у физици нпр. директну и обрнуту пропорционалност ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству	ФИ.3.2.1. уме да примени односе између физичких величинакоје описују равномерно променљиво праволинијско кретање ФИ.3.4.1. уме да претвара јединице изведених величина у одговарајуће јединице SI система ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења. ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом	• вештине изражавања и саопштавања • разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура • рад с подацима и рад на различитим врстама текстова • вештине руковања прибором, алатом и технлогијама и извођење радних задатака
КРЕТАЊЕ ТЕЛА ПОД ДЕЈСТВОМ СИЛЕ ТЕЖЕ.СИЛЕ ТЕЖЕ.	ФИ 1.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији ФИ.1.7.2. уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији	ФИ.2.1.2. зна основне особине гравитационе силе ФИ.2.2.1.уме да препозна убрзано кретање ФИ.2.4.1.уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке ФИ.2.4.3 . - уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичкихвеличина из једне јединице у другу,	ФИ.3.4.1. уме да претвара јединице изведених величина у одговарајуће јединице SI система ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења. ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом	• вештине изражавања и саопштавања • разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура • рад с подацима и рад на различитим врстама текстова

		ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа изаконитости у физици нпр. директну и обрнуту пропорционалност ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству		• вештине руковања прибором, алатом и технлогијама и извођење радних задатака
РАВНОТЕЖА ТЕЛА	ФИ 1.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији ФИ.1.7.2. уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији	ФИ.2.1.1. уме да препозна силу потиска ФИ.2.1.2. зна основне особине силе потиска ФИ.2.1.3. уме да препозна када је полуга у равнотежи ФИ.2.4.3 уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа изаконитости у физици нпр. директну и обрнуту пропорционалност ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата	ФИ.3.1.1. разуме и примењује услове равнотеже полуге ФИ.3.1.2. зна какав је однос сила које делују на тело које мирује или се креће равномерно ФИ.3.4.1. уме да претвара јединице изведених величина у одговарајуће јединице SI система ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења. ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом	• вештине изражавања и саопштавања • разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура • рад с подацима и рад на различитим врстама текстова • вештине руковања прибором, алатом и технлогијама и извођење радних задатака

		ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству		
МЕХАНИЧКИ РАД И ЕНЕРГИЈА	ФИ 1.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији ФИ.1.7.2. уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији	ФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке ФИ.2.4.3 уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу ФИ.2.5.1. зна да кинетичка и потенцијална енергија зависе од брзине односно од висине на којој се тело налази ФИ.2.5.3. уме да препозна појмове рада и снаге ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа изаконитости у физици нпр. директну и обрнуту пропорционалност ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству	ФИ.3.5.1. разуме да се укупна механичка енергија тела при слободном паду одржава ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења. ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом	• вештине изражавања и саопштавања • разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура • рад с подацима и рад на различитим врстама текстова • вештине руковања прибором, алатом и технлогијама и извођење радних задатака
ТОПЛОТНЕ ПОЈАВЕ	ФИ.1.4.1 уме да чита мерну скалу и одреди вредност намањег подеока ФИ.1.4.2 уме да препозна инструменте за мерењетемпературе ФИ.1.4.3 зна да користи основне јединице за температуру	ФИ.2.4.3 уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу ФИ.2.5.4. зна да унутрашња енергија зависи од температуре тела	ФИ.3.5.2. уме да препозна карактеристичне процесе и термине који описују промене агрегатних стања. ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења.	• вештине изражавања и саопштавања • разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура

	ФИ.1.4.6 - зна да мери температуру ФИ.1.5.1. зна да агрегатно стање тела зависи од његове температуре ФИ.1.5.2. - уме да препозна да се механичким радом може мењати температура тела ФИ 1.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији ФИ.1.7.2. уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији	ФИ.2.5.5. зна да запремина тела зависи од температуре ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа изаконитости у физици нпр. директну и обрнуту пропорционалност ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству	ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом	• рад с подацима и рад на различитим врстама текстова • вештине руковања прибором, алатом и технлогијама и извођење радних задатака

Начин оцењивања ученика	Динамика
Усмена провера постигнућа	током целе школске године **4 пута током године** 18. Оцена – обухвата наставне тематске целине **Сила и кретање** **19.** Оцена – обухвата наставне тематске целине **Кретање тела под дејством силе теже, силе трења** 20. Оцена – обухвата тематске целине **Равнотежа тела** **21.** Оцена – обухвата тематске целине **Механички рад, енергија и снага и Топлотне појаве**
Писмена провера постигнућа	после сваке обрађене целине тј. два пута у полугодишту **4 контролна задатка током године** **8.** Контролни задатак - обухвата тематске целине **Сила и кретање-Њутнови закони механике** 9. Контролни задатак - обухвата тематске целине **Сила и кретање** 10. Контролни задатак - обухвата тематске целине **Равнотежа тела** **11.** Контролни задатак - обухвата тематске целине **Механички рад, енергија и снага**

Практичан рад	**ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК:** (по један у сваком полугодишту) 1. Кретање тела под утицајем силе теже, силе трења; 2. Топлотне појаве.
• оцењивање активности ученика и резултата његовог рада, у које спадају: ○ излагање и представљање (изложба радова, резултатати истраживања, модели, цртежи, постери, дизајнерска решења и др.) ○ учешће у дебати и дискусији ○ писање домаћих задатака ○ учешће у различитим облицима групног рада ○ рад на пројектима ○ збирка одабраних ученикових продуката рада-портфолио	Ученик се оцењује **два пута у току године -** једном у првом и једном у другом полугодишту по испуњености следећих услова: 1. Домаћи задатак - током полугодишта ученик је урадио све домаће задатке (из сваке од наведених области). 2. Ученик редовно доноси прибор за рад. 3. Ученик учествује у дебати и дискусији. 4. Ученик презентује припремљен садржај одељењу. 5. Ученик учествује на школским манифестацијама и такмичењима.

Математика

тема	стандарди постигнућа основни ниво	средњи ниво	напредни ниво	процењују се:
РЕАЛНИ БРОЈЕВИ	МА.1.2.1. реши линеарне једначине у којима се непозната појављује само у једном члану	МА.2.1.2. број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских	МА.3.1.1 одреди вредност сложенијег бројевног израза МА.3.1.3	• вештине изражавања и саопштавања • разумевање, примена и

		операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа МА.2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама МА.2.4.3. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама МА.2.4.2. претвори износ једне валуте у другу правилно постављајући одговарајућу пропорцију	користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама МА.3.2.2 користи особине степена и квадратног корена МА.3.4.2 процени и заокругли дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима; изражава оцену грешке (нпр. мање од 1 динар, 1cm, 1g) МА.3.2.4 разликује директно и обрнуто пропорционалне величине и то изражава одговарајућим записом; зна линеарну функцију и графички интерпретира њена својства	вредновање научених поступака и процедура • рад с подацима и рад на различитим врстама текстова
ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА			МА.3.3.2 користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише МА.3.2.2 користи особине степена и квадратног	• вештине изражавања и саопштавања • разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура • рад с подацима и рад на различитим врстама текстова

			корена	• вештине руковања прибором
ЦЕЛИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ		МА.2.2.5. користи једначине у једноставним текстуалним задацима	МА.3.2.3 зна и примењује формуле за разлику квадрата и квадрат бинома; увежбано трансформише алгебарске изразе и своди их на најједноставији облик МА.3.2.2 користи особине степена и квадратног корена	• вештине изражавања и саопштавања • разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура • рад с подацима и рад на различитим врстама текстова
МНОГОУГАО			МА.3.3.2 користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише	• вештине изражавања и саопштавања • разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура • рад с подацима и рад на различитим врстама текстова • вештине руковања прибором

КРУГ			МА.3.3.3 одреди централни и периферијски угао, рачуна површину исечка, као и дужину лука	• вештине изражавања и саопштавања • разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура • рад с подацима и рад на различитим врстама текстова • вештине руковања прибором
ОБРАДА ПОДАТАКА			МА.3.5.1 одреди положај(координате) тачака које задовољавајусложеније услове МА.3.5.2 тумачи дијаграме и табеле МА.3.5.3 прикупи и обради податке и сам састави дијаграм или табелу; црта график којим представља међузависност величина МА.3.5.4 примени процентни рачун у сложенијим ситуацијама	• вештине изражавања и саопштавања • разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура • рад с подацима и рад на различитим врстама текстова • вештине руковања прибором

начин оцењивања ученика	Динамика
Усмена провера постигнућа	**4 пута током године** 1.Оцена – обухвата тематске целине : **Реални бројеви ,** 2.Оцена – обухвата тематске целине: **Питагорина теорема** 3.Оцена – обухвата тематске целине: **Цели алгебарски изрази-степени, Многоугао** 4.Оцена – обухвата тематске целине: **Цели алгебарски изрази -полиноми, Круг**
Писмена провера постигнућа	**6 контролних задатка током године** 12. Контролни задатак - обухвата тематске целине: **Реални бројеви** 13. Контролни задатак - обухвата тематске целине: **Питагорина теорема** 14. Контролни задатак - обухвата тематске целине: **Цели алгебарски изрази-степени** 15. Контролни задатак - обухвата тематске целине: **Многоугао** 16. Контролни задатак - обухвата тематске целине: **Цели алгебарски изрази -полиноми** 17. Контролни задатак - обухвата тематске целине: **Круг** **4 писмена задатка током године** 1.Писмени задатак - обухвата тематске целине: **Реални бројеви** , **Питагорина теорема** 2.Писмени задатак - обухвата тематске целине: **Питагорина теорема, Цели алгебарски изрази-степени** 3.Писмени задатак - обухвата тематске целине: **Цели алгебарски изрази-степени** , **Многоугао** 4.Писмени задатак - обухвата тематске целине: **Цели алгебарски изрази -полиноми, Круг**
Практичан рад	**2 практична рада током године** 5. рад – пано о броју ПИ рад – пано о значајне тачке троугла
Оцењивање активности ученика и резултата његовог рада:	**Домаћи задатак -** током полугодишта ученик је урадио све домаће задатке и добиће оцену (5)

-излагање и представљање -учешће у дебати и дискусији -учешће у различитим облицима групног рада -рад на пројектима -оцењивање свески	**Активност на часу -** четири убележене изузезне активности ученика на часу током класификационог периода биће оцењене оценом 5 -рад задатака који су обележени у збирци као задаци за оцену 5 **Пројектни задатак-**обухвата збирну оцену која представља резултат излагања и представљања пројектног за`датка, учешће у различитим облицима групног рада теме: 1. Питагорино дрво 2. Обрада података

Немачки језик

тема	стандарди постигнућа основни ниво	средњи ниво	напредни ниво	процењују се:
WIE WAR´S IN DEN FERIEN? MEINE PLÄNE FREUNDSCHAFT BILDER UND TÖNE ZUSAMMENLEBEN DAS GEFÄLLT MIR MEHR ÜBER MICH	Ученик разуме главне информације у писаним и усменим исказима на дате теме.У усменом и писаном општењу користи језичка средства за исказивање информација о себи и својим непосредним потребама. Разуме основне појаве и процесе циљне културе. Ученик разуме речи и изразе из свакодневног спорог и разговетног говора, као и писане текстуалне форме. Уме да обави основне	Ученик разуме препознатљиве и предвидиве информације у писаним текстовима и формама усменог општења, а које се односе на дате теме. Користи типске фразе, готове изразе, конструкције и реченице за формулисање конкретних исказа везаних за дате теме. Познаје граматичке елеменате и структуре предвиђене за овај ниво знања и лексику на дате теме. Поседује свест о суштинским сличностима и разликама	Ученик разуме већи број речи и израза у усменој и писаној комуникацији, везаних за дате теме. Поседује репертоар језичких средстава за усмено и писмено изражавање на дате теме. Ученик познаје граматичка правила и лексику везану за дате теме. Ученик прихвата постојање разлика између сопствене и циљне културе и прилагођава своје понашање основним општеприхваћеним друштвеним конвенцијама.	Вештине изражавања и саопштавања Рад са подацима и рад на различитим врстама текстова

	комуникативне активности (поздрављање, представљање, захваљивање, пружање информација о себи, распитивање о суштинским информацијама које се тичу саговорника). Ученик познаје изговор. Повезује гласове и начин(е) њиховог записивања у увежбаним речима. Користи најфреквентније речи и изразе за савладавање основних комуникативних активности. Ученик углавном познаје правописна правила и углавном тачно их примењује.Служи се	између своје и циљне културе. Ученик разуме уобичајене речи, изразе, фразе, исказе и записе који се односе на дате теме. Сналази се у кратким и увежбаним комуникационим секвенцама и улогама, уз употребу научених и уобичајених фраза и формула (постављање питања и давање одговарана дате теме). Ученик исправно записује гласове и гласовне комбинације и познаје правописна правила. Ученик познаје граматичке елементе и конструкције предвиђене за овај ниво знања.	Ученик разуме писане и усмене исказе, као и текстове и усмене прилоге везане за дате теме, појаве и догађаје. Обавља језичке функције (давање и тражење, тј. размена информација о датим темама, исказивање идеја и мишљења, слагања и неслагања), у писаном и усменом општењу. Ученик правилно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у тежим и неувежбаним комбинацијама гласова, уз поштовање акценатскоинтонацијских правила. Записује речи и изразе са ортографском тачношћу и познаје правописна правила. Познаје добро граматичке	
	углавном граматичким конструкцијама и лексиком у усменој и писменој форми, предвиђеној за овај ниво знања. Углавном разуме поруке личне природе, упутства, саопштења, питања на дате теме. Ученик углавном познаје специфичности циљне културе и препознаје везу између властите и циљне културе. Углавном препознаје личности и дела друштвене и уметничке историје Немачке.	Ученик познаје репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање конкретних информација на дате теме. Разуме поруке личне природе; разуме упутства, саопштења, питања; води кратак разговор на дате теме; пише текстове на дате теме; користи у усменој и писменој форми граматичке конструкције предивђене за овај ниво знања. Ученик поседује основна знања о разликама у свакодневном животу и разуме да су разлике последица сложености културе.	елеменате и конструкције, и користи их у усменој и писменој форми. Води разговор на дате теме. Излаже смисао текста (препричавање); пише обична и електронска писма; Примењује сва правописна правила. Препознаје утицај најзначајнијих личности и дела из друштвене и уметничке историје немачке културе; разуме и прихвата основне сличности и разлике своје и немачке културе Ученик поседује општа знања о свакодневном животу, друштву и култури страног језика. Разуме	

		Ученик познаје и разуме основне природне и друштвене специфичности циљне културе. Негује позитиван и отворен став према разликама које препознаје између своје и циљне културе.	утицај природних и друштвених појава на процесе у властитој и циљној култури; разуме положај земаља циљне културе у свету и њихову везу са властитом културом. Прихвата разлике које постоје између властите и циљне културе и уме да прилагоди понашање основним конвенцијама. Негује став отворености и радозналости према циљним културама и поседује основне вештине за критичко истраживање и разумевање појава циљне и властите културе.	

Начин оцењивања ученика	**динамика**
Усмена провера постигнућа	Више пута у току године Читање текста : 1-2 пута годишње Разговор на дате теме : 1-2 пута годишње Граматика : времена,модални глаголи,предлози,зависне реченице
Писмена провера постигнућа	**2 контролна задатка:** **први** Речник (допуни) Модални глаголи (презент, претерит-направи реченице од датих речи) Перфекат (направи реченице и додај одговарајући предлог –предлози са дативом и акузативом) Везник „sondern“ (направи реченице) **Други** Футур (направи реченицу од датих речи) Weil-реченице (одговори на питања) Trotzdem/deshalb (направи реченице) Denn/weil (допуни реченице) Сложенице (направи сложеницу од датих речи) **2 писмена задатка:**

	Први Презент,претерит, перфект (направи реченице од датих речи) Индиректан говор (пребаци из директног у индиректан говор) Weil-реченице (одговори) Предлози и одређени члан (допуни) **Други** Презент , претерит, перфект, футур (направи) Придевска промена (допуни) Предлози са дативом и предлози са акузативом (допуни) Релативне реченице **2 диктата** Први се реализује после „Unsere Feste“ Други после „Welt und Umwelt“ **Састав:** један или два („Meine Sommerferien“, „Meine Winterferien“, „Unser Fest“, „Meine Stadt“, „Mein Freund“)
Практичан рад	**1 практичан рад у току године**: Пројекат у току теме „Mein Lieblingssport/ler“, „Unser Fest“, „Berlin“, „Meine Stadt“
Оцењивање активности ученика и резултати његовог рада, (писање домаћих задатака, учешће у групном раду,ученички портфолио-збирка одабраних ученикових продуката рада)	**Домаћи задатак –** уколико је ученик урадио све домаће задатке у току године добиће оцену (5) **Активност на часу -** све ученикове активности (дијалог, сцена ,део граматике, активност на самом часу, радова рад у радним листићима) се вреднују плусићима; три плусића доносе оцену 5

Грађанско васпитање

тема	**стандарди постигнућа** основни ниво	средњи ниво	напредни ниво	**процењују се:**
УВОД				-вештине изражавања и саопштавања (КОМУНИКАЦИЈА) -разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура

				-рад с подацима и рад на различитим врстама текстова
ЂАЧКИ ПАРЛАМЕНТ И ИНИЦИЈАТИВА				-вештине изражавања и саопштавања - разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура - рад с подацима и рад на различитим врстама текстова
ГРАЂАНИН				-вештине изражавања и саопштавања -разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура -рад с подацима и рад на различитим врстама текстова
ДРЖАВА И ВЛАСТ				-вештине изражавања и саопштавања - разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура - рад с подацима и рад на различитим врстама текстова

начин оцењивања ученика	**динамика**
Оцењивање активности ученика и резултати његовог рада (залагање на часу, учешће у групном раду, учешће у дебати, ученички портфолио-збирка одабраних ученикових продуката рада, излагање ученикових радова на паноу школе)	Ученик се оцењује најмање четири пута у току године, односно мора бити описно оцењен бар једном за сваки класификациони период. 1.оцена • ученик редовно учествује у раду на часу (залагање на часу) • ученик редовно учествује у раду у пару, групи • ученик доноси потребан прибор за рад • ученик учествује у дебати на дату тему

	2.оцена • ученик редовно учествује у раду на часу (залагање на часу) • ученик редовно учествује у раду у пару, групи, • ученик доноси потребан прибор за рад • ученик јасно увиђа значај и смисао Ученичког парламента као и значај појединачног ангажовања у друштву 3.оцена • ученик редовно учествује у раду на часу (залагање на часу) • ученик редовно учествује у раду у пару, групи • ученик доноси потребан прибор за рад • ученик учествује у дебати на дату тему • ученик учествује у изради пројекта за хуманитарну акцију • ученик учествује у промовисању и извођењу пројекта за хуманитарну акцију 4.оцена • ученик редовно учествује у раду на часу (залагање на часу) • ученик редовно учествује у раду у пару, групи • ученик доноси потребан прибор за рад • ученик учествује у промовисању и извођењу пројекта за хуманитарну акцију и у јавној презентацији пројекта • ученик је овладао појмовима демократија, обележјима државе, и увиђа значај постојања власти

Веронаука

тема	стандарди постигнућа/исходи основни ниво	средњи ниво	Напредни ниво	процењују се:
Увод				Вештина изражавања и саопштавања

Богопознање				Вештина изражавања и саопштавања
Симбол вере				Вештина изражавања и саопштавања
Светотајинск и живот Цркве				Вештина изражавања и саопштавања
Српска Црква кроз векове				Вештина изражавања и саопштавања

начин оцењивања ученика	динамика
Оцењивање активности ученика и резултата његовог рада (залагање на часу, учешће у групном раду, излагање ученичких радова на паноу школе, учествовње у изради пројекта)	Ученик се оцењује најмање четири пута у току године, односно мора бити описно оцењен бар једном за сваки класификациони период 1.оцена • ученик редовно учествује у раду на часу (залагање на часу) • ученик редовно учествује у раду у пару, групи • ученик доноси потребан прибор за рад • ученик представља своје радове на паноу школе 2.оцена • ученик редовно учествује у раду на часу (залагање на часу) • ученик редовно учествује у раду у пару, групи

	• ученик доноси потребан прибор за рад • ученик представља своје радове на паноу школе 3.оцена • ученик редовно учествује у раду на часу (залагање на часу) • ученик редовно учествује у раду у пару, групи • ученик доноси потребан прибор за рад • ученик представља своје радове на паноу школе 4.оцена • ученик редовно учествује у раду на часу (залагање на часу) • ученик редовно учествује у раду у пару, групи • ученик доноси потребан прибор за рад • ученик представља своје радове на паноу школе

Свакодневни живот у прошлости

тема	**стандарди постигнућа** основни ниво	средњи ниво	напредни ниво	**процењују се:**
1. Увод 2. Новац и банке - некад и сад 3. Свакодневни живот у Европи и свету од краја 15. до краја 19. Века 4. Свакодневни живот Срба од краја 15. до краја 19. века				вештине изражавања и саопштавања: разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура: рад са подацима и рад на различитим врстама текстова:

начин оцењивања ученика	динамика
Оцењивање активности ученика и резултати његовог рада (залагање на часу, учешће у групном раду, учешће у дебати, ученички портфолио-збирка одабраних ученикових продуката рада, излагање ученикових радова на паноу школе)	Ученик се оцењује најмање четири пута у току године, односно мора бити описно оцењен бар једном за сваки класификациони период. 1.оцена • ученик редовно учествује у раду на часу (залагање на часу) • ученик редовно учествује у раду у пару, групи • ученик доноси потребан прибор за рад • ученик учествује у дебати на дату тему 2.оцена • ученик редовно учествује у раду на часу (залагање на часу) • ученик редовно учествује у раду у пару, групи, • ученик доноси потребан прибор за рад • ученик јасно увиђа значај и смисао Ученичког парламента као и значај појединачног ангажовања у друштву 3.оцена • ученик редовно учествује у раду на часу (залагање на часу) • ученик редовно учествује у раду у пару, групи • ученик доноси потребан прибор за рад • ученик учествује у дебати на дату тему • ученик учествује у изради пројекта за хуманитарну акцију • ученик учествује у промовисању и извођењу пројекта за хуманитарну акцију 4.оцена • ученик редовно учествује у раду на часу (залагање на часу) • ученик редовно учествује у раду у пару, групи • ученик доноси потребан прибор за рад • ученик учествује у промовисању и извођењу пројекта за хуманитарну акцију и у јавној презентацији пројекта

	• ученик је овладао појмовима демократија, обележјима државе, и увиђа значај постојања власти

ОСМИ РАЗРЕД

Информатика и рачунарство

тема	стандарди постигнућа			процењују се:
	основни ниво	средњи ниво	напредни ниво	
ИКТ				вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; **рад са подацима, визуелизација података, штампање и генерисање пдф документа, рад са дељеним табелама** **правилно и безбедно коришћење техничких апарата и ИКТ уређаја у животном и радном окружењу;** самостално коришћење ИКТ уређаја и софтвера.
ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ				вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; заштита личних података, права детета у дигиталном добу, отворени подаци; правилно и безбедно коришћење интернета, техничких апарата и ИКТ уређаја у животном и радном окружењу; самостално коришћење ИКТ уређаја и софтвера.
РАЧУНАРСТВО				вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; логичко решавање проблема; програмски језик и окружење погодно за анализу и обраду података; унос података, анализа помоћу библиотечких функција и графичко представљање; унос, анализа и обрада табеларно записаних података;

				самостално коришћење ИКТ уређаја и софтвера.
ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК				вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; самостално коришћење ИКТ уређаја и софтвера; самостално проналажење информација потребних за израду пројектног задатка; самостална израда пројектног задатка.

Начин оцењивања ученика	Динамика
Усмена провера постигнућа:	**4 пута током школске године** 1. оцена – обухвата тематску целину **ИКТ.** 2. оцена – обухвата тематску целину **ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ** . 3. оцена – обухвата тематску целину **РАЧУНАРСТВО.** 4. оцена – обухвата тематску целину **РАЧУНАРСТВО.**
Практичан рад	4 пута током школске године 1. Рад са подацима (табеларно организовање података, рад са подацима, визуелизација - тематска целина ИКТ); 2. Пројектни задатак: (тематске целине ИКТ и ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ); 3. Рад у програмском језику *Jupyter* (тематска целина РАЧУНАРСТВО); 4. Рад на пројекту: (тематска целина РАЧУНАРСТВО);
Оцењивање активности ученика и резултата његовог рада, у које спадају: - излагање и представљање; - Учешће у дебати и дискусији; - Учешће у различитим облицима групног рада;	Оцена за активност на часу: пет убележених изузетних активности ученика на часу **током полугодишта** биће оцењене оценом 5.

- Рад домаћих задатака; - Рад на пројектима; - Рад на часу /активност.	

Техника и технологија

тема	стандарди постигнућа основни ниво	средњи ниво	напредни ниво	процењују се:
Животно и радно окружење				- вештине изражавања и саопштавања - разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура - рад са подацима и рад на различитим врстама текстова
Саобраћај				- вештине изражавања и саопштавања - разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура - рад с подацима и рад на различитим врстама текстова - вештине руковања прибором, алатом и технологијама и извођење радних задатака
Техничка и дигитална писменост				- вештине изражавања и саопштавања

				- разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура - рад с подацима и рад на различитим врстама текстова - вештине руковања прибором, алатом и технлогијама и извођење радних задатака - самостално цртање скице и техничког цртежа
Ресурси и производња				- вештине изражавања и саопштавања - разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура - рад с подацима и рад на различитим врстама текстова - вештине руковања прибором, алатом и технлогијама и извођење радних задатака
Конструкторско моделовање				- разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура - вештине руковања прибором, алатом и технологијама и извођење радних задатака - самостално цртање скице и техничког цртежа - самосталност у изради једноставних модела и макета

начин оцењивања ученика	динамика
Усмена провера постигнућа	4 пута током школске године године 1. Оцена – обухвата тематске целине (Животно и радно окружење) 2. Оцена – обухвата тематске целине (Саобраћај) 3. Оцена – обухвата тематске целине(Техничка и дигитална писменост) 4. Оцена – обухвата тематске целине(Ресурси и производња)
Писмена провера постигнућа	После сваке обрађене целине на радним листићима
Практичан рад	6 пута током школске године: 6. рад – Рад на рачунару у оквиру тематске целине Техничка и дигитална писменост (Рачунарски софтвери за симулацију рада електричних кола) 7. рад – Израда и управљање електромеханичким моделом у оквиру тематске целине Техничка и дигитална писменост 8. рад – Састављање електричних кола у оквиру тематске целине Ресурси и производња 9. рад – Израда модела по задатку или по сопственој идеји у оквиру тематске целине Конструкторско моделовање – индивидуалан рад 10. рад – Израда модела по задатку или по сопственој идеји у оквиру тематске целине Конструкторско моделовање – рад у пару 11. рад – Израда модела по задатку или по сопственој идеји у оквиру тематске целине Конструкторско моделовање – групни рад
Оцењивање активности ученика и резултата његовог рада: -излагање и представљање -учешће у дебати и дискусији -учешће у различитим облицима групног рада -рад на пројектима -оцењивање свески	1.оцена за свеску два пута у току школске године: - на крају 1.полугодишта - на крају школске године 2. оцена за активност на часу: пет убележених изузезних активности ученика на часу током полугодишта биће оцењене оценом 5.

Физичко и здравствено васпитање

тема	стандарди постигнућа			процењују се:
	основни ниво	средњи ниво	напредни ниво	

Увод	1.2.1. смисао физичког васпитања 1.2.2. утицај физичког васпитања 1.2.3. основне појмове везане за физичко васпитање 1.2.4. безбедност током вежбања 1.1.23. правилно изводи најмање један комплекс вежби обликовања и приказује вежбе за поједине делове тела 1.3.1. испољава позитиван став према физичком вежбању у свакодневном животу 1.3.2. испољава заинтересованост за физичко вежбање 1.3.3. доказује се кроз физичко вежбање 1.3.4. испољава позитиван став према сарадњи са другима у реализацији различитих задатака физичког васпитања	2.1.21. правилно изводи и показује више комплекса вежби обликовања без и са реквизитима	3.1.19. саставља, правилно изводи и показује сложене комплексе вежби обликовања без и са реквизитима	Моторичке вештине, руковање прибором, алатом и технологијама и извођење радних задатака
Атлетика	1.1.3. правилно трчи варијантама технике трчања на кратке, средње и дуге стазе и мери резултат 1.1.5. зна правилно да скаче удаљ згрчном варијантом технике и мери дужину скока	2.1.3. правилно изводи варијанту технике штафетног трчања 2.1.5. зна правилно да скаче увис леђном варијантом технике 2.1.6. правилно баца куглу леђном варијантом технике	3.1.3. правилно изводи варијанту технике штафетног трчања 3.1.4. учествује на такмичењу у атлетском петобоју	Моторичке вештине, руковање прибором, алатом и технологијама и извођење радних задатака

	1.1.7. зна правилно да скаче увис варијантом технике маказице 1.1.9. правилно баца куглу из места и мери дужину хица			
Спортска гимнастика	1.1.11. ученик/ученица правилно изводи вежбе на тлу 1.1.12. ученик/ученица правилно изводи прескоке 1.1.13. ученик/ученица изводи вежбе и комбинације вежби на греди 1.1.16. ученик правилно изводи основне вежбе на круговима	2.1.9. ученик/ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на тлу 2.1.10. ученик/ученица правилно изводи згрчку 2.1.11. ученик/ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на греди 2.1.14. ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на круговима	3.1.6. ученик/ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на тлу 3.1.7. ученик/ученица правилно изводи разношку са изразитим фазама лета 3.1.8. ученица правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на греди 3.1.11. ученик правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на круговима	Моторичке вештине, руковање прибором, алатом и технологијама и извођење радних задатака
Одбојка Кошарка Рукомет Фудбал	1.1.1.игра спортску игру примењујући основну технику, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других	2.1.1. игра спортску игру примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других 2.1.2. зна функцију и значај спортске игре, већи број правила, принципе и утицај тренинга	3.1.1. игра спортску игру примењујући сложене елементе технике, испуњавајући тактичке задатке, учествује у организацији утакмице и суди на утакмицама 3.1.2. зна тактику игре, систем такмичења, начин организовања утакмице и суди	Моторичке вештине, руковање прибором, алатом и технологијама и извођење радних задатака
Ритмичка гимнастика	1.1.20. правилно изводи основне вежбе из ритмичке гимнастике	2.1.19. правилно изводи вежбу са реквизитима	3.1.17. правилно изводи самостални састав без и са реквизитима из ритмичке гимнастике	Моторичке вештине, руковање прибором, алатом и технологијама и извођење радних задатака
Плес	1.1.19. ученик се успешно креће у ритму и темпу музичке пратње у простору	2.1.17. повезује просторно и временски плесне елементе у целину, изводи и реализује	3.1.15. самостално изводи сопствену композицију покрета и кретања уз	Моторичке вештине, руковање прибором, алатом и

	основним облицима кретања (ходање, трчање)	најмање један одабрани дечији плес	музичку пратњу и успешно моторички у ритму и темпу реализује одабрани народни, друштвени и дечији плес, влада основама тренинга и учествује на такмичењу	технологијама и извођење радних задатака

начин оцењивања ученика	динамика
-практичан рад -оцењивање активности ученика и резултата његовог рада, у које спадају: -учешће у различитим облицима индивидуалног и групног рада	Током целе школске године –минимум 8 пута у току године добијају оцену, прати се целокупан рад, постигнућа и активности ученика АТЛЕТИКА 2 оцене (септембар, октобар, април, мај, јун) **Трчање 10 мин**- (5)истрчати самостално у свом темпу и ритму (4) истрчати у задатом ритму и темпу **Ниски старт**-(5)самостално изводи технику постављања у ниски старт и реагује на све три команде (4) самостално изводи технику постављања у ниски старт и НЕ реагује на све три команде (3)зна поједине делове ниског старта (2)зна уз помоћ наставника **Спринт 30 м**- (5)-6,40сек и испод (4)-6,41-7,10сек (3)-7,11-7,60сек (2)-7,61 сек и изнад **Скок у вис – техника маказице (5)** правилном техником без обарања летвице на висини од 109-110 м (4) 107-108 м (3) 105-106 м (2) 104-103 м **ОДБОЈКА** 3 оцене (октобар,новембар,јануар,фебруар, март) **Одбијање лопте прстима**- (5) правилно постављени прсти изнад чела са меканим одбијањем високо у вздух и пласирањем лопте тачно на одговарајућу позицију (4) одбијање прстима високо и пласирање лопте на одговарајућу позицију (3) одбијање прстима несигурно и са испруженим дланом

	(2) одбијање прстима испред лица и равним дланом,где се покрет шаке завршава палмарном флексијом **Одбијање лопте чекићем- (5)** правилно постављена надлактица и подлактица,потпуно испружене и спојене у шаку ЧЕКИЋ одбијањелопте високо ипласирано на одређену позицију и из получучња до високог става (4) одбијање чекићем са промашеном позицијом пласирања лопте (3) одбијање чекићем из усправног става где чекић одлази до узручења (2) одбијање чекићем ниско,непрецизно,и несигурно **Сервис-доњи**- са основне линије 6 покушаја оцена је онолика колико се пута лопта пребаци преко мреже у поље противника **КОШАРКА1 оцена** (септ, окт, феб,март)једна оцена (5) Двокорак и шут,полагање или хорог на кош, познавање правила и суђење (4) вођење лопте, додавање, хватање и шут на кош (3)вођење лопте са променом правца и шут на кош (2)шут на кош са слободних бацања **РУКОМЕТ 1 оцена**(сеп,јан, феб,април) (5) контранапад,скокшут ,гол, познавање правила и суђење (4) вођење,хватање, додавање,скок шут (3)вођење, хватање, додавање (2) шут са 7 метара, непрецизно и несигурно **ФУДБАЛ**(1 оцена) јануар,фебруар, мај) (5) пас,дриблинг са лоптом,шут на гол,познавање правила и суђење (4)пас,дриблинг (3) пас, шутирање на гол (2)шутирање на гол **ГИМНАСТИКА** 3 оцене (новембар, децембар ,јануар , фебруар) Колут напред- (5) са постављеним рукама на сруњачи преко главе да се спусти на потиљак и из чучња у став стојећи са предручењем (4)колут напред са заношењем у страну (3)колут унапред уз помоћ наставника (2) предвежба,поставити се у положај за колут унапред

	Колут назад – (5) из чучња колут уназад у чучањ и из њега у стојећи став са предручењем (4) из чучња колут уназад преко рамена (3) из чзчња колут уназад уз помоћ маставника (2) из чучња колут уназад без пребацивања ногу преко главе **Прескок козлића – великог- разношка** (5) преског из залета са максималном екстензијом у зглобу колена и риса, уздигнуте главеса доскоком и предручењем и подизањем нивоа висине (4) без залета из места (3) из места прескок са смањеном екстензијом у зглобу колена или да дотакне козлић (2) прескачући да седне на козлић **РИТМИЧКА ГИМНАСТИКА** 2 оцене (јануар, фебруар, март) Греда- наскок,поскоци, окрети, издржаји и саскок у ритму и у једној целини (5) повезивање скокова и ритмичност са максималном екстензијом риса и елегантним ходом гимнастичарке са изузетним балансом (4)без баланса и без екстензије у зглобовима (3) без гимнастичког држања и заборављање неких елемената у извођењу целе композиције (2) наскок на греду без вежбе и основних техничких елемената **ПЛЕС** 1 оцена(мај) (5) кретање у ритму са познавањем корака и кореографије (4) познавање корака и у ритму На сваком класификационом периоду – ученици треба да имају најмање једну оцену у дневнику рада После сваке обрађене целине – врши се провера кроз час утврђивања и систематизације постигнућа ученика На сваком класификационом периоду – ученици треба да имају најмање једну оцену у дневнику рада После сваке обрађене целине – врши се провера кроз час утврђивања и систематизације постигнућа ученика

Свакодневни живот у прошлости

	стандарди постигнућа			
тема	основни ниво	средњи ниво	напредни ниво	**процењују се:**

1. Увод **2. Фотографија, филм, радио и телевизија некад и сад** **3. Свакодневни живот од краја 19. до краја 20. века**				вештине изражавања и саопштавања: разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура: рад са подацима и рад на различитим врстама текстова:

начин оцењивања ученика	**динамика**
Оцењивање активности ученика и резултати његовог рада (залагање на часу, учешће у групном раду, учешће у дебати, ученички портфолио-збирка одабраних ученикових продуката рада, излагање ученикових радова на паноу школе)	Ученик се оцењује најмање четири пута у току године, односно мора бити описно оцењен бар једном за сваки класификациони период. 1.оцена • ученик редовно учествује у раду на часу (залагање на часу) • ученик редовно учествује у раду у пару, групи • ученик доноси потребан прибор за рад • ученик учествује у дебати на дату тему 2.оцена • ученик редовно учествује у раду на часу (залагање на часу) • ученик редовно учествује у раду у пару, групи, • ученик доноси потребан прибор за рад • ученик јасно увиђа значај и смисао Ученичког парламента као и значај појединачног ангажовања у друштву 3.оцена • ученик редовно учествује у раду на часу (залагање на часу) • ученик редовно учествује у раду у пару, групи • ученик доноси потребан прибор за рад • ученик учествује у дебати на дату тему • ученик учествује у изради пројекта за хуманитарну акцију

	• ученик учествује у промовисању и извођењу пројекта за хуманитарну акцију 4.оцена • ученик редовно учествује у раду на часу (залагање на часу) • ученик редовно учествује у раду у пару, групи • ученик доноси потребан прибор за рад • ученик учествује у промовисању и извођењу пројекта за хуманитарну акцију и у јавној презентацији пројекта • ученик је овладао појмовима демократија, обележјима државе, и увиђа значај постојања власти

Хор и оркестар

тема	стандарди постигнућа основни ниво	средњи ниво	напредни ниво	процењују се:
Извођење музике певањем и свирањем	Ученик уме да пева и свира једноставне композиције. Ученик уме да препозна основне елементе музичке писмености.	Ученик уме да препознаје повезаност музичких елемената са музичком изражајношћу.	Ученик уме да изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у ансамблу. Ученик учествује у школској приредби.	Уметничко изражавање. Рад с подацима и рад на различитим врстама текстова.
Слушање музике и основе музичке писмености	Ученик уме на основу слушања музике да именује изражајне елементе. Ученик уме да препозна основне елементе музичке писмености.	Ученик повезује специфичне карактеристике инструмената, гласова и састава са музичким изразом.	Ученик разликује уметничку музику од народне по њиховим карактеристикама.	Рад с подацима и рад на различитим врстама текстова.

начин оцењивања ученика	Динамика
Усмена провера постигнућа	Током школске године Оцена се даје најмање четири пута у току школске године. Период оцењивања септембар - октобар; новембар - јануар; фебруар - март; април - мај. **Извођење музике певањем и свирањем**: Ученици ће певати и слушати песме забавног, народног жанра, староградског жанра, филмске музике, песама о св. Сави и химне школе. **Истиче се:** Ученик пева или свира једноставне примере различитих жанрова предвиђене Наставним планом и програмом и препознаје слушану композицију као и разлику између жанрова. Ученик учествује у школској приредби. Редован на часовим. **Добар:** Ученик не пева или не свира све једноставне примере различитих жанрова предвиђене Наставним планом и програмом и препознаје жанр слушане композиције. Није редован на часовим. **Задовољава:** Ученик пева или свира по неки једноставан пример различитих жанрова предвиђене Наставним планом и програмом. Није редован на часовим.
Активност на часу	Свака убележена активност на часу , редовно доношење прибора и позитиван однос према предмету, биће убележено знаком плус у наставникову евиденцију, која ће на крају донети ,оцену 5 за 5 плусева. Остали ученици , са мањим бројем плусева неће добити мању оцену, али им плусеви могу на крају године повећати закључну оцену. Ученик који је више од 5 пута/у току једног полугодишта / неактиван на часу (не пише, не пева,не носи прибор и не ради ништа) биће оцењен недовољном оценом.

Цртање, сликање и вајање

тема	стандарди постигнућа основни ниво	средњи ниво	напредни ниво	процењују се:

Графика Пројектна настава • ,,Плакат за школску представу''				мотивација, интересовање, позитиван став, рад, залагање; учешће у дискусији око уметничких питања, изражавање својих мисли, осећања и закључака квалитет практичних радова: анализа и синтеза опаженог, откривање и увиђање законитости и процеса, разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; стварање-уметничко изражавање (умешност, оригиналност и креативност); моторичке вештине, вештине руковања прибором и технологијама и извођење радних задатака; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; презентовање практичних радова-вештине изражавања и саопштавања
Моделовање				мотивација, интересовање, позитиван став, рад, залагање;

Пројектна настава • **,,Школско двориште какво желим"**				учешће у дискусији око уметничких питања, изражавање својих мисли, осећања и закључака квалитет практичних радова: анализа и синтеза опаженог, откривање и увиђање законитости и процеса, разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; стварање-уметничко изражавање (умешност, оригиналност и креативност); моторичке вештине, вештине руковања прибором и технологијама и извођење радних задатака; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; презентовање практичних радова-вештине изражавања и саопштавања
Вајање и сликање Пројектна настава • ,,Рециклажа није гњаважа,				мотивација, интересовање, позитиван став, рад, залагање; учешће у дискусији око уметничких питања,

рециклажа је забава''				изражавање својих мисли, осећања и закључака квалитет практичних радова: анализа и синтеза опаженог, откривање и увиђање законитости и процеса, разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; стварање-уметничко изражавање (умешност, оригиналност и креативност); моторичке вештине, вештине руковања прибором и технологијама и извођење радних задатака; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; презентовање практичних радова-вештине изражавања и саопштавања

начин оцењивања ученика	Динамика
Усмена провера постигнућа	/
Писмена провера постигнућа	/
Практичан рад	Рад на пројекту-током израде пројекта(цела школска година) Оцењују се етапе(конкретни задаци на одређену тему)-једном месечно

Оцењивање активности ученика и резултата његовог рада: - учешће у дебати и дискусији -рад на пројектима - излагање и представљање	Учешће у дебати и дискусији -на почетку израде пројекта(кроз дискусију на одабрану тему)-3 пута у току године Рад на пројекту: -истраживачки рад-2 часа, добија се одговарајући смајли; - процес настанка продукта-2 пута у полугодишту -начин комуникације и сарадњеса члановима тима)-током целе школске године, добија се одговарајући смајли; -финални продукт пројекта-једна описна оцена -на крају израде пројекта(естетско процењивање и одбрана рада)-1 час, добија се одговарајући смајли; Описна оцена добија се после 3 смајлија